

R. BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III.

RACCOLTA
VILLAROSA

B
166

NAPOLI

Rdce. Villanox B. 166.

HIERONYMI
ALEANDRI
IVNIORIS I. C.
REFUTATIO
CONIECTVRÆ ANONIMI
SCRIPTORIS DE SVBVRBICARIIS
Regionibus, & diocesi Episcopi Romani.

LVTETIAE PARISIORVM,

EX OFFICINA NIVELLIANA.

Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY, viâ Iacobæ, sub Ciconiis,

M. D. C. X. I. X.

Cum Privilegio Regis, & Approbatione Doctorum.

SANCTISSIMO PAPÆ A C D. N. PAVLO V. PONT. MAX. HIER. ALEANDER.

VÆ gemina est apud iurisperitos possidendi ratio, dum nimis id agimus aut per nos metipso, aut per alios, utramque Christus adhibet in Ecclesia possessione tuendâ, quam suo adeptus est sanguine, iniusto incubatore electo qui princeps huius mundi audiebat. Siquidem & suo ipse corpore presens est in sacro sancto Eucharistia mysterio: & vicariam præterea operam Romanis Pontificibus mandauit: quod tu nunc munus P. B. nauiter obis bono rei Christianæ. Eapropter quum teturrisimus idem humani generis hostis, iurisque inuasor alieni per frau-

A ij

dis sua ministros atque emissarios omnia propemodum impugnet Ecclesiae dogmata, duo tamen illa pricipue urget, ut augustissimum Domini corpus apud nos verè esse pernegent, utque amplissimam Romana Sedis auctoritatem coniucere in arctum satagant, perinde quasi rimam sibi hisce conatibus aperiri speret qua se in aliena ut olim intrudat, Christi ve possessionem interruptū, aut aliquo modo labefactatum iriconfidat. Stultum illum! stultos eius saeculites Hareticos, qui diuina vim amplitudinemq; potentia necdum sentiunt! & videmus tamen admirando huic Sacramento maius indies accessisse venerationis incrementum, atq; hisce concertationibus identidem partam esse perpetuam Romana Ecclesia materiem victoria ac triumphorum. Neque vero veteranorum illa solùm manu, & virtute, sed & tyronum operā nouit peruincere. Id Libellus hic meus palam faciet, quo (ni fallor) conjecturam iugulauimus ab incognito auctore nuper emissam de Suburbicariis regionibus, & Ecclesiis, rem alias quidem vexatam, excussāmq;, sed que nouo argumentorum apparatu prodiens retundi de integro mereatur. rumore præsertim increbescente, fuisse non sine plausu alicubi exceptā. Quād mihi ea de re cum Scipione Card. S. Susanna differere contigisset, atq; anonymi scriptoris quāversuīas, quā hallucinatio-

nes corām aperirem, ille ut est litterarum patronus,
¶ Catholice veritatis ubiq; fautor, cohortatus me
est, uti scripto sententiam meam promerem. quod
eò feci libentius, quia domesticis quoque exemplis
excitari me videbam ad curas meas, laboreisque pro
Apostolica Sede subeundos. Habui paterno ex genere
Cardinale Brundusinum aui mei fratrem, mihiq;
cognominem. Habeo ex materno Atilium Amal-
theum Athenarum Archiepiscopum, Sanctitati
sua probè cognitum. quorum Antistitum egregia
opera apud complures Europe nationes præstata,
permuliique in Ecclesiam collata officia ¶ conspi-
cua sunt omnibus, ¶ nunquam intermoritura.
Scio, libellum quem confutandum suscepī, quòd
exigua sit molis, dignum tantummodo contemptus
nonnullis esse visum. at suum quoque virus scor-
pionibus inest, et phalangijs, quo enecare queant,
minute quamvis sint animantes. Quòd si vnum al-
terūm ue ex imbecillioribus animis, Deo faciente, ab
errore auocauero, in quem forte tanquam in scopu-
lum praux illius doctrina ductu impegerint, an non
operam ego meam perbenè collocatam existimem?
Hoc sane nomine non ingratum fore confido meum
hunc qualcumque laborem Sanctitatiue, cui
gregis Christiani salus pra rebus omnibus est cordi,
queque solicitam se adeò ostendit in Catholica

*veritate propugnanda. Vbi verò mei me voti com-
potem factum intellexero, siquid impetrare ab in-
genij mei tenuitate potero, ad maiora quoque tuis
sub auspiciis animum virésque conuertam.*

Typographus Lectori. S.

IBRVM, quem nunc edimus, Amice
Lector, intra paucos dies Auctor,
quamquam occupatus, absoluera, eo
consilio ut statim emissus Anonymi
coniecturam è vestigio sequeretur.
Omnes enim eius generis libellos plurimum nouitate
placere, illisque vnicam ferè in festinatione gratiam
inesse sciebat. Sed dum aliis auocatus curis editionem
differt, alioqui minimè festinabundus, prodiit inter-
rim R.P. Iacobi Sirmondi in eandem Anonymi Con-
iecturam Censura; quam seu scriptoris cruditio, seu
fama spectaretur, sufficere existimans Auctor noster,
proprium iam fœtum abiicere & velut parens multi-
plici prole generis incrementa fastidiens, statim à par-
tu perpetuis abolere tenebris immiti sane consilio
decreuerat, ni amicorum preces obstitissent. Illis si
quidem placere non poterat tam multa perire quæ
obseruatu dignissima, seu in Ecclesiastica historia, seu
in cognitione Antiquitatis, seu in Iuris disciplina hoc
libello continentur. Nec ideo videbatur dici posse
acta eum agere qui noua pleraque proferret, præter-
tim cù institutam Dissertationem latius exequeretur,
& Anonymo in omnibus penè responderet. Quòd si
in summa consentiret veritatis & pietatis, eam demum

esse notam. His tandem monitis cedens, & eorum au-
toritati pariturus, qui tum dignitate, tum doctrina
conspicui plurimum possunt suā nos edere passus est;
Quo nomine & Auctori, & illis qui ab eo publicatio-
nem impetrarunt. Nobis denique gratiam te habitu-
rum fore, Lector humanissime, non dubitamus Vale;

Approbatio Doctorum:

Nos sub signati Doctores in sacrae Theologie
facultate Parisiensi, certificamus perlegisse
nos librum qui inscribitur, HIERONYMI,
ALEXANDRI, IVNIORIS, I. C.
refutatio conjecturæ Anonymi scri-
ptoris de Suburbicariis regionibus,
&c. nihilque in eo offendisse quod Ortho-
doxe fidei, aut bonis moribus adueretur, sed omnia pluri-
mum utilia, quem proinde typis mandari opere precium fo-
re censuimus. Datum Parisiis anno à Dominica Incarnatio-
ne millesimo sexcentesimo decimo nono die 2. Novembris.

F. A. BE SCHY.

F. M. BRACHET.

CANDIDO LECTORI.

LIBELLUS, qui nuper in lucem prodiit de Suburbicariis regionibus & Ecclesiis, auctorem nosse auebam, candide Lector, nec dubito quin eadem te cupiditas incesserit, ybi compellatum in eius operis exordio te sensisti. etenim ex eius qui loquitur dignitate momenti plurimū ac ponderis orationi accedere satis constat. Latet ille tamen, atque utinam Apellis more post tabulam & tanquam ex abdito aliorum iudicia excipiens, spem sanè conciperemus, fore tandem ut correctiones admonitus susciperet, errorēsque deponeret. Interim dum quis sit non appetet; quāramus cuias sit & qualis: & quidem ortum se ille Gallia debere, non semel innuit. Verūm nescio an fides homini sit habenda, cui veritas in reliquis non constat. Illud scio, id genus homines haud satis equo animo ferri à nobilissimā natione, cuius religionem fidemque ab Apostolorum temporibus ad suam etatem, scribit D. Hilarius, illibatam, puręque fuisse custoditam, neque vñquam vel næuo inspersam hæreticæ labis. Sed quid facias? neque in bonā segete (ut aiebat Varro) nullam est spicum nequam, neque in malā non aliquid bonum. Qualis verò tandem sit, ipse prodit se, cùm in toto opere, tūm præcipue ipso in limine, nam quid de eo sentias qui le BONVM esse grandi hiatu iactat,

— qualem vix repperit unum
Millibus è multis hominum consultus Apollo?

Id profectò cognomenti vni conuenire Deo, ipsa
nosæterna Veritas docuit, ut propterea vel hac teme-
ritate sordes sibi pro laudibus ingerat. Iam verò &
arbitrum se constituit nullà expectatâ lege Mamiliâ
terminis pro arbitratufigendis refigendis, finibusq;
dijudicandis. Sed nosse amas, quām rectè potuerit eā
in re se gerere? non ille decempedâ in ciuilibus pro-
vinciis: non in metandis ecclesiasticis diœcesibus au-
reо calamo vſus est, qualem in Apocalypsi, & apud
Ezechielem adhibitum legimus in metatione Ciuita-
tis Dei: sed lituo coniecturali, è cuius obliquitate quid
expectare par fuit, nisi obliquas dimensiones, actor-
tuosas fallacias? Insaniores quinetiam molitiones præ
manibus se habere iactabundus minitatur. Quare ne
tām audacter veritatis luminibus obstruere tentet,
occurrentum est hominis machinamento, nouūmq;
opus nunciandum. quod fiet iactu lapidis: eius nimi-
rum lapidis, qui è monte spontē abscissus ingentem
monarchiarum statuam prostrauit, comminuitque:
Diruetur nullo negotio ædificium istud, cuius funda-
menta multò apparent fragiliora, quām si essent è lu-
to compaæta. Ac quòd ipsem et sectari se leuicula fa-
retur, atque adeo carbones ipsos: non aliud profectò
expectandum inde tibi fuerat, candide lector, quām
(ut est in proverbio) meri carbones prothætro.

AS

Hac dicit Dominus exercituum. Iſti ædificabunt, & ego
deſtruam: & vocabuntur termini impietatis. Malach. 1.

INTABVLAM

CHOROGRAPHICAM REGIONVM

Suburbicariarum eiusque enarrationem.

V A M V I S Orcigaleam indueris, video tamen
te coniector: eo videlicet modo, quo loquentes
videbat Socrates. Te, inquam, video quasi limi-
tum custodem, finiumque tutorem (quemadmo-
dum statuebantur Hermule apud veteres) munus tibi arro-
gasse suos cuique limites assignandi. Verum alia prorsus te for-
mâ ab Hermulis ostentas, illi siquidem ita conformati erant,
ut caput quidem affabré fictum haberent, cetera informes
essent, atque indistinctis praesertim pedibus cruribusque, tu
quum expeditissimis pedibus, quibus Occidua plaga atq;
Orientales per agrare celerrimè potes, apparestamen, ut est
apud prestantissimum poëtarum, sine nomine corpus. Cae-
terum ut per varias terrarum regiones vagari tibi libuerit;
in suburbicariis tamen præcipue pedem fixisti: adeoque te-
naciter, ut se tibi conferri vix possit, qui olim in arce Capi-
tolinâ

Ioui ipsi regi noluit concedere.

Easum tu regionum limites & nomina tuo arbitratu consti-
tuis. nec verbis tantum, sed & typo, ut ne oculi auribus in-
uideant. Sunt qui mirentur, cur tu ubi examine tam dili-
genzi orationis veluti penicillo easdem regiones appinxisti,
delineatam nihilominus tabulam exhibere quoque volueris.

B ij.

mihi tamen ad tui consilij penetralia & recessus (ni animi fallor) peruadere fas fuit. Tradit Tertullianus, propositam olim publicè ab nefcio quo ex ethnicis ridiculam impiamque effigiem, cui aures asininae, & pes alter ungulatus, apposito titulo: Deus Christianorum ononychites. Hodie perulantes heretici si non Christum ipsum, at Christi Vicarium Pontificem Romanum deformi facie, fronte cornibus toruâ, pedibus anserinis effingere consueverunt. eo nimurum consilio, vi pueruli, rudesque homines haustum ex detestandâ huiusmodi imagine odium in ipsum Pontificem, vix ac ne vix quidem ullo tempore ejciant tanquam prauum alimento in membra transmutatum. Qui tam elegantium picturarū repertor fuit & magister, non dubito quin tuam quoque manum per lineas duxerit in tua istius mappae adumbratione. que mappa pre Circensi illâ Tertulliano (sat scio) diceretur Diaboli figura. Non te fugiebat, delicatos esse quosdam, qui legendi libros auersentur labore, paucis quamquam paginis absolutos. at tabulis huiusmodi curiosos omnium oculos effici, trahi, teneri. Hacten ratione fore sperasti ut in istorum animos hominum tua insinuetur de Romana diæcessi opinio. Tabula subdis enarrationem. quæ tamen non tam enarratio ipsius tabule, quam eorum est compendium, quæ fusius alias a leguntur in duabus dissertationibus. Methodum ipsam ex diatribis pithanô Philippi Berterij mutuatus es; & quibus & quæ tuo in libello probanda sunt corrasisti. at hominem male identidem accipis, suppresso quamuis nomine; ne quid forsitan te illi debere quisquam persentisceret. Alios ejam Catholicâ veritate imbuitos tacite lancias;

nominatim vero Bellarminum, & Baronium, duo praeclarissime temporibus Ecclesiae lumina. ut aliquid te esse credere mus, qui cum tantis heroibus manum conferere audeas. teneo te: vis (ut ille apud Tacitum) magnis inimicitijs clarescere. Sed mustam quis non rideat promiscide quamuis instructam si congredi cum elephanto velit?

Initio tuæ enarrationis ait, Ecclesia in Romana Republica fuisse constitutâ. mirari conatus sum tuū istud effatum. an non & ad alias gentes peruerferat Ecclesia? non in Persidem? non ad Indos? Si ideo in Romanorum ditione constitutam intelligis, quia ipsius Ecclesiae caput Romæ sedem fixit, recte loquutus es. at minus recte colligis, Episcoporum dignitates & gradus ad Magistratum Romanorum typum fuisse omnino conformatas. Fuerint sane aliqua in parte conformes: non tamen is penitus Ecclesie scopus, ut Romanam politiam sequeretur. id potius amplexa est, quod recta gubernandi ratio sua sit. Neque ideo maioribus civitatibus maiores Episcopi dati, quia maiores magistratus in easdem à Romanis mittebantur: sed quia percommode id visum est, quemadmodum & ipsi Republicæ visum fuerat in suis magistris constituendis, ut fusi postea patescet. Erigerant nationes suis Diis templa. erexit & Ecclesia vero Deo. nunquid Ecclesia ethnicorum morem imitari voluit? minimè gentium, sed (quod & ijs in mentem venerat) optimum factu censuit, loca ut essent, in quibus præcipue Deo opt. max. cultus exhiberetur. quod si ethnici templa nunquam construxissent, constructura tamen erat Ecclesia. Idem tecum reputa de ipsis magistris Ecclesiasticis & ciuilibus. Finge vero

exortam Ecclesiam ante Cæsares. qui Romæ creandus erat
episcopus, ad quem ex Romanis magistratibus conformasse? nōnne ad Consules? ergo binos tu episcopos, eosq; annuatim
Romæ consūnisses. mirum etiam, quām Romanum Episco-
pum Præfecto Vrbī contulisti, cur non & annum feceris,
qui madmodum annuus magistratus erat Praefectus. Nostri
pietere. pleraque municipia à Duumuiris, Quatuoruiris,
Septemuiris regi soluta. num tribuendi illis erant bini, quater-
ni, septeni Episcopi? Dices, non eam tibi mentem circa nu-
merum, circa tempus: ac subduces te ad modos territorij,
prouinciarum, diœcésionis. hęc quoque fuga frustra erit. Ci-
uilibus prouincijs & diœcésibus non semel immutationes con-
tigerunt. Aliā diuisionē excogitauit Augustus, aliā Adrianus,
aliā Constantinus. quam nam ex his amplexa est Ecclesia? si
varias administrationes subinde recepit, doctum à te oportuit.
at non fecisti. non enim fuit integrum. Allaboras præcipue
in Romano Episcopo, & Alexandrino, ut illos Praefectū
componas Urbico, & Augustali. quām irritus fuerit la-
bor, demonstrabitur in secunda Dissertatione. Praefectus Ur-
bi dictus est à Iuuenale (ut tu mones) facies toto orbe
secunda, at pontifex Romanus primus est in uniuersa Ec-
clesia. Quid igitur secūdo primū assimilas? Primū esse tu quoq;
fateris. at (dices) nomine tenus & sessione, non etiam au-
toitate. vana isthaec sunt, & ridicula, ut suo loco dicemus. Me-
tropolite Episcopos præcedunt auctoritate: metropolitas Pa-
triarchæ: ante ipsos Patriarchas quem collocabis? si neminem:
iam defectam ordine Ecclesiam statues, cuius tam studio-
sissimam dixisti. Christus (inquieris) Ecclesiae caput est, quis

id neget? an non & Deus regnum omnium est Dominus
atqui Galli ceteriq; populi præter magistratus minores, maio-
res, unum omnibus præficiunt, Regem nempe, aut si quo
alio nomine appellare lubet, non contenientia, quæ oculos fu-
git, gubernatione Dei. Ecclesia suum agnoscit caput Christi
oculis non subiectum: subiectum verò Romanum Pontificem.
Is quum vniuersitate Reip. Christianæ presu, specialem tamen
urbem habet, specialem prouinciam, specialem diœcesim.
Alexandrinus patriarcha urbem habet specialem, prouin-
ciam itidem specialem. qui eius diœcesim appellauerit specia-
lem, minus propriè loquetur. non enim administrationem
habet extra fines suę diœceseos. Vides Hincmarum Remen-
sem Alex andrini, & Antiocheni diœceses simpliciter no-
minasse: diœcesi Romani Episcopi appellationem specialis
addidisse; quia videlicet præter suam specialem, ius etiam illi
est in ceteras diœceses. ut Soli cælestium lumen præstan-
tissimo assignata est sua celi portio, quam non deserit. om-
nibus tamen lucet, splendoremq; alijs stellis fenerat. Roma-
na Ecclesia congruere apie evidentur elogia illa apud sapien-
tissimum Regem: Pulchra vt luna: electa vt Sol: terribi-
lis vt castrorum acies ordinata. Veluti luna inter stellas,
ita Romana inter reliquas Ecclesiæ eminet. Luna noctu via
errantibus aperit: à Romana Ecclesia petenda lux est decli-
nantibus à recta credendi semita. Num lumen Soli debet luna:
Christo Ecclesia. Electa verò vt Sol dicitur; quia non sicut e
natura Sol est (Christus enim eo pacto Solis iustitiae appella-
tur) sed electione, sed consociatione. Electa dicitur ad arguen-
da sectariorum mendacia, qui fingunt, statui à Catholicis

caput Ecclesie Romanum Pontificem , excluso vero capite Christo . Caput est Christus : caput Romanus antistes . Sed caput secundarium à primo capite ; visibile caput post illud oculis sensibusque subtractum . Sicut Sol Romana Ecclesia , sed electa ab ipso primario Sole Christo . per hanc enim suum promanare lumen voluit ad ceteras Ecclesias . eleganter D . Leo : quamuis in populo Dei multi sacerdotes sint , multique pastores , omnes tamen propriè regit Petrus , quos principaliter regit & Christus . Denique terribilis dicitur ut castrorum acies ordinata : quia subegit gentes , denicit hæreses . quia diabolo terrori est eiusq ; ministris hæreticis : quibus ideo innisa , quia ordinata . illuc enim ij anhelant , vbi nullus ordo . nec crucifare desinunt ex inferorum portis odiorum fiammas , maledictorum putores . hasce portas esse hæreticorum oratione statutus D . Epiphanius . Ipsa tamen Ecclesia in solida petra fundata isthac non magis curat , quam Luna latratus canum , quam Sol Atlantum conuicia .

DE
REGIONIBVS
SUBVRBICARIIS
DISSERTATIO PRIMA.

CAPVT PRIMVM.

DECLARATVS DIO AB ANONYMO
non intellectus. Non videri olim à Magistratibus ap-
pellatum ad Præfectum Urbi. Senatus nomine non intelli-
gitur Præfetus Vrbicus. Suetonij loci illustrati. A Præ-
fecto Prætorio non appellabatur. aliud ius in Præfecto Vrbi.
De iure Togæ. Quæ sint urbes Togatae apud Statuum. A
Magistratibus P. R. appellatus: quodam tempore Præfetus
Vrbi. alia Provincia postea assignata eidem Præfecto.

SI cui recensetur errata, quibus, Anonyme,
tuus scatet libellus, is haud dubiè grāde abs-
te volumen elucubratum persuaserit sibi:
Exiguâ tamen illum mole videmus, sed ma-
culosum adçò, ut veritus propè sim, ne tu de libris idem

A

De Regionibus Suburbicariis

censeas, quod de marmoribus, quæ maculis commen-
dantur. Non tuum tamen opus variato marmori, sed
leproso magis corpori conferendum est. Ac mirè qua-
drant in illud hæc D. Augustini verba ex lib. 2. quæst.
Euang. *Leprosi non absurdè intelligi possunt, qui scientiam ve-
ræ fidei non habentes, varias doctrinas profitentur erroris, non
enim abscondunt imperitiam suam, sed pro summâ peritiâ pro-
ferunt in lucem, & iactantiâ sermonis ostentant. Nulla porro
falsa doctrina est, quæ non aliqua vera intermisceat. vera ergo
falsis inordinatè permixta in unâ disputatione, vel narratione
horniinis, tanquam in unius corporis colore apparentia significant
lepram, tanquam veris falsisque colorum fucis humana corpora
variantem, atque maculantem.* Arcendus igitur tuus li-
bellus tanquam leprâ infectus è limine Domus Dei:
quanquam non infructuosum fore existimo, si nos vale-
tudini consulentes, quid in eo sani sit, quid labe inqui-
natum, conemur facere palam. Ac penè quidem fuit,
ut intactam prætermitterem priorem dissertationem.
ille enim scopus fuit nostri laboris, ne tu verborum le-
nocinio, & fucatis argumentis fraudi esses cuiquam in-
ijs, quæ ad rectam spectant credendi rationem ab Ec-
clesiâ Catholicâ præscriptam. At qui Catholicorum ho-
minum parui refert, verâ ne an falsa proferas de Regio-
nibus Suburbicarijs, de iurisdictione, & potestate Præ-
fecti Vrbi, aliorumve ciuilium Magistratum. Attamen
& gratiam me initurum existimaui ab ijs, qui litteras
amant, præcipueque Iurisprudentiam, si tua errata hac
etiam in parte detegerem; quùm viderem præterea di-

Dissertatio prima.

3

recta hæc omnia ad ea , quæ in posteriore dissertatione
sunt discutienda.

Commendatâ Praefecti Vrbi dignitate , quoūsque
potestas eius se protenderit,inquiris.asserisque,antiqui-
tus , hoc est sub Augusto , & Nerone,appellationes ad
eum ex vniuerlo Orbe Romano delatas: mox sub Con-
stantino iuniore,anno Christi 357.coangustatam huius-
modiauctoritatem ad regiones centesimo ab vrbe lapi-
de comprehensas.Locupletes ad id peruincedum testes
adducis Dionem & Suetonium, sed & poëtam Papinum,
quamuis ignorare non debeas,multa mētiri solitos poë-
tas.Verùm (si quid video) eorum testimonia, si non ad-
uersus te , pro te certè non stant.Dionis verba lib.52. ex
oratione Mæcenatis ad Augustum prius proferamus:
Πολιάρχος δὲ δῆ τις ἐκ τῶν παραγόντων καὶ ἐκ τῶν πολὺν τακε-
δικοτανούσης πολιτευμάτων οὐχ ἵνα διπλημοσθύ-
των που τῷ ίπέρχοντι αὔχῃ. Διὸ γὰρ ταῦτα αἱ τῆς πόλεως παρα-
γέται καὶ Τεῖχος, Τεῖχος τοῦτον δὲ Εἴποι διχότων ἐφοί-
μους τε καὶ αἰσαπομπίμους, καὶ Τεῖχος τῆς θαράτου, τοῖς τε καὶ τῇ πόλῃ,
οπλιώσιν αὐτὸν Εἴπω, καὶ τοῖς ἔξω αὐτῆς μέρεσι πεντάκοιτα, καὶ ἔξα-
σιν σταδιονεύσοι, χρήση, Praefectus etiam quidam Vrbis ex pri-
marijs viris , ijsque qui officia omnia iam ante administraue-
rint,creāndus est; non ut per absentiam Magistratum regimen
obtineat, sed ut cùm ceteris in rebus perpetuo Vrbi præsit,tum il-
las quoque causas, in quibus ab omnibus,quos dixi , Magistrati-
bus prouocare licet, uémque capitales , ijs exceptis , quas mox
dicam , in Vrbe, & extra eam ad sexcenta , & quinquaginta
vſque stadia indicet. Appellationes, de quibus sic Mæ-

A ij

cenas, mihi quidem non aliæ sunt, si recte calculum ponō, nisi quas ab Vrbanis Magistratibus interponi contigisset. adde, & addidisse placet, qui regionibus præerat centesimo lapide inclusis. Nam Præfecti Vrbi notio ijs terminis coercebatur l.i. §.4. D. de Offic. Præ. vr. neque enim video Mæcenatem in eâ orationis parte de alijs verba fecisse, quām de Prætoribus, Ædilibus, ceterisq; Vrbanis Magistratibus dicturuin: postea de Prouincialibus, quod & fecit. Cur enim coangustantia illa verba ~~et in~~, abs te non sunt animaduersa? an hæc referebas ad ~~magistrorum~~ ~~magistrorum~~, quæ nupèr nominauerat? quis vero credat Mæcenatis consilium id fuisse, ut Præfecturam Vibicam consequi nemo posset, qui præter Vrbanos Magistratus non Prouinciales quoque omnes gesisset?

Quod si demus, Mæcenatem de Prouincialibus quoque intellexisse, num ideo constabit, eius ab Augusto consilium probatum undeaque fuisse, ac receptum? Suspicari magis licet, neutras à Magistratibus ad Præfectum Vrbi delatas eo tempore appellations: hoc est, neque Vrbanas, neque Prouinciales. De Augusto hæc scribit Suetonius cap. 33. *Appellationes quotannis Vrbani- rum quidem litigorum Prætori delegabat Vrbano; at Prouincialium Consularibus viris, quos singulos cuiusque Prouinciae negotijs præposuisset.* Cùm primū incidi in hunc locum, conieci, non Prætori legendum esse, sed *Præfecto*. id postea reperi & ab alijs animaduersum. Appellabatur igitur Imperator à Magistratibus, tam Prouincialibus,

Dissertatio prima.

5

quām Vrbanis: isque causas tantūm Vrbanas Præfecto delegabat, cuius nimirum curæ Vrbis erat cōmissa: Provinciales alijs. At dices, promiscuas fuisse appellatio-nes tam ad Præfectum, quām ad Augustum: ab ipso au-tem Augusto cohonestatum fuisse Præfectum suarum delegationibus causarum. Verum id forsitan esse po-tuit, sed mallem demonstrationibus vteremur, quām diuinationibus. Quām idem Suetonius de Caligula sic ait cap. 16. *Magistratibus liberam iurisdictionem, & sine sui appellatione concessit: si Præfectum Vrbi fas tum fuisset à Magistratibus appellare, cur non & ab istiusmodi ap-pellationibus iurisdictionem illorum exemisset Caligu-la, qui liberam concedere voluit? Locum tu allegas eius-dem scriptoris ex Neronis vitâ cap. 17. vbi cautum esse scribit, ut omnes appellations à iudicibus ad Senatum fierent.* Non de Magistratibus hîc Trānquillus capiendus est, sed de priuatis iudicibus, à quibus tam Senatus, quām Princeps appellabatur, cā tamen differentiā adhibitā, vt qui ad Principem prouocabant, si succumberent, pœnā quadam mulctarentur. quod & ad prouocationes ad Senatum factas extendit Nero, teste Cornelio Tacito lib. 14. *Auxitque patrum honorem, statuendo ut qui à pri-uatis iudicibus ad Senatum prouocassent, eiusdem pecuniae peri-culum facerent, cuius hi, qui Imperatorem appellauere. Nam ante vacuum id solutumque pœnā fuerat. Itaque, quod alteri deest ex his scriptoribus, supplendum est ex altero. Ce-terūm, tua illa ad Suetonium interpretatio, ad Senatum ac proinde Senatus præsulem Præfectum Vrbi, quæ se*

A iiij.

6 De Regionibus Suburbicarijs

Aristidis loco à te allato aptatur, non usquequaque vera censenda est. liquet enim, discussas plures causas in Senatu, non à solo Præfecto cognitas. Ac quum M. Avercius (Capitolino teste) Senatum multis cognitionibus, et maximè ad se pertinentibus iudicem dedit: sana parùm cius censebitur sententia, qui de Præfecto Vrbis hic intelligenti dicet. Illud quoque de eodem Imperatore scriptor idem tradit: *Senatum appellationibus à Consule factis iudicem dedit.* poterat quidem Imperator & Præfectum dare iudicem; sed maluit Senatum ipsum, ne Consulem dishonestasse videretur, appellationes delegans minori Magistratui. vide l. i. D. de appellat. Quum ait Vlpianus, appellari à Senatu non posse Principem, l. i. D. A quib appell. non lic. censés ne eodem priuilegio munatum fuisse Præfectum Vrbi? atqui nuspia (ni fallor) id reperies. de Præfectis enim Prætorio tantum traditum est, eorum auctoritatem adeo esse auctam, ut appellari ab ijs non posset, l. i. §. 2. de Offic. Præf. præt. illi etenim soli vice sacrâ cognoscere verè dicebantur l. 16. C. Theod. de appell. reliqui Magistratus, quibus nihilo minus indultum erat, ut vice sacrâ iudicarent, censebantur potius imaginem Principalis disceptationis accepisse, l. ii. C. Theod. eod. statutum quidem fuit olim à Constantio, ne yllus clarissimus à Præfecti Vrbi sententiâ prouocandi usurparet licentiū facultatem: sed remelius perpens id retractauit, ac vetus ius reduxit. vide l. 23. eod. tit. C. Theod.

Supereft Statij locus ex lib. i. Siluarum, vbi Rutilium

Dissertatio prima.

7

Gallicum Præfetum Vrbi sic alloquitur.:

*Inq; sinum quæ sapetum forat turbida questu,
Confugiunt, legesq; urbēsque ubique rogatæ,
Quæ tua longinquis implorant iura querelis.*

Togatarum (inquis) ubicunque urbium appellatione omnes omnino, quæ sub Orbe Romano fuere, Statius intellexit. Vereor, ut quemquam sis reperturus, qui tuæ isti explicationi applaudat. perinde est enim, ac si quis diceret, togatam Galliam ideo sic dictam, quia sub imperio Romano erat (quum tamen & reliqua Gallia cis Alpes, & postmodum Transalpina Romanis itidem parerent) gentemque togatam apud principem poëtam, populos intelligi, qui cunque in Romanorum ditione essent, quantumuis peregrinis legibus viuerent, peregrino habitu vterentur. De togâ, quæ proprium erat gestamen ciuium Romanorum, res est protrita. Non te clâm esse potest, eius induimenti usum peregrinis fuisse interdictu. Hinc Claudius Imperator, ut auctor est Tranquillus cap. 15. *Peregrinitatis reum, ortā inter aduocatos leui contentione, togatum ne an palliatum dicere causam oporteret, quasi aequitatem integrā ostentans, mutare habitum sepius, et prout accusaretur, defendere turque iussit.* hinc apud Plinium legimus lib. 4. epist. 11. caruisse iure togæ, quibus aquâ, & igni interdictum erat. Nimirum quia hi veluti etiam deportati, ciuitatem amitterebant § 1. Institut. de cap. dīmin. Ideoque obsides, qui conditionis erant peregrinæ, si togæ usum à Principe impetrassent; tanquam ciues habebantur, ut heredes institui, ut testamenta condere possent l. 32. de iure fisci. ac

A. iiiij

si qua vrbis ciuitate Romanâ donabatur, eius statim ciues togam sumebant. quod de Carthagine vsu venisse, tradit Tertullianus, quum scilicet colonia deducta est *magna in vestigij Carthaginis*, vt loquitur Plinius lib. 5. cap. 4. qua de re Plutarchus in Gracchis. verba Tertulliani lib. de Pallio ea sunt: *vbi mænia Statilius Taurus imposuit, solemnia Sentius Saturninus enarravit, quum concordia iunat, toga oblata est. Prob quantum circummeanit! à Pelaſgis ad Lydos, à Lydis ad Romanos, ut ab humeris sublimioris populi Carthaginenses completeretur.* Quid ni igitur sint Papinio *Vrbes togatae*, quæ iure vtebantur ciuitatis Romanæ? Quarum ciues implorasse dicuntur iura atque auctoritatem Præfecti Vrbi, quum fortasse à Provincialibus Magistratibus male habebantur, quod non temere licebat. Ideo Plinius iunior, quum Bythinæ præcesset, Christianitatis reos, qui ciues Romani erant, adnotauit in Vrbem remittendos, ut ipsem testatur lib. 10. epist. 97. ac vocem illam, *Civis Romanus sum, multis sèpè opem attulisse, & salutem etiam inter barbaros, aiebat Cicero in Verrem.* Videri itaque potest ex Papinij verbis, Præfecto Vrbi curam incubuisse tuendi ciues Romanos, vbi cùnque terratum essent. Inclinat tamen animus, vt suspicer, cum licentiâ quadam poëticâ (Statianâ potius, quæ cæteris poëticis persæpè audacior) *togatas vrbes dixisse*, quæ Magistratus togatos haberent, Metropoles nimirum Prouinciarum, quæ populi Romani erant. Etenim factâ Prouinciarum diuisione inter populum, & Augustum, Magistratibus, quos

Augustinus

Augustus suis Prouincijs præfecit, datum est, ut induerent τ spartitionem solam, quemadmodum scribit Dio l. 53. Porro auctâ Præfecti Vrbis auctoritate, concessas eidem constat (quo primùm tempore non liquet) appellations à Magistratibus Prouinciarum populi Romani. Quapropter, quod apud Vopiscum in Floriano ex quibusdā priuatis epistolis profertur: *Praefectura Urbana appellatio uniuersè decreta est: & iterum, redierunt ad Praefectum Urbis, appellationes omnium potestatum, & omnium dignitatum, coarctādum est ad eos, quos diximus, Magistratus, qui populi prouincias regebant.* Siquidē hæc ibidem recitat Vopiscus ex epistolâ Senatus ad Curiam Carthaginensem: *omnis prouocatio Præfecti Urbis erit, quæ iamē à Proconsulibus, & ab ordinarijs iudicib⁹ emerſerit.* Proconsulū nomen gerebant, qui in populi prouincias mittebantur. itaque Suetonius de prouinciarum diuisione ab Augusto facta sic loquitur cap. 47. *Prouincias validiores, & quas annuis Magistratum imperijs regi nec facile, nec tutum erat, ipse suscepit: ceteras Proconsulibus sortiti permisit.* Quæ Prouinciæ à Principe Senatui populōque reddebantur, mutatis Magistratibus Proconsules recipiebant, Dio. lib. 54. πότε δὲ τὴν γῆν Κύπρον, καὶ τὸ Γαλατικὸν τὴν Ναρβωνίαν ἀπέδωκε τῷ Δημοσίῳ, οὐ μηδὲ τὸν ὄπλων αὐτὸς διεργάζεται. καὶ τοὺς αἴρουσαν, καὶ εἰς ἔχουσα τὰ ἔθνα πέμπας ἡρέας, eo tempore Cyprum, & Galliam Narbonensem populo reddidit, quod suis armis minimè indigerent. atq; hoc patet Proconsules in hacce quoque Prouincias missi cœperunt. Ex aduerso, quæ à populo ad Cæsarem transibant, po-

testates Proconsulares amittebant. Tacitus primo An-

nal. *Achiam, & Macedoniam onera deprecantes lenari*
in præsens Proconsulari imperio, tradique Cæsari placuit.
Quid appellatione ordinariorum iudicum intelligere Se-
natus voluerit apud Vopiscum, non liquidò constat.
video designari hoc nomine rectores Prouinciarum in
l. 33. C. de episc. & cler. in l. 6. C. de modo mult. in l.
7. de Offic. Rect. prou. & alibi. at in eâ Senatus episto-
lâ non omnes, sed illi tantum qui populi Prouincias
administrarent, innui videntur: puta si Prætores, aut
quo nomine præter Proconsulum insigniti essent. Si-
quidem extraordinarij quodammodo censi poterant
rectores Prouinciarum Imperialiū, quia non annui Ma-
gistratus erant, sed tempus ijs definiebatur arbitratu
Principis, quod elicetur ex loco Suetonij nuper laudato,
& ex Dione, quum ait lib. 53. τὴν τε ἀνωτέραν τὴν τοινότερην
τὸν τετάρτον ξενίδαν, καὶ τὴν πλείστην, τὴν τετάρτην ξενοντόν
αὐτούς επιτελεῖν, αρχεῖν εἰ μόνοι, πορρὸν δὲ [Augusto] designa-
tis, & Proprietorum nomen tribuit, & diuturnius admini-
strationis tempus quam annuum constituit, prout scilicet ipsi videre-
tur. Apparet igitur, non ab omnibus omnino Prouincia-
sibus rectoribus, sed ab ijs omnibus, qui populi Prouin-
cias moderarentur, appellari fas fuisse ad Vrbi Præfet-
atum. Atque hasce Prouincias significari à Cassiodoro,
quis credat, quum in formulâ Præfecturæ Urbanæ sic
loquitur: Divisioni tuae non solum Roma commissa est (quam-
uis in illâ continetur universa) verum etiam intra centesim-
mum miliarium postestate te protendere antiqua iura voluer-

runt : ne tanta ciuitatis iudicem muralis agger includeret , quum Roma omnia possideret . Et tu etiam ex designatis lege Prouincijs ab appellatione cognoscis . verum id ius appellationum diuersam eo tempore formam acceperat . Nam post diuisum Imperium prouocationes à Proconsulibus ad Praefectum praetorio , & ad Quæstorem deferebantur . I. præcipimus 31.C. de appellat . quæ tamen lex ad Orientale imperium spectare videtur . Sed & ante hanc constitutionem assignatae quædam Prouinciarum fuerant Praefecto Vrbi Constantinopolis , aliae Praefecto Vrbi Romæ . Ex , per quas interponi appellatio poterat ad Praefectum Constantinopolitanum , recensentur in L. quum appellatio 23. C. de appellat . Quæ vero lex Prouincias designauit (ut loquitur Cassiodorus) Praefecto Romæ , nulquam (ut opinor) extat . Sed si antiquiora tempora respiciamus , statuendum propemodum est , solemnem ac propriam Praefecti Vrbi administrationem Vrbem Romam fuisse , & finitimas regiones ad centesimum usq; lapidem speciatim ei postea tributum à lege esse , vt & causas cognosceret , quæ ex populi Prouincijs in Vrbem prouocatione deferrentur . æquum enim visum fuit , vt ad Senatum , eiusve Praefulem (quemadmodum cum nominat Cassiodorus) appellari posset à Magistratibus , quos Senatus ipse constituebat : à togatis Vrbibus , vt appellat Statius , ad togatam dignitatem , vt Vrbis Praefectum nominat Cassiodorus . Ac nescio an Ausonius huc respexerit , quum de Narbonensi Gallia , quam ab

Augusto restitutam populo supra indicaimus, & Pro-
consulari dignitate ornatam ita recinit:

*tu Gallia prima TOGATI
Nominis attollis Latio Proconsule fasces.*

CAPVT SECUNDVM.

V L P I A N V S D V O B V S L O C I S

explicatus. Questiones criminum ex Oppidis in Vr-
bem trahebantur. De miliario. Comprobata Dionis
emendatio. Praefectus Vrbi Diaecsim non habebat.
Vicarij Urbani diaecesis. Constitutiones quædam Codij-
cis Theodosiani illustratae.

X ijs , quæ superiore capite allata à no-
bis sunt , tutior (ni fallor) nostra appetet
coniectura de Praefecti Urbis potestate, atq;
administratione , deq; appellationum iure,
quod ipsi cōpetebat . Hinc totam tuam molitionē , quæ
non satis firmo nitebatur fundamēto , iam nutantem vi-
des , ac facile ruituram . nam si non à cūctis Romani Or-
bis Magistratib . Praefectus Vrbi appellabatur , coniace-
re profecto tibi haud erit integrum quod secunda dia-
tribā facere es ausus , Romanum Episcopum ad eius
Praefecti exemplum appellationes sibi ab omnibus E-
piscopis vendicasse . Sed & si ea fuisset , quam tu au-

tumas, & cauillaris, Præfecti Vrbi iurisdictio ac potestas, haud tamen dicendus esset Romanus Pontifex ad eius sese administrationem vlla ratione conformasse. Verum hæc vberius in posteriore dissertatione. Nuc ad Præfectum ipsum redeamus, cuius administratione centesimo ab vrbe lapide continebatur. Ad eosdem limites porrectam aliquando iurisdictionem aliorum Vrbanorum iudicium, indicat l. 2. Cod. Theod. de integr. rest. vbi hæc sunt verba: *Placuit post completum vicesimum & quintum annum, ex eo quo vicesimi & sexti anni dies illuxerit, ad interponendam contestationem in Urbe Româ usque ad anni tricesimi extremum diem spatia prorogari, & intra centesimum Vrbis Romæ miliarium, si tamen ab ijs iudicibus, qui Romæ sunt, fuerit iudicandum. nisi hoc intelligamus de iudicibus, qui dabantur à Præfecto Vrbi.*

Hosce terminos designari ab Vlpiano, quidam putant, quum ait in l. vlt. de Off. præf. vrb. *Praefectus Vrbi, quum terminos Vrbis exierit, potestatem non habet.* Sed quid illud est, quod addit: *extra Vrbem potest iubere iudicare?* Emendabat vir doctus *intra Vrbem.* ægrè tamen persuaserit, superuacanea isthæc verba à Iurisconsulto fluxisse. cur enim in dubium vocaretur, num Præfecto fas fuisset intra Vrbem iubere iudicare? Alij existimant per terminos Vrbis centesimum lapidem intelligi: at extra Vrbem nihil esse aliud nisi extra muros Vrbis, vt illud Vlpianus voluerit; extra centesimum quidem miliarium nullam fuisse Præfecto Vrbi iudicandi.

potestatem : at intra eos limites quanquam extra Vrbis muros, nihil obfuisse, quominus suam exerceat iurisdictionem. Vera quidem hæc sententia est: aliud tamen Vlpianus hæc voluit, dum nihil esset, cur eâ de re ambigeretur, & clarioribus alioqui verbis vtendum ei fuerat. Est qui censeat extra terminos Vrbis, & extra Vrbem, idem esse, & denotare muros Vrbis vel cōtinentia. illud verò extra Vrbem non referri ad Præfectum, sed ad eos quibus iudicadi munus mandaretur. Hoc nimirum sensu, vt Præfectus in Vrbe manēs dare iudices extra Vrbem possit, dum modò nè extra centesimum: non possit tamen muros Vrbis egressus. Verum quum nulla discriminis afferatur ratio, cur quoq[ue] in suburbis commoranti auctoritatem illi adimamus dandi iudices, dum eius protenderetur iurisdictionio ad limites centesimi lapidis ? Interpretantur quidam extra Vrbem, hoc est, extra centesimum miliarium, sed quoniam credendum non est Præfecto ius fuisse illic dandi iudices, vbi notionem potestatēmque nullam habebat, arg. l. vlt. de Iurisd. aiunt verba illa extra Vrbem non ad iudices dandos, sed ad Præfectum ipsum accommodari : vt nimirum dum extra suę administrationis terminos moraretur, non ei licuerit causas cognoscere eiusdem administrationis, licuerit tamen iudices in eâ dare. Sed si hæc fuit Vlpiani mens, hoc potius similive modo loquutum oportuit : *Præfectus Vrbi, quum terminos Vrbis exierit, indicandi potestatem non habet : potest tamen subdere iudicare.*

Si meam mihi symbolam conferre hūc liceat, dixerim de rebus diuersis loquutum esse Vlpianum: primo loco de mero imperio, altero de iurisdictione; *Potestatis* nomine merum imperium significari, notum est ex l. 3. D. de iurisd. l. potestatis de verbis sign. Ad iurisdictionem pertinere iudicis dandi licentiam, liquet ex d. l. 3. de Iur. Terminis vero Vrbis neutiquam censeri possunt, qui ad centesimum miliarium erant: neque eousque Vrbs terminabatur, sed Praefecti Vrbici administratio. Vrbis ipsius appellationem muris finiti apertis verbis tradit Paulus in l. 2. D. de Verb. sig Praefectus Vrbi & merum habebat imperium, hoc est ius gladij, & iurisdictionem. Hanc exercere poterat etiam extra urbem usque ad terminos suorum administrationis. illud in Urbe tantum. Nam quae imperij sunt, angustius usurpantur, ut pote quae nec mandari possint, l. i. de Off. eius, cui mand. est iur. Et preterea questiones rerum capitalium ex oppidis in Urbem pertrahebantur (ut mox dicemus) tantum abest ut Praefectus Urbem egresus cognitionem de ijs habere posset. Haec videtur mens fuisse Vlpiani, quae clarior fit ex epistolâ. 147. Symmachî, lib. 9. qua dicitur, non potuisse Praef. Urbi cognoscere de incesto à Maximo quodam cum Triogenia virginie Vestali perpetrato in Moate Albaño; quum reum tanti criminis urbem ingredi nefas esset, ipse autem Praefectus in longinquis potestatēm exercere, nequifet, quum id praesertim ex eo crimina genera esset, de quibus penas sumere non licebat,

nisi ex loci vbi perpetrata erant.

Quum idem Iurisconsult. in l. i. §. 4. de Offic. Praefect. vrb. ex imperatoris Seueri epistolâ definiuerit, ad Praefectum Vrbi pertinere quicquid intra Vrbem admittitur, atq; intra centesimum miliarium, ultra ipsum lapidem egressum esse eius notionem; cur initio ita loquitur: *omnia omnino crimina Praefectura Vrbis sibi vindicauit, ne tantum ea, que intra Vrbem admittantur; verum ea quoque que extra Vrbem intra Italiam:* quod ex eadem Seueri epistolâ se collegisse fatetur? Intellendum est fortasse, Praefectum Vrbi usq; adeò suam extulisse auctoritatem, ut quasdam etiam præter ius sibi usurpauerit cognitiones. Quod ex eo ori potuit, quia cura interdum Vrbis totiusq; Italiae alicui mandabatur, veluti Augustum Tauro fecisse tradit Dio l. 54. vsq; ut nō (inquit) nō adū tūc Taurū nō & aīus Itāias doxā īmperēfas, &c. Id correxisse videtur Seuerus, statuisseq; ne limites centesimi lapidis eius potestas, & iurisdictio egrederetur. itaque prima Vlpiani verba ad factum pertinent, posteriora ad ius. Aut si non id Seuerus correxit, quod Vlpianus non fuerat præteritus, interpretanda hoc modo videntur Iurisconsulti verba: vt quæ admittebantur in Vrbe & intra centesimum lapidem, pertinerent ad Praefectum iure sui Magistratus, quæ ultra eos limites ac intra Italiam, ad eundem nihilominus spectarent, non tamen vi Magistratus, sed ex consuetudine, quæ paulatim inoleuit, & vim iuris obtinuit, ex quo is cognitiones quoque illas sibi vindicasset.

dicasset. Haud enim sunt audiendi qui Vlpianum postremis verbis declarare existimant, quod initio attulerat. siquidem alia sunt verba epistolę Seueri, quæ postremo loco interpretatur Vlpianus. Et alioqui nemo credendus est ita ineptè atque impropriè fuisse loquuturus, ut terminos centesimi lapidis designans, extra Vrbem intra Italiā diceret. Præterea quod Præfecto iure Magistratus competebat, num id sibi vendicasse à Iurisconsulto prolatum fuisset?

Pertrahebantur criminum quæstiones ex Italię oppidis in Vrbem, atque Augusti æuo ad centumvirale iudicium deductæ. Id perspicuum est ex elegantissimo Phædro, qui suis fabulis historiolam interserit de oppidano quodam, qui filium interfecit, ratus se occidere vxoris adulterum: errore mox cognito in se quoque ferrum conuertit. subdit Phædrus:

Accusatores postularunt mulierem,

Romanque pertraxerunt ad centuniviros.

nam & capitalia iudicia, non priuata solūm, apud centumvirosl actitari solita, testis est Quintilianus lib. 4. cap. 1. & Suetonius de claris Rhet. in Albutio Silo.

Præfecti Vrbi administrationem ad centesimum usque lapidem protensam fluxisse tu credis ex Mecenatis consilio, quod & ego autumo. itaque in eius verbis apud Dionem lib. 52. μέχει πεντήσιμη, καὶ ἐξακούσιων σάλιων, recte censes rescribendum εἰσι αὐγοῖσι: quum præfertim paulò inferius ita loquatur: οὐαριπέντησιμη καὶ τετρακοσίδεκά της πόλεως σαλίων. Nam si Suidę credimus,

septem stadia semis conficiunt miliare. ἐπίτηδες (inquit) ἦμουν σταδία πενήντα μίλιον. igitur è septingentis quinquaginta stadijs centum millia passuum constabunt. quamquam Plinius li. 2. ca. 23. Columella li. 5. ca. 1. Frontinus de Agror. qualitatibus, Isidorus Orig. lib. 15. alijq; asserant, octo stadia miliare efficere. Sed Græci fortean id exactius sunt metiti, néque enim temerè Dio septingenta quinquaginta expressisse credendus est, quum oëtingenca facilius enunciare potuisset. Plutarchus etiam minus octo stadijs esse miliare testatur, cum in Gracchis sic loquitur: οὐδὲ μίλιον ὀκτώ σταδίων ὀλίγον δῆλον. nolim tamen in eâ Dionis emédatione quidquam tibi blandiaris, siquidem prior illam Lipsius commentus est in comment. ad lib. 14. Taciti. Dioni sanè constare miliare septem stadijs semis, illud quoq; euincit, quod lib. 54. quum scribit, edicto vetita fieri sacra Ægyptia ταῦτα ωραῖα κατέστησεν ὡρόδος ἡμετάδιον; intra primum lapidem intelligit. Non sunt ferendi qui ὡρόδος ἡμετάδιον significare credunt quatuor stadia. Scripsisset enim Dio κατέστησεν ὡρόδος ἡμετάδιον. Sed nec ita loqui par fuit, tunc enim plura nominabant semistadia, semiobolos, semitalenta, alia id genus, quum dimidiū earum rerum integris addendum esset, & impar numerus exprimendus. integros obolos, integra talenta significare volentes, raro geminabant semiobolos, semitalenta. Vtrumque clarum fit ex loco Aristotelis, quem & Casaubonus laudat ad Theophrasti characteres cap. Καταπονίας, vbi de hilce loquendi notis nonnulla ob-

seruat. Ελίπεται δὲ (ait Philosophus) συμμός χοῖ, ἢ τεια
ἡμίχοα. τὰ δὲ εὐηγέρτα δύο χοῖς, ἢ πένθημίχοα, eximunt ex
alucari unum choem, aut tres semichoas (vnum videlicet
choem cum dimidio) vel bene ut agatur, duos choas,
aut quinos semichoas, siue duos choas semis. est verò
hic locus ex lib. 9. hist. animal. cap. 40. sed nec minus
frustra sunt, qui ὅγδοα ἡμίσταδια significari existimant,
oēto stadia cum dimidio. Etenim nihil aliud deno-
tat is loquendi modus, nisi octo stadia dempto se-
mistadio, vel septem stadia dimidio addito. Sicut
apud Herodotum ἔβδομος ἡμίσταδιος, sunt sex talenta
semis: τετρανημίσταδιος apud Dinarchum, duas Drach-
mæ semis: quæ itidem exempla affert Casaubonus.
Videndus & Iulius Pollux.

Nunc geminus in te error est notandus: prior est,
quia Diœcesin nominas Præfecti Vibi. neque enim
eius administrationem Diœcesis appellatione vñquam
nominatam repeto apud veteres. erat quidem Diœ-
cesis, quæ, vt ait Balsamo, plures sub se compre-
henderet Provincias. Sed videtur Præfecti Vrbi ad-
ministratio angustior fuisse, quam vt id nomen Con-
stantianis temporibus mereretur, ita vsu iubente lo-
quendi arbitro, ac tantum non tyranno. Diœceses
potius dictæ sunt, quæ sub Præfectis Prætorio, eo-
rūmque Vicarijs erant, vt ex Notitiâ vtriusque im-
perij alijsq; scriptoribus appareat.

Alter error est, vbi diœcesim Vicarij Vrbis Romæ
cum administratione Præfecti Urbani confundis,

20, *De Regionibus Suburbicarij*

quum multò amplior Vicarij dicēcēsis esset. Verum est quidem easdem regiones quas Præfectus moderabatur, sub Vicario quoq; fuisse; attamen alias præterea habebat Vicarius, multoq; ampliores, quæ ad Præfectum nihil pertinebant. Res altius enucleanda est: quanquam ego incognitam tantummodo tyronibus credebam, non tibi, qui veteranum in historiā, iurisque disciplinā te ostentas. Scribit Zosimus lib.2. quatuor à Constantino Magno constitutos fuisse Præfectos Prætorio, in Oriente duos, totidem in Occidente. Ex Occidentalibus, qui Præfectus Prætorio Italię dicebatur, duas habebat Dicēceses, Italiam, & Africam. addita postmodum est tertia, Illyricum Occidentale. Huic quatuor erant Vicarij, Africæ unus, alter Illyrici, duo reliqui Italię. Sed ne Vicariorum Italię confunderetur appellatio, alter, qui Romæ tribunal habebat, dictus est ob Vrbis præstantiam, Vicarius Romæ, vel Vicarius Vrbis: alteri vero, qui Mediolani commorabatur, nomen remansit Vicarij Italiæ. Diuīlæ fūere inter hos Vicarios omnes Italiæ Prouinciae, seu regiones, quemadmodum prius nominabantur, quæ post Constantinum quatuordecim numero fuere, ad similitudinem fortasse quatuordecim Vrbis regionum. utrīque septem sunt tributæ, nisi quod Vrbis Vicario regimen etiam datum fuit trium insularum Italiæ adiacentium, quæ inter Italiæ regiones verè non compabantur.

Prouinciae sub Vicario Italiæ illæ erant: Venetia

cum Histriâ, Liguria, Alpes Cottiae, Rhetia prima, Rhetia secunda, Aemilia, Flaminia cum Piceno anno-nario. Prouinciae verò sub Vicario Vrbis Romæ hæc numerantur: Tuscia, & Vmbria, Picenum Suburbicarium, Valeria, Campania, Samnium, Apulia cum Calabriâ, Brutij; ac præterea tres insulae, ut diximus, Sicilia, Corsica, Sardinia. Quæ omnia discere est ex libro Notitiæ. Iamq; planum est, quām sis deceptus, dum existimas, eandem fuisse administrationem Præfecti Vrbis & Vicarij. Nam si Præfecti administratio centesimo ab Vrbe lapide circumquaque coarctabatur, iam non erant sub eius dispositione tres illæ insulae, non Campania vniuersa, non Samnij pars ac Valeria, non Apulia, & Calabria, non Brutij. Prouinciae sanè, quibus Vicarius Italæ præerat, non alio censem, nomine poterant, quām Prouinciae seu regiones Italæ. Inde ortum, ut pars illa speciali Italæ appellatione insignita fuerit. Mediolanum etiam, quia sedes erat Vicarij Italæ, sicut & antiquitus Proconsulis, quod ex Suetonio patet lib. de Clar. Rhet. in Albutio Silo, dictum interdum reperitur Metropolis Italæ. Hæc apertiùs demonstraturi sumus cap. 3. secundæ dissertationis.

Regiones verò sub dispositione Vicarij Vrbis, quæ appellari poterant, nisi Urbicariae, quo nomine necesse non fuit nuncupari tres insulas Siciliam, Corsicam, Sardiniam? nam ideo Urbicariae regiones sic dictæ sunt, ut cā appellatione à ceteris Italicis distingui possent,

De Regionibus Suburbicarijs

quæ Vicario Italæ suberant. Illas verò insulas non inter Italicas regiones, sed inter Prouincias extra Italiam fuisse connumeratas, ignorare non potes. Non me tamen fugit, Italæ insulas esse aliquando appellatas. ac propterea non ineptè comprehendi poterant sub finitimarum Vrbi Prouinciarum appellatione, quemadmodum factum videmus in veteri inscriptione in ædibus Ducis ab Altaenio, quam tu etiam laudas :

LVCIO. AVR. AVIANIO SYMMACHO. V.C.
 PRÆFECTO. VRBI. CONSULI. PROPRÆFECTIS
 PRÆTORIO. IN. VRBE. ROMA. FINITIMISQUE
 PROVINCIIS. &c.

veluti Sicilia *Suburbana insula* dicta alicubi reperitur. Cæterū in l. vnicâ Cod. Theod. si per obreptio. administrationes quatuor Vicariorum Præfecti Prætorio Italæ (cui ea constitutio inscripta est) recensentur ijs verbis : *sinceritas tua idipsum per omnem ITALIAM*, tūm etiam per *VRBICARIAS*, *AFRICANAS QVÆ* regiones, ac per omne *FLYRICVM* prolatâ huius oraculi auctoritate firmabit. at in l.9. Cod. Th. de extraor. muner. Sicilia quoque specia-
 tim nominatur post Vrbicarias regiones, *exemplo Africæ* debent fundi patrimoniales, *& emphytheustici* per Italiā constituti ab extraordinarijs muneribus excusari : non autem (sic videtur legendum) per Italiam tantum, sed etiam per Vrbicarias regiones, *& Siciliam patrimonialium, & emphytheuticorum fundorum vires seruandas esse perspe-*

ximus, nisi quis loco illius vocis *Siciliam* reponendum contendat *Illyricum*, ut h̄ic etiam quatuor Diœceses Vicariorum Præfecti Prætorio Italæ exprimantur: quod tamen néque est necesse, néque ego de facili admiserim.

Præterea, quæ Prouinciae nominantur ab Impp. Honorio, & Theodosio in l. 7. C. Theod. de indulg. debit. quūm aiunt: *Campania*, *Tuscia*, *Piceno*, *Sannio*, *Apulia*, *Calabria*, sed & *Brutii*, & *Lucania*, ex omni præstationis modo, quem antiqua solemnitas detinebat, quatuor partes iubemus auferri, &c. eadem (ni me deficit ratio) Vrbicariæ regiones ab iisdem postea appellantur in l. 14. C. cod. Quod de annonarijs functionibus per Vrbicarias regiones clementia nostra concessit, etiam in largitionalibus titulis, & emphyteuticis reipublicæ prædijs custodiiri mandamus. Quòd si hoscè aliósque locos perpendicularis, quibus Regiones Vrbicariæ nominantur, haud dubito, quin eò solidior visura tibi sit nostra sententia.

CAPVT TERTIVM.

*V*RBICARIÆ REGIONES NON
ante Constantini tempora. *V*rbanus, *V*rbicus, *V*rbicarius
idem. Cur regiones *V*rbicariae, non *V*rbanae dicerentur. Su-
burbicaria intra centesimum lapidem. *T*usciam annonariâ
videri inter *V*rbicarias. *D*e Rationalibus, & Procurato-
ribus rei priuatae loci, *N*otitiae expensi. Possessiones qua.

Dicitur N tertio capite illorum tu errorem no-
tas, qui *V*rbicarias regiones à Suburbici-
arijs fecere diuersas. at putas ne magis
aberrare qui vltra, quam qui citra ve-
ritatis tramitem declinet? Illorum est
quidem aliquâ in parte error: sed tuus non minor,
qui *V*rbicarias cum Suburbicarijs prorsus confundis.
Diximus, *V*rbicarias regiones eas intelligi, quæ sub
dispositione erant Vicarij *V*rbici. Nam cum Italia
specialiter appellaretur, quæ pars Vicario Italiae tri-
buta fuit, quo tandem nomine censenda erat Vicarij
*V*rbis diœcesis, nisi regionum *V*rbiciarum? cuius rei
præter ea, quæ proximo capite demonstrauimus, il-
lud etiam non leue est argumentum, quod appella-
tio hæc *V*rbiciarum regionum nunquam usurpata re-
peritur ante Constantini Magni tempora, hoc est
ante quatuor Præfectos Prætorio, corumque Vica-
rios,

rios constitutos. Habebant quidem & vetustiores Præfeci Prætorio suos Vicarios, seu qui eorum vice cognoscabant, l. 1. §. 4. D. de legat. 3. at nullæ ijs assignatae erant peculiares prouinciae. Quin aio tibi (nisi fraudi mihi est memoria) nec possessuum illud *Vrbicarium* ante ipsum Constantinianum æcum in usu fuisse. Quæ ad Vrbem, vrbanovæ Magistratus spectabant, *Vrbana* dicebantur, & *Vrbica*; *Vrbicaria* nunquam, tametsi eadem sit huic voci origo, eadem vis, quæ superioribus. Ideo ex Vrbanitate, quæ minus aptabatur, tam *Vrbicarium* deriuarunt quam *Vrbicum*, & *Vrbanum*. Iuuenalis Satirâ 13.

— *Mimum agit ille,*
Vrbani qualem fugitiuus scurra Catulli.

Idem Satirâ 6.

Vrbicus exodio risum mouet Atellanae.

Fulgentius lib. 2. mytholog. *Beatinus augur dicere solitus erat, diuersarum Vrbium honores somnialiter peragi Vrbicario mimologo.* Cur igitur id vocabuli commenti sunt? quia quum nomen tribuendum esset regionibus, quæ Vicario Vrbis subiectiebantur, insueto, nouoque opus fuit vocabulo, ne si aut *Vrbicæ*, aut *Vrbanae regiones* dictæ fuissent, deceptæ aures visitatis appellationibus, significari putassent quatuordecim ipsa in Vrbe regiones, nam quæ cis Rubiconem erant, non prouinciae, sed *regiones* dici consueuerant. quin vñq; adeò Italiae diu ignotum Prouinciærum nomen, ut prouincijs opponeretur *Italia*: atq; aliud ius *Itali-*

D

Ex *Vrbicariarum* nomine appellatio quóque manauit *Suburbicariarum Regionum*, quæ proprius Vrbem sitæ erant, ac tantum non sub ipsâ Vrbe. Ex & *Suburbanæ* dici poterant, veluti dicuntur in l. 3. C. Theod. de accusat. neq; enim erroris suspicio oriri hinc poterat, quemadmodum ex *Vrbicarijs*, si quis eas *Vrbanas* aut *Vrbicas* nuncupasset. Erant Suburbicariæ intra centesimum ab Vrbe lapidem, quod apertè elicitur ex d. l. 13. qua iubentur iudices ex ijs regionibus referre de causis Senatorum capitalibus ad Præfecturam Sedis *Vrbani*; ceteris ad Præfectum Prætorio. nimur quia propria *Vrbani* Præfecti administratio centesimo lapide comprehendebatur, vti diximus. Nam quemadmodum eandem (vt docuimus) significationem habent *Vrbanus*, *Vrbicus*, & *Vrbicarius*: ita idein esse fatendum est *Suburbanum*, *Suburbicum*, & *Suburbicarium*. Qua propter haud verebor asserere, Suburbicarias regiones, vbi de administratione Præfecti Vrbi agitur, eas esse, quæ centesimo lapide concluderentur. At non semper vbi regio aliqua Suburbicaria nominatur, eam coarctare necesse est intra limites centesimi miliarij. Itaq; affirmare non dubitem, Piceni Suburbicarij, Tuscia item Suburbicarit partem ultra eos fines fuisse protensam. Id enim nomen duabus ijs regionibus inditum, vt quum proprius ipsam Vrbem essent, ab Annonarijs Piceno, & Tuscia distinguerentur. Campania, & Valeria cum ex parte inter

Suburbicarias essent, ut cap. quinto ostendemus, nuncquam tamen eam appellationem speciatim sortitæ sunt: nulla enim erat Campania Annonaria, nulla Valeria, à quibus discerni Suburbicarias opus esset. Hinc apparet, qua ratione differant Suburbicariæ ab Vrbicarijs. Interdum enim cædem erant, diuersæ interdum. Siquidem Suburbicariæ continebantur Vrbicarijs, ut & ipsæ dici possent Vrbicariæ at non contrâ Vrbicariæ omnes erant Suburbicariæ; veluti omnis quidem arrogatio adoptiæ est, at non omnis adoptio dicenda est arrogatio. Sic Præsidis nomen (ut ait Macer) generale est, quo omnes Provinciatum Rectores significantur, ipsis etiam Proconsules, non tamen fas est Præsides omnes Proconsulum nomine appellare. Sub Præfecto Vrbis Suburbicariæ tantum regiones sunt: sub Vicarijs & Suburbicarię ipsę, & præterea Vrbicarię, quæ vtique ultra centesimum lapidem excurrebant.

Nullo iam negotio, Anonyme, argumenta diluentur, quæ ad tuam sententiam roborandam obieceras. Primum enim, quod Tuscia Suburbicaria nominetur, *Vrbicaria* à Caio, & Theodosio inter Auctores limitum, haud mirum est, quum inter Vrbicarias (ut diximus) numerarentur Suburbicariæ, quas generis quoque nomine appellare licebat. Verum si quis autem mendum subesse, rescribendumq; apud illos autores, *Tusciam Suburbicariam*, eius ego sententiam pronis auribus excipiam. Planum fecit doctissimus Rigal-

tius, quot, quantisque errati scaterent ij libri de Agrorum conditionibus, & limitibus, quæ fortasse nec dum sublata sunt omnia. Diu est, quum suspiciari mihi contingebat, Tusciam Annonariam, quam appellat Symmachus *Hetrurias longinquas lib. 10. epist.*
47. Regionibus Vrbicarijs accensendam esse. quo casu certissima foret emendatio, quam nuper ingessimus. quandoquidem in Notitia Imperij Tuscia simpliciter, nullaque distinctione appositâ Vicario Vrbis adscribitur: ut vniuersa Tusciam scilicet annonaria, quam Suburbicaria denotari videatur. Notitiæ verba ita habent: *sub dispositione viri spectabilis Vicarij Vrbis Romæ. Provinciae infra scriptæ. Consulares Campaniæ, Tuscæ, & Vmbriæ: Piceni Suburbicarij: Siciliæ, &c. & vbi viginti duo Consulares recensentur: Per Italiam octo. Venetiæ, & Histriæ: Aemiliæ: Liguriæ: Flaminia: & Piceni annonarij: Tuscæ, & Vmbriæ: Piceni Suburbicarij: Campaniæ: Siciliæ.* Quod si vniuersæ Tuscæ cum Vmbriâ unus erat Consularis sub dispositione Vicarij Vrbis, dubitationi locus non remanet, quin ea regio appellari *Vrbicaria* posset: quæ in annonariam, & Suburbicariam diuidebatur. atq; hoc pacto restituendus omnino locus ille foret apud Auctores limitum. Nostra verò suspicio cō probabilior appareat, quod in catalogo Episcoporum, qui Synodo Sardicensi subscripterunt, Italiae Vrbes recensentur Rauenna, Mediolanum, Brixia, Verona, Aquileia: Luca vero non Italiae, sed Tuscæ Vrbs nuncupatur. Nec te fugit esse Lucā in cā Tuscæ parte,

quæ annonaria dicebatur. Itaq; vniuersa Tuscia Vrbicaria erat. eius duæ partes, altera (vt diximus) Suburbicaria, altera annonaria appellabatur. Negotium tamen facessit inscriptio Nouellæ Maioriani de adulterijs, sic concepta: *Rogatiano Consulari Tuscæ Suburbicariæ ergo Tuscæ Suburbicariæ* suus erat Consulatis. Nolim suspicari vocem illam *Suburbicariæ* ab aliquo additam: crediderim potius, Maioriani tempore datum vtriq; Tuscæ suum Consularem: crebras enim in Italix regionibus, earumque Magistratibus mutationes obseruare licet.

Ad secundum argumentum quod attinet, perspicere potes, quæ supra diximus de l. 14. Cod. Theod. de indulg. debit. cuius verbis innui magis arbitramur legem 7. eodem tit. quam duodecimam, vt tu reris, quanquam ad d. l. 14. referri, & hæc ipsa videatur, quæ sexto post anno ijdem Imp. Honorius & Theodosius maiore debitorum indulgentiâ donarunt Campaniam Vrbicariam, Tusciam & Picenum Suburbicarias regiones. quæ oimnes (vt prius docuimus) appellari Vrbicariæ possunt..

Ver. slimum est, quod assertis in tertio argumento Italianam arctâ significatione acceptam à Regionibus Vrbicarijs separari; quum illam sub Vicario Italiq; hasce sub Vicario Vrbis constitutas fuisse constet; quæ tamen causa latuisse te videtur. eam nos supra patefecimus xl. vn. Cod. Theod. si per obrept. & l. 9. Cod. Theod. de extraor. muner. De Suburbicarijs idem sta-

tui nequit, ut scilicet reliquæ omnes ijs exceptis Italiæ accederent angustius acceptæ. id quod ex ijs, quæ diximus, satis liquet. sequenti verò capite verba explicabimus l.9. Cod. Theo. de Annonâ, & tribut. quæ obstatre videntur.

Quartum argumentum nititur ijs Notitiae Imperij verbis: *Rationalis rei priuatae per Vrbem Romam, & Suburbicarias regiones cum parte Faustinæ. Procurator rei priuatae per Vrbem Romam. Procurator rei priuatae per Vrbicarias regiones rerum Iuliani.* Hisce locis non opponi inter se regiones aïs, sed Magistratus in ijs constitutos. Contrarium mihi videtur: nam si res ipse opponuntur (quemadmodum & tu fateris) res nimirum Faustinæ, & res Iuliani: si officia, quibus earum cura incumbebat, cur non & regiones, in quibus vtræq; illæ res siue substantiæ diuersis locis sitæ erant? Rebus Faustinæ datus est Rationalis: rebus Iuliani Procurator. illas Suburbicariæ, hasce Vrbicariæ regiones comprehendebant. Vides etiam duos constitutos fuisse Procuratores: per Vrbem Româ alterum, alterū per Vrbicarias regiones. at vnicus Rationalis erat rei priuatae per Vrbem Romam, regionésque Suburbicarias. igitur non semper diuersi Magistratus cädem in prouinciâ constituti reperiuntur. Quin docet nos eadem Imperij Notitia, diuersos Procuratores fuisse in ipsis regionibus Vrbicarijs, alterum rerum Iuliani, alterum rei priuatae per Apuliam, & Calabriam siue Saltus Carminianenses. Duos etiam habebat Africa Rationales. dicebatur al-

ter simplici appellatione, *Rationalis rei priuatae per Africam*; alter *Rationalis rei priuatae fundorum domus diuinæ per Africam*, & nullum appetet fuisse in Africâ Procuratorem: nam qui notatur *Procurator rei priuatae per Mauritaniam Sitifensem*, non is in Africâ erat angustè sumptâ, quæ & Zeugitana, & Carthaginiensis Prouincia nuncupabatur. neq; enim semper ubi Rationales erant, erant & Procuratores, aut contrâ. Recensitos cernimus in eâdem Notitiâ Rationales, per Hispanias, per Gallias, per quinque Prouincias, per Britannias: nullum verò hîc in locis Procuratorem. Sic datos legimus quibusdam locis Procuratores rerum priuatarum, non item Rationales. Quapropter nullarum esse virium cōstat tuum argumentum. quum alioqui si vera essent, quæ tu explicabas, non tamen nostræ officerent sententiæ, qua non semel diximus, Suburbicarias regiones Vrbicariarumquóque nomine censerit.

Ad regiones annonarias transis. ac sanè per placet, quod doces, addictæ fuisse præstandis alimentis Comitatui Imp. & exercitibus: néque enim tuam tibi gloriâ inuideo. Quòd verò eas statuis in Italiâ sic specialiter nuncupatâ, non video, cur tibi id tutò sit cōcedendum. nam & si Aurelius Victor in Maximiano Herculeo parti *Italiae* ea tributa inuecta scribit, non tamen constat, quæ pars *Italiae* isthæc fuerit. Innuere forsitan Victor voluit, non omnes *Italiae* fundos, quanquam in cunctis *Italiae* regionibus sitos ei præstationi fuisse obnoxios. videntur enim huic rei addictæ *Possessiones* per

vniuersam Italiam, hoc est agri latè patentes, quos initio non mancipatione, sed quisque ut potuit occupauit, posseditque veluti definiunt Auctores limitum. Atque illud, est quòd Constantinus voluit in l. 6. Cod. Theod. de Ann. & trib. quùm ait: *Vinum, quod ad Cellarij usum ministrari solet, cuncti ITALIÆ POSSE S iuxta statutum Constantis fratris mei comparent, &c.* Quocirca Italia hoc loco communi ac notiori significatu accipitur. Verùm tota hæc tractatio diligentiorem indagationem desiderare videtur.

CAPVT QVARTVM.

VRBE ET ITALIA INTERDICERE.

Italia dupli, Africa triplici notione accepta. Illustratae leges nonnullæ Codicis Theodosiani.

 Od docere pergis Anonyme fuisse regiones Suburbicarias propè ipsam Vrbem, apud nos in confessu est. At tu in eo hallucinarisquòd reliquas omnes Italicas Prouincias Suburbicarijs exceptis constituisse putas Italianam angustâ significacione sumptuam. Verius enim est, regiones omnes Vicario Vrbis subiectas, nempe Campaniam, Brutios, Calabriam, alias cum ipsis Suburbicarijs separatas fuisse ab Italâ restrictius acceptâ, quæ diœcesim

con-

constituebat Vicarij Italie. Ideo in Chronicis Ida-tianis legere est, *Ambrosius in Italiâ Mediolani Epis-copus, &c. & alio loco: Paulinus nobilissimus, & eloquen-tissimus, dudum conuersione ad Deum nobilior factus, vir Apostolicus, Nole Campaniae Episcopus.* Nolam enim non Italie, ut Mediolanum, sed Campanie Vrbem no-minauit, quod Campanie regio inter Vrbicarias esset, atq; adeo extra Italiam angustius nuncupatam. Quod si Campania, quæ cum Suburbicarijs (vt tu doces) non cōnumerabatur, nec Italie adscripta erat, quemadmo-dum nec aliae, quæ præter Suburbicarias Vicario Vr-bis suberant, vt clarius quoq; euincemus cap. 3. secun-dæ diatribæ; num tertia constituenda est dioecesis, in quam regiones illas conijcias? Enimverò nugas metas agimus: & tu dum non animaduertisti arctam illam Italie appellationem ante Constantinum usurpatam non fuisse, in apertos errores prolapsus es, afferens, eâ si-gnificatione accipi apud Suetonium Claud. cap. 23. Ne-ron. cap. 39. Vitell. cap. 14. Gellium lib. 15 cap. 11. Ter-tullianum lib. de Pudicit. Valerium Max. lib. 1. cap. 3. Vlpianum l. 1. D. de Effraetor. nec falsò minus credis hisce locis appellatione Vrbis Suburbicarias quoque regiones contineri. Siquidem solemne fuisse apparent, vt quum quis Italiam vniuersâ interdicebatur, Roma ipsa ob quandam dignitatis prærogatiuâ specialiter interdi-ctus enunciaretur. Ideo Egnatius Bæticæ Proconsul Mario Euaristo Vrbe, Italiam, Provinciâ Bæticâ in quin-quennium interdixit, vt tradit Vlpianus lib. 7. de Offic.

Proconsul. apud Collator. Leg. Mosaic. satis enim fuīse videbatur Hispanico Proconsuli, Italiam nominare, ut & Vrbe Egnatius abstineret; sed à recepto more noluit recedere. quod hodieq; pluribus locis in vsu est: nam quūm quis à ditione aliquā, vel prouincia submouetur, vrbs ipsa Prouinciat caput speciatim exprimitur.

Statuendum est igitur, dupli ratione Italiam accipi: modo latiūs, quæ Prouincias omnes complectitur, tam Vicariò Vrbis, quam Vicario Italæ subiectas: modò angustiūs partem illam designans, quæ Italiae Vicario adscripta erat. Ex quo factum est, ut quūm de vniuersâ Italâ verba haberentur, respectu eius (quam diximus) diuisionis inter duos Vicarios, non *Italiā*, sed *Italias* plurium numero interdum enunciarent. Notitia Imperij: *Consulares viginti duo. per Italias octo. &c.* Firmandum ergo remanet, non à Præfetti Urbani administratione, sed à Vicarij Vrbis diœcesi separari Italiam angustiūs acceptam. Tu tamen, qui nondum veritati acquiescere nosti, aduocas ad tuam sententiam communiendam l. 9. Cod. Theod. de ann. & trib. in qua hæc leguntur: *Tabulariorum fraudes se resecasse per Suburbicarias regiones vir clarissimus Anatolius Consularis misera relatione testatus est. & post alia: quod iubemus, ut etiam per omnes Italiae regiones par ratio seruetur. Laudas insuper l. 2. Cod. Theo. de in integr. restit. cuius sunt verba: Placuit ad interponendam contestationem in Vrbe(Româ) usque ad anni tricesimi extremum diem spatia prorogari, & intra centesimum Vrbis Romæ miliarium, si tamen ab his iu-*

dicibus, qui Romæ sunt, fuerit iudicandum. Per omnem verò Italiam usque ad finem vicesimi & noni, &c. Videtur tibi in hisce constitutionibus opponi Italia regionibus Suburbicarijs: non sic est, mi homo. Nam illud per omnem Italiam, & per omnes Italiae regiones, idem est, ac si dictum esset, per ceteras Italiae partes, ut Italia inibi accipiatur generali, atq; visitatâ prius significatione. Amabat enim ita loqui eo tempore, vt videre quoq; est in l. 27. Cod. Theod. de Decurion. Rarum Carthaginis splendidissima Senatum & exiguos admodum Curiales residere conquestus es, dum uniuersi indebitæ dignitatis infulas fœdâ familiaris rei vexatione mercantur. Ititur istiusmodi viri demptis hono-ribus imaginarijs huiuscemodi illi erunt (quid sibi velint tria hæc verba, non sat scio, ac fortasse inducenda sunt) quos fuerant consequiti, ciuicis muneribus subiugentur, quod quidem per omnem Africam solertissimè seruare oportet. Neq; enim separari vlo pacto ab Africâ potest Carthago, non etiâ si Africam angustissimâ significatione accipias, quippe & eius regionis Carthago caput erat. Triplici (vt nosti) notione Africa accipiebatur: modò latissimè pro tertia Orbis terrarum parte: modò angustius, quæ sex illas Prouincias comprehenderet, Zeugitanam, quæ & Prouincialis, & Carthaginiensis, Numidiam, Byzantium, Tripolitanam, Mauritanias Sitifensem, & Cæsariensem. Interdum autem ipsa Zeugitana Prouincia (inqua Carthago) Africa propriè appellabatur, quod Plinius præ ceteris indicat lib. 5. cap. 4.

CAPVT QVINTVM.

LATIVM JNTER NVLLAS REGIO-
nnes connumerabatur. Valeria regio. Itinerarium An-
tonini. Frontinus emendatus. Samnis regio. Spole-
tinus Episcopus nequaquam Metropolita. De numero
regionum Suburbicariarum. Spoletium in Umbriā in Pi-
ceno. Eadem Tusciae pars. Campaniae regio. Fronti-
nus iterum emaculatus. Item Paulus Diaconus. Fir-
mata vetus lectio in Tacito. De Ponte Campano.

A B A T iam, Anonyme, conjectura tua
 cùm de nomine, tûm de numero regio-
 num Suburbicariarum. De duarum regio-
 num appellatione nulla est dubitatio, de
 Tusciâ nimirum & Piceno, quarum est
 mentio in l. 12. Cod. Theod. de indulg. debit. in ins-
 criptione Nouellæ Maioriani de adult. in Notitiâ Imperij
 & apud auctores de limitibus, si nostra admittat-
 tur emendatio. At quòd tu Latium vetus, nouumq;
 Suburbicarias regiones nominas, non video, qui viris
 eruditis satis omnino possit facere. Ipsâ in re non abes
 (opinor) à vero. erat enim Latium propè Vrbem. at
 Constantini seculo, quo proximq; Vrbi regiones nun-
 cupati Suburbicariæ cœperunt, obsoleuisse Latij no-
 men videtur. itaq; nulla eius mentio est inter Prouin-

cias, quæ in Notitiâ Imperij recensentur. Verior fortalsè coniectura erit, si Valeriam magnâ ex parte, ex aliquâ etiam Samnium inter Suburbicarias regiones connumerabimus: eas enim statuit Notitia Imperij inter Prouincias à Præsidibus rectas, quæ Vicario Vrbis suberant.

Tu coniecturali tuo lituo regiones in aëre designaras, quùm Valexiā extra centesimum statuisti, átque ita curasti delineandam in tuâ tabulâ. Aliud est, quod nos docet Paulus Diaconus lib. 2. Hist. Langobard. Porrò (inquit) tertiadecima Prouincia Valeria, cui est Nursia annexa, inter Vmbriam, & Campaniam, Picenumque consistit: quæ ab oriente Samnitum regionem attingit. Huius pars occidua, quæ ab Urbe Româ initium capit, olim ab Hetruscorum populo Hetruria dicta est. Hæc habet urbes Tiburim, Reate, Furcone, & Amiternum, regionemque Marsorum, & eorum lacum, qui Fucinus appellatur. Hac in regione agnoscere potes loca nonnulla, quæ partim Latio, partim Piceno Suburbicario assignaueras. Amiternum nescio cur in Marrucinos, Theate inter & Angulum ad mare superum coniecisti, quùm inter omnes conueniat, non longè à Reate, atq; Interāna fuisse, nempè in Sabinis, vt ex Dionysio alijsq; colligitur, nec procul ab eo loco, vbi ciuitas Aquilæ postmodum ædificata est. Rudera hodiéque visuntur, & præterlabitur Aternus, ac reor sanè ab amine Aterno fluxisse appellationem Amiterni.

Regioni Valeriaz constat nomen fuisse inditum à

E iiij

viâ cognomine, de quâ ita Strabo. οὐαλεῖα ἡ', αὔχεται μέρος Τιβύρου, ἡγέτη Μαρούς, καὶ Κορφίσιος πέντε τῶν Πελιγυνῶν μητροπόλεων. εἰσὶ δὲ αὐτῆς Λαππαὶ πόλεις Ουαλεῖα τὴν καρστόλοις, καὶ Αλβα. πλησίον δὲ καὶ πόλεις Κύκελοι. Ενόψῃ δὲ εἰσὶ τοῖς τούτοις Ράμη Τιβύρεσσι, καὶ Πραιτεσοις, καὶ Τύροχοι, *Valeria* à *Tibure* incipit, ducitque in *Marysois*, & *Corfinium Pelignorum Metropolim*. sunt in eâ *Vrbes Latine Valeria*, *Carseoli*, & *Alba*, & propè urbem *Cuculum*. In conspectu Romæ sunt *Tibur*, *Præneste*, & *Tusculum*. Antoninus quoque in Itinerario vrbes hasce enumerat in viâ Valeriâ, per quas ab Urbe iter est Hadriam usque, *Tibur*, *Carseolos*, *Albam Fuentiam*, *Cerfenniam*, *Corfinium Interbromium*, *Theate Marrucinum*, *Hadriam*. Antoninum nominaui eius Itinerarij auctorem, quamuis tu confidenter, ut soles, id Æthico tribuas. Non sum nescius, à Flodoardo locum huius Itinerarij ex Æthici cosmographiâ adduci, idq; monitum fuit in editione Basileensi anno 1575. verum decipi Flodoardus potuit, quod eius in codice additū esset Æthici cosmographiæ id Itinerarium. quæ cōdicum confiendorum ratio mirum quantum confusionis pepererit in auctorum nominibus. Plurium certè testimonio extare liquet in manuscriptis omnibus Antonij siue Antonini Augusti, vel Augustalis nomen. Nescio an in Valeria nomine mendosus sit locus in commentario Claudij Cæsaris, apud Frontinum de Colonijs : *lex agris limitandis metiundis partis Tusciae prius*, & *Campanie*, *Apuiae*, & *Variae regionis*. videtur enim rescribendum, &

Valeriae regionis. Nisi Variam regionem intelligit, quæ Bario adiacet: nam & alicubi Barij nomen in Varium, & Variam degenerauit.

De regione Samnij hæc Paulus Diaconus: *Quarta decima Samnium, inter Campaniam, & ma e Hadriaticum, Apuliāmque à Piscaria incipiens habetur. in hac sunt Vrbes Theate, Aufidena, Hisernium, & antiquitate consumpta Samnium, à quo tota Prouincia nominatur, & ipsa harum Provinciarum caput ditissima Beneventus.* Ptolomeus quoq; Beneuentum Samnio tribuit; Tu Campaniæ. at Venafrum, quod tu das Samnio, apud Ptolomeū inter mediterraneas Campaniæ ciuitates recensetur. Acro etiam, seu quisquis est vetus Horatij Scholiaestes, Campaniæ adscribit. Platum est, è Strabone, alijsq; populos Samnitium fuisse Hirpinos, Erentanos, Marrucinos, Vestinos, Pelignos, Marsos. Horum nonnulli loca occupabant intra centesimum ab Vrbe miliarium, atque adeò in ipso Latio. Antiquato (vt dicimus) Latij nomine pars Samnio cessisse videtur, pars Valeria multò maior, pars etiam Campaniæ, vt infra demonstrabitur.

Illud interim notare subit, imbecillum esse tuæ assertioonis fundamentum, dum ais, Spoletium Metropolim fuisse Piceni Suburbicarij, motus subscriptione l. s. Cod. Theod. de med. & profess in qua est. Acc. iv. K A L. A V G. S P O L E T I O. Cui inscripta sit ea Iuliani constitutio, non apparet. Generalem fuisse credo, ciùsque exempla ad Magistratus per Prouincias missa, vt publicè proponerentur. Potuit id exemplum, quod

in Codices postea Theodosij , & Iustiniani relatum est, ad Consularis manus peruenisse, dum Spoletij fortè esset. Constat enim moris fuisse Magistratibus, ut Provincias sibi commissas obirent, æstiuis præsertim mensibus. Quod ex Cicerone in C. Verrem, Strabone, alijsque patet, docuitque Berterius. Quamobrem haud-quaquam statuendum ex illâ constitutione est, ut tu facis, Consularis tribunal fuisse Spoletij tanquam in Metropoli. Vicarius Africæ dubio procul Carthaginæ degebat, qua in Vrbe accepisse illum apparet lexem 13. Cod. Theod. de Annonâ, & tribut. At l. 26. Cod. Theod. de decur. ad Vicarium itidem Africæ data, Thamugadi accepta fuit: lex verò 3. Cod. Theod. de fide, & iure hasta, accepta legitur Hadrumeti. Nostri Præfectorum Vrbi non alibi, quim Romæ sedem habuisse. an non & Vrbe interdum exire vslu illi veniebat? non etiam quām alibi quām Romæ esset, rescriptum aliquod Imperatoris peruenire ad eum poterat? id contingit olim apparet, dum C. Ceionius Rufus Volusianus Vrbi Præfetus in Campaniam nescio qua de causa se contulisset. Siquidem Venafri accepit legem 22. Cod. Theod. de Cursu publ. sic enim reponendum arbitror in subscriptione, pro *Venabri*.

Sed fuerit sānē Spoletium Metropolis, non tamen certum est, in Piceno Suburbicario fuisse, ut infra dicemus. Sed neque habuit vñquam Ecclesiasticum Metropolitam, quemadmodum nullis in Ciuitatibus regionum Suburbicariarum Metropolitæ eo tempore erant.

erant. Haud enim ciuiles semper formas amplectebatur Ecclesia, ut sequenti dissertatione docebitur. Porro cas-
sa nuce inanior tua est diuinatio de Spoletino Episco-
po, quem Metropolitanum fuisse autumas, quia in dis-
fidio Pontificatus Romani inter Bonifacium, & Eu-
lalium, electus ab Imp. Honorio fuit ad Sacra Pascha-
tis in Vrbe celebranda. Constat enim ex ipso Honorij
rescripto, non aliam ob causam demandatum id mu-
nus Achilleo Episcopo Spoletino, nisi quia, quum ce-
teri Episcopi huic illive parti fuerent, ipse Achilleus
neutri addictus erat. Verba rescripti ea sunt: *At quo-
niam vicinitas Sanctorum dierum Episcopi præsentiam postu-
laret, nec in Vrbe sacratissimâ fas est Pascharum præsertim
dies sine Sacerdote celebrare: idcirco Symmache parens cari-
sime atque amantissime, illustris magnificentia tua Achilleum
nos elegisse cognoscat, quem à fauore partium constat esse alienum,
qui mysteria sacrae observationis impleret.*

De numero regionum Suburbicariarum, non video
quid certi definiri possit. Tu quatuor tantum fuisse exi-
stimas ex I. i. C. Theod. de Calcis coetor. qua iubet Imp.
ex QVATVOR REGIONIBVS trecentos boues
ad calcem vehendam præstari. Probo ac laudo, quæ
doces de Terracinensibus, eorumque monte saxa mi-
nistrante calci conficiendæ apta: aio etiam non ab-
surdè à te coniisci quatuor illas regiones, quarum men-
tio est in prædictâ lege, Suburbicarias fuisse. Sed non
est necessariò colligendum, intra eum numerum steti-
sc. Nunquid enim luspicioni locus non restat, ex plu-

ribus Suburbicarijs regionibus quatuor tantum ei præstationi addictas? Ex ijs, quæ docuimus, numerare inter Suburbicarias regiones potes cum Valeriam, & Samnij partem, sed & Campaniæ, ut infra demonstrabitur, tum Picenum Suburbicarium, Tusciamq; Suburbicariam, nec non & Vmbriam, ac si quæ præterea regio centesimo ab Urbe lapide saltem ex parte comprehenderetur. Tu verò cur Vmbriam silentio præteriisti? an quia ei regioni Tusciæq; unus idemque præterat Consularis? id ferendum. At cur Spoletium non Vmbriæ potius adscriptum à te est, quam Piceno Suburbicario, cui aliis Consularis Præfectus erat? nam quod à Balbo in corpore de limitibus Spoletinus ager nominatim in Piceno statuitur, is (ni fallor) ita loquutus est, quia Vmbria et si pars erat Tusciæ, fluvio tamen Tiberi discreta, in Piceno sita censebatur. Indicio sunt verba Scœuola in l. 41. §. Codicillis de lega. 3. quæ sic habet: *idem postea petiit ab hæredibus suis, ut regionem Vmbriæ Tusciæ in Piceno cohæredes uxori sua restituerent cum omnibus, quæ ibi erunt, & mancipijs rusticis, vel Urbanis, & actoribus, exceptis manumissis; quæsiūm est, quām Eros & Stichus serui in diem vitæ testatoris in Vmbria in Piceno actum administrauerint, &c.* Ita vulgati codices, nam Pandectæ Florentini videntur intendosi, defētu particulæ UN. Nescio an & hoc speget antiqua inscriptio Ariminensis. M. AELIO. AVRELIO. THEONI. AVG. IVRIDICO. DE. INFINITO. P.R. FLAM. ET

VMBRIAM. PICENVM. &c. Itaque Picenum generaliter acceptum comple&tebatur Picenum annonarium, Picenum Suburbicarium, & Vmbriam. Ac sanè quùm hæc Prouincia alia omnino esset à Piceno Suburbicario, non poterat eius Metropolis esse Spoletium (quemadmodum tu putabas) sed Vmbriæ potius, aut Vmbriæ Tusciæ, ut loquitur Scæuola, quod firmatur notissimâ illa inscriptione sub ærâ statuâ à Spoletinis positâ

L. TURCIO. APRONIANO. V. C.
FILIO. L. TURCII. APRONIANI. V. C.
PRÆFECTI VRBIS. NEPOTI
L. TURCII. SECUNDI. C. V. CONSULIS
QUÆSTORI. PRÆTORI. QVINDECIM
VIRO. SACRIS. FACIVNDIS. CORRE-
CTORI. TUSCIÆ. ET. VMBRIÆ
VIRTUTE. PRÆSTANTI. STATVAM
Ex. ÆRE. ORDO. SPOLETINORVM
AD. MEMORIAM. PERPETVI. NOMINIS
CONLOCAVIT.

Quod diximus, fuisse Vmbriam Tusciæ partem, testatur id Seruius ad xii. En. *Viuidus Umber: acerrimus Tuscus.* Nam *Vmbria pars Tuscia est.* & ad lib. 2. Georg. *Clitumnus autem fluuius est in Meuania, quæ pars (lego Vrbis) est Vmbriæ partis Tusciae.*

Pretium est operæ de Campaniâ aliquid inquirere, quam tu secludis omnino à centesimo lapide. Audi

F ij

quos illi fines præscribat Paulus Varnefridus eodem lib. 2. quo Italiam Provincias enumerat : *Septima quoque Provincia Campania ab Urbe Roma usq; ad Silam Lucanie flumum perducitur, in qua opulentissime Urbes Capua, Neapolis, & Salernus constituta sunt.* Néque existimes ad sua tempora respexisse Diaconum: nam & Scholia stes Iuuenalis ad illud Sat. 3. Et Pomptina palus & Gallinaria Pinus: loca sunt (inquit) abundantia latronibus in Campania. Non ignoras vero paludem Pomptinam à Plinio locari in Latio Seruius ad 7. En. de Terracina, & locis finitimis ita loquitur : *Circa hunc tractum Campania celebratur puer Iuppiter, qui Anxurus dicebatur, quasi aido. Eufis, id est sine nouacula, quia barbam nunquam rasisset. & Juno virgo, quae Feronia dicebatur. Est autem fons in Campania iuxta Terracinam, quae aliquando Anxur est dicta.* Colligitur etiam ex Symmachii epistolâ 53. lib. 10. pertinuisse Terracinam ad curam Consularis Campanie, à quo propterea appellationes deferebantur aliquoties ad Præfectum Vrbi. Atque hæc quidem post Constantinianam Provinciarum diuisionem. Sed & quium Latij nomen adhuc vigeret, pars illa, quæ ad mare vergebatur, in Campaniæ appellationem venire cœperat, ex quo nimurum Augustustractum illum, quantus est, in unam redegerat regionem. Plinius lib. 3. cap. 5. Vbi de primâ regione loquitur : *Regio ea à Tiberi prima Italia seruatur ex descriptione Augusti. Intus Colonia Capua ab campo dicta, Aquinum, Suesa, Venafrum, Sora, Theanum, Sedicinum cognomine, Nola.*

Oppida *Abellinum*, *Aricia*, *Alba longa*, *Accerrani*, *Ali-fani*, *Atinates*, *Aletrinates*, & quæ sequuntur. Inter hæc citerioris Campaniæ oppida & Tibur, & Prænestine Plinius recenset, quæ tamen ex verbis Strabonis, Valeriae potius sunt adscribenda, si tamen ijs temporibus regio quóque Valeria nominabatur, non via tantum. Coniungebantur non longè ab Urbe duæ illæ regiones, at recedebant postmodum, locum Samnion dantes, cuius etiam pars quædam citra centesimum miliarium procurrisse videtur. Vbi connexæ erant, nomina quóque confundebant, ut pars Valeriae Campania à quibusdam appellaretur. Suspicionem iniicit locus hic Frontini ex libro de Colonijs, si mendo, quo laborat, liberetur: *Pars verò camporum, & siluae regionis Campanie vel totius Aurelia ante à D. Augusto veteranis pro parte data fuit.* Pro ijs verbis, vel totius Aureliae, reponendum videtur, vel potius Valeriae. Facilis enim fuit lapsus Valeria in Aureliam transpositu tantummodo litterarum. Nam alioqui quæ regio fuit Aurelia? Viam fuisse Aureliam non ignoro, de qua Tullius in Philipp. Tres viae sunt ad Mutinam, à supero mari Flaminia, ab infero Aurelia, media Cassia. Sed nihil hæc ad Campaniam, néque ex eâ nomen inditum regioni, vt Valeria, vt Flaminia, vt Aemilia: non enim viæ omnes sua nomina regionibus adiacentibus commodabant; non ipsa Appia regina viarum, vt à Statio nuncupatur. Quocirca eadem macula è Paulo Diacono cluenda, vbi ait: *constat autem Aureliam, Aemiliamque, & Flaminiam*

à constratis vijs , quæ ab Urbe Roma veniunt , & ab eorum vocabulis , à quibus sunt constractæ , talibus nominibus appellari . Legendum enim Valeriam non Aureliam . In loco tamen Frontini non contendam pertinaciùs vocem totius in potius mutandam , dum illud vel pro & capiatur , vt dicamus tributam fuisse veteranis partem camporum , & siluz tam Valeriaz regionis quam Campaniaz . Igitur cùm Campania etiam cis miliarium centesimum protenderetur , quin & ad ipsam penè Urbem Romam , videndum , an in verbis illis Cornelij Taciti (quid enim aliud . læso patrono concessum , quam ut viceustum ultra lapidem in oram Campanie libertum releget ?) Probanda sit tua emendatio centesimum , pro viceustum reponentis . Quanquam id quoque sagacissimum Lipsium subodoratum fuisse comperio .

Non insuauias sunt , quæ disseris ad finem capitis de duobus Latijs , & de Ponte Campano , locum explicans Itinerarij Peutingerianij ex Horatio , eiisque interprete . Mentio quoque eius Pontis est in veteri Itinerario Hierosolymitano , quod publici iuris fecit Petrus Pitheus de re literariâ si quis alias optimè meritus . Nam vbi iter describit à Capuâ ad Urbem , ita loquitur : *Ad octauum M. viii. Ponte Campano M. ix. Sinuessa. M. ix. &c.*

CAPVT SEXTVM.

B A R O N I V S A C A L V M N I I S.

vindicatus. Canon *Vrbicarius*, regiones *Vrbicariae* ab *Vrbe*. *Ægyptus*, *Africa*, *Sicilia* frumento *Vrbis* præstans do addictæ. Frumenti *Alexandrini* præstatio *Constantinopolim* translata.

TOVS hîc es in refellendâ Card. Baronij opinione de Regionibus *Vrbicarijs*. Licet autem coniectura nostra à Baronianâ non minus abeat, quâm à tuâ, aio tamen non earum esse virium tuas machinas, vt Baronij fundamenta conuellere queant. Modestius profectò actum oportuit cum viro honorum, virtutumque ad doctrinæ luce illustrissimo, cui rem Christianam maximoperè debere, optimus quisque fatetur.

Videtur tibi Baronius argumentandi legem minus seruasse, quod collegerit ex Codicis Theodosiani constitutionibus, in quibus *Vibicariæ* regiones ab Italâ separantur, quasdam esse regiones extra Italianam, quæ *Vrbicariæ* dicerentur. Cur ridiculam huiusmodi collectionem censem, ego sanè non video. Quum legerim apud Cæsarem, Venetos esse in Galliâ Transalpinâ populos: ridebo qui me riserit colligentem, quo-

dam etiam esse Venetos extra Italiam. Si in duabus Codicis Theodosiani constitutionibus regiones Vrbicariæ opponuntur Italiæ, cur elicere inde non potuit Baronius, eas regiones fuisse extra Italiam? Si Suburbicarias regiones nuncupatas perspexit Picenum, & Tusciam, candémque appellationem cum Vrbicarijs confundi obseruauit, cur efferre illi non licuerit, Vrbicarias itidem fuisse quasdam regiones, quæ intra Italiam ac propè ipsam Vrbem sitæ essent.

Arguis præterea Baronium, quòd Vrbicarias regiones extra Italiam in Africâ, & Siciliâ constituerit ex l. 9. Cod. Theod. de extraor. muner. & l. 1. Cod. Theod. si per obrept. quibus in legibus Vrbicarias regiones ab Africa & Siciliâ nominatim, & disertissimis omnino verbis distingui ais: his nempe: *non enim per Italiam tantum, sed etiam per Vrbicarias regiones, & Siciliam, &c.* Item: *sinceritas tua id ipsum per omnem Italiam, tūm etiam, per Vrbicarias, Africanasque regiones firmabit.* Sed mirum audi. Quod tu sciunctim intelligendum contendis, ille coniunctim accipit. quæris, quo pacto? perinde ac scriptum esset: *per Vrbicarias regiones, atque adeò per universam Siciliam.* Item: *per Vrbicarias ceterasque Africanas regiones.* Haud enim adeo insolens id loquendi genus; nec permittam hac in re alio quam te Baronius patrōno vtatur. Vbi tu suprà tertio capite locum illum Pollionis protulisti: *Aurelianus pudore virtus Tetricum, quem triumphauerat correctorem totius Italiae fecit, id est Campania, Samnij, Lucania, Brutiorum, Apulia, Calabria*

briæ, Hetruriæ atq; Umbriæ, Piceni, & Flaminia, omnisque annonariæ regionis; hæc subdis (tua enim ipsa verba transcribam) Quas annoniarum appellatione regiones Pollio intellexerit, ex eius verbis distincte definiri non potest, nisi illasce regiones ipsas, quas eo loco recenset, indicare voluerit: Hetruriam quippe, & Picenum inter eas annoniarum numero fuisse mox ostendemus: ut illis proinde Pollionis verbis, omnisque annonariæ regionis, vox οὐλλαγὴν A D E O subintelligenda videatur: quod sane pro comperto habeo. Quara igitur fas tibi fuit comminisci interpretationem ad Pollionis verba, cur non eandem accommodate Baronio licuerit duabus illis constitutionibus Theodosiani Codicis?

Postremò vitio vertis Baronio, quod ex appellatione Canonis Vrbicarij, quæ, qualèsse essent regiones Vrbicariae vestigatum iuerit. Hoc tu fculneum argumentum appellas. atqui recurrat velim tibi in mentem Horatianum illud.

Olim truncus eram fculnus, inutile lignum.

è quo tamen trunko effinxit nescio quis faber deum quandam tui similem, nempe ex eorum numero, qui finium tutores, custodesque terminorum (qualem te ipse declarasti) antiquitus statuebantur. Videamus igitur, an fculneum hoc argumentum ita confirmari possit, vt regionum Vrbicariarum limites ex Baronij sententiâ designet. Obseruauerat ille, Vrbicarium Canonem appellari, quod Vrbi Romæ deberetur à provincijs quoque extra Italiam, proinde nihil repugnare.

existimauit, quominus, & cædem Prouinciarum dici Vrbicariæ possent. *Vrbani usus frumenta* appellat l. 3. Cod. Theod. de Canon. frum. Vrb. Rom. etiam si in Africâ adhuc residerent: & Claudianus *Romuleas segetes*: cur non, & Africæ regiones hiscè frumentis præstandis addictas, Vrbicarias appellare liceret? Si ita est (inquis) iam vel omnis Occidens (ne quid de Oriente dicam) *Vrbicariarum regionum appellatione censendus erit.* Fugit te ratio, mi coniector. quo enim tempore obnoxia fæctæ sunt Galliæ præstanto frumento Vrbi Romæ? quo aliae complures prouinciarum? Africæ & Siciliæ indictus præcipue is canon fuerat. Etiam Ægypto olim, & quidem primo loco, nam Africa habita fuit veluti subsidiaria. Lampridius de Commodo: *classem Africam instituit, quæ subsidio esset, si foris Alexandrina frumenta ceßassent.* Sed Constantinianis temporibus, quum regiones Vrbicariæ appellari cœperunt, Ægyptia canonis præstatio Constantinopolim translata fuit. Adeo enim hominum multitudo cā in Vrbe excreuerat, vt scribat Eunapius Sardianus in Sopatro, impares alendo populo fuisse frumentarias copias ex Ægypto vniuersaque Asiâ cum Syriâ, & Phœnicio, alijq; prouincijs illuc comportatas. Quum prius Byzantinus ager aliarum Vrbium egistati subueniret. Compertum est, nihil æquè nocuisse D. Athanasio atque mendacium aribus Imperatoris instillatum ab Arranis confingentibus, minatum illum fuisse, vetitum se, ne Alexandrinum frumentum Constantinopolim, vt solebar,

aducheretur, qua de re Socrates lib. 1. cap. 23. Atque il-lud est, quod Roma querebatur apud Claudianum de Bello Gildonico.

*Tot mihi pro meritis Lybiam, Nilumque dedere,
Ut dominam plebem, bellatorēmque Senatum
Classibus astius alerent; geminoque vicissim
Littore diuersi complerent horrea venti:
Stabat certa salus. Memphis si forte negasset,
Pensabam Pharium Gestulis messibus annum.
Frugiferas certare rates, latēque videbam
Punica Niliacis concurrere carbasa vēlis.
Quām subiō par Roma mihi, diuīsāque sumpſit.
Æquales aurora togas. Ægyptia iura
In partem ceſſere nouam. Spes vñica nobis
Restabat Libya, que vix, agrēque fouebat
Solo ducta Noto, nunquam secura futuri,
Semper inops, ventique fidem poscebat, &c anni.
Hanc quōque nunc Gildo rapuit. &c.*

Quōd innuit Claudianus nauigationem Africanam in-tutam fuisse, Vrbi laboranti præsto interdum erat frumentum ex ipsa Ægypto inuectum, id quod col-ligere est ex Symmacho lib. 10. ep. 22. sed & aliunde. idem l. 3. ep. 82. ex inopia namque publicū metus versus est in gaudium: postquam venerabilis pater patriæ Macedonicis commeatibus Africæ damna pensauit, quem nunc omnes, ut altorem generis humani deum diligunt; nihil enim passus est Austris contumacibus aduersus Romam licere. De solitudi-ne, metūque Romanorum ob impendentem famem

occupata à Gildone Africa, idem Symmachus lib. 4.
epist. 4.

Igitur Africa Vrbicario canoni propriè erat obnoxia, velut & Sicilia, siue quædam in vtrâque regiones, quas ideo Vrbicarias appellatas non absurdè ratus est Baronius. Ergò & sububicariæ dici poterant, si huiusmodi appellationes confundi consueuissent, quæ admodum tu ipse docere conatus es. Exclamas tamen: *quomodo quoſo Suburbicariae dici potuerunt prouincię tanto terrarum, marisque interuallo ab Urbe disparatę?* eo nimirū modo, quo M. Tullius non semel Siciliam nominauit prouinciam Suburbanam, quemadmodum Florus quóque fecit, ut & à te animaduersum. Quòd si non hæc tibi faciunt satis, facient opinor, quæ tu docuisti de vi & significatione nominis Suburbicariarum: ais enim capite secundo, sic dictas eas regiones *non magis à situ, quam quòd Urbi subessent, id est sub Urbis diæcesi essent.* igitur si ratio situs non adeò est habenda, id quoque nomen aptandum videbatur regionibus quantumuis longinquis, dummodo Urbi peculiariter addictæ forent, quemadmodum illæ erant, quæ Vrbicario canoni obnoxia perpetuò tenebantur.

In extremo capite calumniam Baronio impingis, dum sic loqueris: *denique quis non videt ridiculam vocis etymologiam? non aliter ac si quis Vrbicariam Prefecturam ab Urbicario canone deducat.* Iam si ferream frontem non haberet, pertimescenda tibi lex Remmia fuerat. Nunquid Baronius hasce ineptias protulit? ab Urbe

faretur ille & canonem Vrbicarium, & regiones Vrbicarias esse dictas. Atque eius verba illa sunt: sed unde id queso nomen, & quenam, & cur dicta reperiuntur etiam extra Italiā posita Vrbicarię regiones? Res est haud facilis exploratu. Ex eo tamen quem inuenimus dictum canonem Vrbicarium, possumus etiam intelligere regiones Vrbicarias: sunt enim hæc veluti cognata. Si cognata sunt, ergo non aliud ex alio ortum est, aut deductum. innuit verò vtrāmque appellationem deriuari ab Urbe: vt & canon, qui in Urbem ex longinquis regionibus mittebatur, Vrbicarius, & quæ canonem illum regiones præstabant, Vrbicariæ dicerentur.

Illud etiam pronunciare es ausus: verū si immemorieris omnis hæc Baronij argumentatio tribui debet, & deceptus magis ipse, quam decipiendi alios animum habuit. &c..

ποῖον οἱ ἑποις Φύλῳ ἔρχος ὁδὸν τὴν;
 ut quenquam Baronius sciens volens deciperet? si tibi cognita viri integerrimi probitas atque adeo sanctimonia, linguam momordisses potius, quam ut in istæ verba erumperet. Homo tamen erat, quid nisi illius humanitùs aliquid exciderit, præsertim in rebus huiusmodi, quarum ignoratio, aut scientia momenti nihil afferunt ad æternæ beatæq; vitæ adceptionem? Turpior tua fuit hallucinatio, qui illum tibi sumpsistī castigandum. Ille Vrbicarias regiones Suburbicas quoque dici nulla distinctione adhibita credidit. an non & tu promiscuas fecisti eadēm appellationes? Largior ille fuit in statuendis extra Italiam quoque:

G. iii;

54 *De Regionib. Suburbic. Dissert. prima.*

generaliter acceptam ijs regionibus: tu tenacior in co-
arctandis omnibus intra centesimum ab Urbe lapidem:
Non animaduertisse ille visus est, speciali Italiae nomi-
ne interdum dictam partem vniuersæ Italiae: tu repe-
tire neutquam valuisti, quæ nam verè fuerit specialis
Italia. Hæc omnia nos in superioribus dilucidauimus,
nec vereor ne nostra de Vrbicarijs regionibus conic-
etura cæteris non antistet. Quod ni hoc sit; tuam
profectò præ Baronijsa procul esse habendam nemo
non fatebitur, qui iudicio penitus non destituatur.

D E
D I O E C E S I
E P I S C O P I R O M A N I .
D I S S E R T A T I O S E C V N D A .

C A P V T P R I M V M .

JN REGIONIBVS SVBVRBI CARIIS nulli olim Ecclesiastici Metropolita. Quæ sollicitudo Romani Pontificis, quæ aliorum Episcoporum in uniuersâ Ecclesiâ. Generalia Concilia à Pontifice Max. confirmantur. Synodus quæ in Nouella Valentiniani. Ammianus expusus. Romanus Pontifex supra alios Episcopos. Ecclesiasticae dignitates ciuilium formam non sequebantur. Maiorum Vrbium Episcopi cur digniores. Romani Episcopatus prærogativa non à dignitate Vrbis, sed à primatu Petri. Ridicula collatio Praefecti Vrbi cum Romano Episcopo. Excussa decreta Africanorum Conciliorum. Sardicense Concilium cur sub nomine Nicæni citaretur. L.

G iiiij.

ges ciuiles de rebus Ecclesiasticis inualidæ. Declaratur sextus canon Concilij Constantinopolitani primi. Ordo Ecclesiasticorum iudiciorum.

Npriore dissertatione aliquid dixisse tu quidem videri poteras, quod in theatro cruditorum plausum mereret. In hac verò posteriore à doctis probisque viris exhibilandus es, atque explodendus. Atq; ut monstrum veluti demissis aulæis statim producas, parùm sibi congruere videntur, quæ in medium affers, dum ecclesiæ, quas Rufinus Suburbicarias nominat, eas esse censes, quæ Suburbicariis regionibus comprehendenderentur, hoc est, quæ intra centesimum ab Urbe lapidem essent; hasque Diœcesisim constituere dicis Romani Episcopi: addis verò ex Hincmaro, propriam, ac specialem fuisse Romanæ Ecclesiæ Diœcesisim, quæ plures Metropolitanos haberet. Siquidem aperiendum tibi fuerat, quinam essent hi Metropolitanæ, iijq; plures centesimo milliario inclusi. Neminem enim inuenies præter ipsum Romanum Episcopum; Ut ex teste à te laudato liquidò satis appareat, Romanæ Ecclesiæ Diœcesisim ultra centesimum lapidem atque adeò regiones Suburbicarias excurrisse.

Duo præterea obseruanda tenendaque mones, primum non solum Romano, sed & ceteris Episcopis, præter specialis diœceseos sollicitudinem curam universæ Ecclesiæ incubuisse. Quia in re nolim te genera-

tim

tim loqui: nam quòd ab alijs id monitum asseris, satis mihi fuerit reponere, huiusmodi sententiam à doctis pijsque viris esse penitus explosam. Docendum sanè tibi foret, id iuris, quod Romani Episcopi in alienis diœcesibus quùm opus fuit exercuere, ceteros Episcopos exercuisse in Diœcesi Romanâ: ita autem exercuisse, vt vniuersæ consensu Ecclesiæ comprobatum sit. Clàm te esse non potest, patres Chalcedonenses adeò exhorruisse Dioscori Patriarchæ Alexandrini procaciam, qui sententiam ferre in Leonem Papam ausus est, vt illam potissimum ob causam damnatus ab ijs fuerit, quemadmodum testati sunt in epistolis cùm ad Leonem ipsum, tûm ad Imperatores. Multa sunt totius Ecclesiæ bonum spectantia, quæ non Episcopis tantum, sed alijs quoque Christianis curæ esse possunt. exemplorum loco hæc sint. Intererat Catholicæ Ecclesiæ, tuas detegi dicam nè hallucinationes, an fallacias? eam mihi ego curam sumpsi: nûm tu hinc colliges, parem me esse Episcopis? Intererat olim eiusdem Ecclesiæ, Marcianum Episcopum Arelatensem, quia Nouatiani Sectę addicetus multos seduxerat, extra communionem fieri, & honore priuari; Num D. Cyprianus, cui ea res innotuit, id sibi iuris sumpsit? minimè verò, sed Stephanum Romanum Pontificem per literas monuit, vt pro sua auctoritate alium in eius locum substitueret. An non & idem fecit Athanasius? & tamen magnam ille regebat Alexandrinam Ecclesiam, quæ secunda erat post Romanam. Præstat eius

verba hīc adscribere ex epistolā ad Episcopos Africæ:
 οἵτις ὅντες Διάφοροι εἰσιν, ἐπέδη συνέσῃ συνελθεῖν ἡμᾶς, ἐχεῖ φα-
 μὴν τῷ τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν Δαμάσῳ τῷ ὕπακόπῳ τῆς με-
 γάλης Ρώμης, τοῦτο τῷ Αὐξεντίῳ τῷ ἐπελθόντες τῇ σὲ Μεδι-
 λαΐᾳ σύκκλοσία διηγεύμενοι τὰ κατ' αὐτοῖς. ὅπερ τε ἡ μόνη τῆς
 Αρβατῆς αἴρεσθαι δεῖ κοινωνίας, ἀλλὰ τὴν ὑπερβούντος δεῖ πολλοῖς
 παροῖς, παρεχόμενα μὲν Γρυποῖς τῷ κοινωνίᾳ τὸ ἀποβεῖσθαι
 αὐτοῖς τὴν θαυματορίαν, πῶς μετέχοιον ἐν ταῦταις τῷ σύκκλοσίᾳ
 τὸ σύκκλοσίας. Certe quām hoc animo essemus, & contigisset
 nos in unum conuenire, scripsimus dilectō Damaso Episcopo
 magnē Romæ contra Auxentium inuasorem Mediolanen-
 sis Ecclesię, cumq; non solum esse in communione Arriani-
 ce sectę, sed pr̄ter hoc multorum scelerum reum esse, que
 vna cum socio sua impietatatis patrauit, miramurque,
 cur nondūm depositus electusq; sit ex Ecclesia. Si te An-
 onyme, Cyprianus, atq; Athanasius audiuisserent docen-
 tem, vniuersæ curam Ecclesiæ singulis Episcopis in-
 cumbere, compendiariam fortasse viam quaesiuerint.
 Sed nugæ isthæc sunt. Non fugiebat sanctos viros,
 quid juris esset in Ecclesiæ Arelatensem, & Medio-
 lanensem Romano Pontifici, tūm quòd eius propria
 diœcesis vniuersus Occidens erat, tūm etiam ob sum-
 mam eius potestatem in omnes Ecclesiæ, vbi cā vti
 opus est. Id multoties pr̄stitum in Constantinopo-
 litanā, in Alexandrinā, in Antiochenā, alijsq; diœce-
 sibus, notius est, quām vt commentarium hunc one-
 rare sit necesse: tu tamen exempla à Baronio, & Bellar-
 mino in eius rei argumentum adducta ferè nihil esse

censes; novitatisque amatores in spem erigis aliūs commentarij à te edendi. Videbimus sanè , quid virtum futurum sit vni pigmæo aduersus duos Hercules. Interim Athanasius ipse exemplum præbere tibi potest eius curæ , quæ singulos Episcopos tangit ad bonum totius Christianæ Reip. procurandum. Id graphicè describit D. Basilius epistolâ ad eum datâ: *Ἄλλων τοις πλεῖστοις ἔχαρται, τὸν καθ' ἑαυτὸν ἔκαστον πεποιητέον σοι δὲ οὐκέτι οὐδὲ τῷ πατρὶ, ἀλλὰ ἐν μεγάρᾳ σοι πασῶν τῷ σκαριώντων τοσαντοῦ, ὃν καὶ τὸ ιδίου τῷ κοινοῦ διεσπότες οὐδέποτε ἐπιτίθετον θητικῆσται, ὃς γε φύσια χρόνος Διγλασίπτες Διγλασιέμενος, τούτοις. Τούτων, θητικέλων, σκαριώντων πνευμάτων ἐγένετο τὸς Καρδιημένος τῷ βέλτιστῳ, αλιορυμ ὃντα πλurimis satis est, si sibi ipse quis circumspiciat. Tibi vero id minimè satisfacit, sed tanta omnium Ecclesiarum te cura tangit, quanta eius, quæ tibi peculiariiter à Domino commissa est. Usque adeo, ut nullum intermissas tempus differendi, admonendi, scribendi, mittendiq; frequenter aliquos, qui passim quid optimum sit insinuent. Consule & D. Gregorium ad interrogations Augustini Anglorum Episcopi lib. 12. epist. 32. Sed huiusmodi prouinciam iij etiam, qui Episcopi non sunt, sumere interdum sibi possunt. Reperies apud Theodoreum in vitis Patrum, magnum illum Simeonem columnarium , multa pro Ecclesijs laborasse. Pugnabat interdum cum ethnicorum impietate : aliquando Iudeorum perticaciam frangebat: sæpè hæreticorum machinamentis obuiam ibat: scribebat ad Imperatorem: Magistratus conueniebat: pastores ipsos*

H ij

Ecclesiarum diligentiores gregis curam gerere compellebat. Quid de D. Hieronymo dicam? quid de alijs? At Romanos Pontifices præter huiusmodi sollicitudinem, summam quoque auctoritatem, ac potestatem iudicariam exercuisse constat. Annalium magna volumina contexeret, qui eius rei exempla vellet congerere. Nobis sat erit apponere, quod in præsentia ad manum est. Oboluerat sanctissimo Pontifici Innocentio, facinora quædam in Palæstinâ fuisse perpetrata. Itaque non tantum per litteras socordiam coarguit Ioannis Hierosolymitanî Episcopi, sed maiora quoque remedia adhibere conatus est: Diuoque Hieronymo ijs in regionibus tûm degenti hæc inter cetera scripsit: *Itaque excitati tantâ malorum scena, arripere auctoritatem Sedis Apostolice ad omne comprimentum nefas festinauimus; sed in quem insurgeremus, nec nomine appellatum legimus, nec criminis aliqua ratione taxatum.* Quod ergo possumus, condolemus. Si deposueris autem apertam, manifestamq; in homines aliquos accusationem, aut iudices competentes tribuam, aut si quid urgentius, sollicitiusque à nobis fieri potest, non retardabo. Si Innocentius id sibi præter ius arrogasset, putas ne Hieronymus compescuisset linguam, qui Hierosolymitanum Episcopum reprehendit, quòd Diœceseum iura confudisset, confugiens nescio quæ de re ad Alexandrinum Patriarcham; quùm ire ad Metropolitanum Cæsareæ debuisset, aut ad Patriarcham Antiochenum, cuius in Diœcesi erat? Vide epistolam eius 6L.

Mones secundo loco, honoris primatum accessisse Episcopis ex urbium dignitate, in quibus constituti essent, quod sane inficiandum omnino non est, sed nec perpetuo concedendum. Tute vidisti, quæ Berterius scripsit cap. vlt. secundæ diatribæ: quibus opponis, quæ in Chalcedonensi Synodo adscripta verba reperiuntur, nimirum prærogatiuam Romanæ Sedi fuisse tributam, *Ἄλλη τοι βασιλεὺς τὸν πόλιν ἔχειν, hoc est, quod ea Vrbs imperaret.* Quid si tibi dixerim, isthæc verba, apud illos, quibus cor sapit, nihil ferè esse? Qui sic loquuti sunt, consultum volebant Episcopo Constantinopolitano, secundum ei locum tribuere satagentes: néque enim aliis rationis suffragio inniti poterant, quam quod Vrbs illa veteri Romæ ab Imperatoribus æquata esset: Tentabantque accommodare ad ciuilia res Ecclesiasticas. Atq; adeo, quod in ipsis erat, iij fecerunt. Verùm nullam is canon vim habuit, vtpote, quem post dimissum Senatum, quum iam Pontificij Legati recessissent, Anatolius Constantinopolitanus Episcopus à collegis extorsit, & tanquam appendicem Cōcilio addidit. Ac propterea non solum ab ipsis Legatis contraria nitentibus, & protestantibus comprobatus nequaquam fuit, sed ipsum etiam Leo Pontifex irritum fecit, quemadmodum ex eius epistolis liquido appetet. Ut enim Conciliorum robori opus est Romani Pontificis auctoritate (quod Catholicis in confesso est, & præter vetustam consuetudinem à scriptoribus traditam testatur septima Synodus act. 6.) ita in legitimis

Concilijs, quod definitum est repugnante eodem Pontifice, nullarum esse virium censendum est. Exemplis, quæ sunt in promptu, supersedeo. At verò, quùm Leonis Pontificis arbitrio obsequentes se præbuerint & Anatolius ipse & Imperator, ut mox ostendemus, insurgere contrà tu audes post tot sæcula? id erat scilicet, quod magnis votis expetebat Vrbs Constantinopolis, ut quæ tandiù premitur Turcicæ tyrannidis iugo, solatijs aliquid caperet ex tanto suorum priuilegiorum vindice.

Suavis es verò, dū verba profers Constitutionis nouelæ Valentiniani Imp. quæ sic habent: quùm Sedis Apostolicæ primatum S. Petri meritum, qui Princeps est Episcopalis corone, & Romanæ dignitas ciuitatis, sacræ etiam Synodi firmavit auctoritas, &c. Quæ verba, si quid sentis, tuum petunt iugulum. Nam etsi tribuat aliquid Imperator ille dignitati Romanæ Vrbis, priorem tamen potiorémque causam primatus Apostolicæ Sedis eam esse liquidò fatetur, quod S. Petrus Princeps Apostolorum sit atq; Episcoporum. *Quis enim necit, Apostolatus principatum cuilibet Episcopatu præferendum?* aebat D. Augustinus lib. 2. de Bapt. cont. Donat. Ac Berterius, quem fugillas quasi minus consideratè Synodus Nicœnam eâ Nouellâ innui dixerit (existimas enim Constantinopolitanam potius indicari habitam anno Christi 381.) aduersus tuam sententiam re&te colliget, in canone Constantinopolitanæ Synodi verbum nullum de merito S. Petri ad primatum Romanæ Ec-

clesiæ statuendum, ergo de alia Synodo sensisse potius Valentinianum, fatendum est, qui causam illam priorem potiorēmque ex Concilio desumisse videtur. Tu verò canonem illum tertium Concilij Constantinopolitanī tanquam indubitati roboris laudas: neque curæ tibi est, quod falsum, aut supposititum Baronius, alij que arguerint, quodq; Romani Pontifices tanquam legitimum nunquam agnouerint. Qui sanè quum tam acriter repugnarint ambitioni Episcopi Constantinopolitanī, tametsi illorum Primatus minimè laderetur, quid facturos fuisse putas Alexandrinum, & Antiochenum Episcopos, qui in tertium, quartūmque locum submouebantur, si eâ de re in frequenti Concilio agi audiuissent? deinde cur eius Concilij Patres, quum Damasum Pontificem, & Romanam Synodus certiorem fecerunt de ijs, quæ acta in Concilio fuerant, de priuilegio huiusmodi Constantinopolitanæ Ecclesiæ prorsus silent? Illud profectò constat, cauisse diligenter Constantinopolitanos Episcopos, ne illius canonis additamentum ad Sedis Apostolicæ notitiam perueniret: quâ de re Leo Pontifex Anatolio posteà scripsit. Et reuera exitum nunquam consequata res fuit, quod idem Pontifex testatus est ijs verbis in epistolâ ad Pulcheriam Augustam: *frustra quorundam episcoporum profertur consensus, cui tot annorum series negavit effectum.* Nam quod concessus honor Constantinopolitano Episcopo fuerit traditus, id non arguit in ceteris quóque rebus primas ei concessisse Episcopos Alexandrinum,

64 *De Regionibus Suburbicarijs*

& Antiochenum. eodem enim pacto Hierosolymitanus, qui Metropolitæ Cæsariensi suberat, in sessione præponebatur.

Mucronem non minus aduersus te vertunt, quæ profers verba Ammiani Marcellini ex lib. 15. nam excipienda risu est tua illa expositio, qua dicas, dignitatem tantummodo indicari atq[ue] auctoritatem Romani Pontificis non in Episcopos alios, verum inter Episcopos. Scribit Ammianus de vehementi studio ab Imp. Constantio adhibito, vti sententia in D. Athanasium ab Episcoporum conuentu lata confirmaretur auctoritate Romani Pontificis, ijsq[ue] verbis vtitur: *Hunc per subscriptionem abiijcere Sede Sacerdotali paria ceteris sentiens iubente Principe Liberius monitus, perseueranter renitebatur; nec visum hominem, nec auditum damnare, nefas ultimum sapè exclamans, aperte scilicet recalcitrans Imperatoris arbitrio. Id enim ille Athanasio semper infestus licet sciret, impletum tamen auctoritate qua potiuntur eterna Vrbis Episcopi, firmari desiderio nitebatur ardentि.* Side Athanasij condemnatione agebatur, an non Liberij Pontificis poscebatur auctoritas in Episcopum, cūmque primum (sc excepto) inter omnes Episcopos? Insuper quis sanæ mentis credit, tanto conatu id quæsiuisse Imperatorem, vt nescio quæ dignitas splendorve sententiae accederet ceterorum Episcoporum? At dices, ex Ammiani mente, sciebat impletum, hoc est Athanasium esse iam legitimè damnatum. Ut demus hoc, non tamen efficies, quo minus intelligamus, maius saltem robur ex Romani

Episco-

Episcopi auctoritate ei rei quæsitum. Id fit quotidiè, quum impetratum ab Episcopo aliquo priuilegium, & si per se validum, petimus, vt auctoritate quoq; Apostolica fulciatur. Tuam itaq; interpretationem abnuit Marcellinus, ac sanè quod aiebat Dominus de Iudæis, fore vt olim à Reginâ Austri iudicentur, id de te quoq; existimari par est; vt scilicet in extremâ criminum ac vitæ cuiusq; discussione obiecturus tibi sit ethnicus homo, rectius se de summo Pontifice sensisse, reum te peragens etiam apud iustissimum iudicem de obliquâ tuâ eius loci explicatione.

Igitur Romani Pontificis auctoritas non inter Episcopos tantum, sed & in Episcopos: quoniam is Episcopus est Episcoporum, vt Arnobio dicitur ad Psal. 130. & ipsos Romanos Episcopos in edictis, quæ vniuersæ Ecclesiæ proponebant, ita inscribi solitos, *Pontifex Maximus Episcopus Episcoporum*, liquet ex Tertulliano lib. de pud. idque ijs temporibus, quibus (vt tu censes) sanctior erat Ecclesia. Nimirum vni Petro, in cuius postea locum Romani Episcopi successerunt, Pastoris nomen tributum, scitè animaduertit Arnobius loco supra laudato: *nullus* (sic ille loquitur) *Apostolorum Pastoris nomen accepit; solus enim Dominus Iesus-Christus dicebat, Ego sum Pastor bonus; & iherum, Me, inquit, sequuntur oves meæ. Hoc ergo nomen sanctum;* & ipsius nominis potestatem post resurrectionem suam Petro pænitenti concessit, *& ter negatus negatori suo hanc, quam solus habuit, tribuit potestatem.* Nam et si communicatum id nomen ceteris.

quóque Episcopis, si ad summam Romani potestatem respicias, iij ouium etiam loco habendi. Ac sanè quūm Christus Petro dicebat: *pāſce agnos meos, pāſce oves meas,* sub ouium symbolo Episcopos, sub agnorum reliquos fideles videtur comprehendisse. Nam Episcopi Patres censentur Christianæ plebis, quemadmodum sunt oves agnorum Matres. Quamobrem sic D. Bernardus Eugenium alloquebatur: *Sunt quidem & alij cāli ianitores, & gregum Pastores, sed tu tanto gloriōsius quanto differētius utrumq; præ ceteris nomen hāreditasti. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi vniuersi crediti sunt, vni unus; nec modō ouium, sed & Pastorū tu unus omnium Pastor.* Vnde id probem, quāris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Episcoporum, sed & Apostolorum sic absoluē, sic indiscretē totē commissā sunt oves? si me amas Petre, pāſce oves meas; quas? illius, vel illius populos ciuitatis, aut regionis, aut cerie regni? Oves meas, inquit: cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Iam tuos Gallos D. Bernardo itidem Gallo fidem magis quam tibi habituros existimo, quem sciunt sanctissimum fuisse virum: quem quū Deus tot signis, & miraculis illustrauerit, carum ipsi fuisse appetet. qui autem carius Deo esse poterat, si à rectâ, & Catholicâ credendi viâ aberrasset? Quod attinet ad verba, quæ in medium adducis ex historiâ Secueri Sulpicij, locus erit aliquid dicendi ad cap. 3.

Pergis verò demonstrare, Episcoporum Sedes ad ciuitatum, in quibus sitæ erant, dignitates, atque præminentias sece conformasse. Quod non omnino ne-

gandum iam supra diximus, & colligitur ex epistolâ Iulij Papæ ad Orientales. Sed nec omni ex parte fatendum docuit luculenter Berterius, quem non compilio. Impetrauerat olim Eustathius Beryti Episcopus in conuentu quodam Episcoporum Constantinopoli habito, vti ad Metropoleos honorem Vrbs illa euche. retur, sex illi ciuitates Phœniciaæ primæ subiiciens: idq; rescripto Imperatoris firmandū curauerat, consensum quoq; extorquens à Photio Tyrensi Metropolitâ. Photio postmodum cā de re conquerente in Chalcedonensi Concilio, ἡ ἀγία ορθοδόξει πίπε. Καὶ τὸν καρόνταν τοπογράφημα μηδὲν ιγύρων οἱ καρόντες τῷ πατέρινον κρατήσασθαι, Sancta Synodus dixit, aduersus canones pragmaticâ nihil valebit. Regule patrum teneant. In eam sententiam demum itum est, vt Tyrensi Metropolitæ ius esset ordinandi in vniuersitatibus suæ prouinciarib; at Beryti Episcopus ex Imperiali pragmaticâ nihil amplius sibi vindicaret, quam reliqui eiusdem prouinciarib; Episcopi. Sic propè definitum in eodem Concilio Act. 13. de Episcopo Nicææ, quæ Vrbs Metropoleos honore Principis priuilegio decorata fuerat, vt scilicet honore contentus non ordinationes, non aliud quid ad Metropolitæ ius pertinens sibi arrogaret, sed ipsi Nicomedensi Metropolitæ subcesset ad exemplum aliorum Bithiniæ Episcoporum.

Tu verò hac in re Anonyme parùm tibi videris constare; modò enim morem illum laudas, ac Romanis Pontificibus irasceris, quod securus interduim statuerint: modò indignaris, quod Episcopi sacerdale fastum

imitarentur. At (inquieres) sacerdalem typum secundum laudo, typhum damno atque abominor. Quasi vero non ambitionis arguendus sit Episcopus, qui ciuitatem, in qua sedem habet, ad Metropoleos honorem recenter eueritam a Principe videns, ipse quoque a suo se Metropolitanu subducere atque alijs Episcopis imponi querat. Indaganda est causa, cur optimum factu vetus censuerit Ecclesia, ut ordo Episcorum cum ciuilibus formis conueniret: hoc est, ut iij Episcopi maiori potirentur dignitate, qui in maioribus ciuitatibus constituti essent: ac propterea Metropolitanae Episcopis suae prouinciæ, Exarchi, seu Patriarchæ Metropolitanis suæ Dioceseos præficerentur. Causa nimurum ea fuit, quia ad principes ciuitates, vbi tribunalia Magistratum erant, confluebant homines alijs ex viribus, & prouincijs, quos benignitas Ecclesiastici regiminis nolebat maiori incommodo affici, ut aliam petere urbem cogerentur, si qua de re conueniendus fuerat Archiepiscopus, aut Patriarcha. Id innuit nonus canon Antiochenæ Synodi, qui sic habet: τὰς καθ' ἐκάτετης ἐπιρχὰς ὑποσκέπτεις εἰδεῖας γέγονται, τὸν δὲ τὴν μητροπόλει ταυτεῖτην ὑποσκέπτον, καὶ τὴν Φεργίδα αὐτοῦ ἀδέχεσθαι πάσους τὸν ἐπιρχά, Διφέρον τὸν δὲ τὴν μητροπόλει πατριαρχὴν συστρέχειν παῖς τὰς τὰς συγκρατητικὰς ἔχοντας. οὗτον ἔδει εἰδὲ τὴν πιμὴ ταυτηγενῆς αὐτὸν, μηδὲ τὸ ταυτηγενῆ περιπτὸν τὰς λοιπὰς ὑποσκέπτεις αὖτε, καὶ τὸν διερχαῖον κρατήσθυται τὸν πατέρων ἡμῶν κανόνα, Episcopos, qui sunt in unaquaque prouincia, scire oportet, Episcopum, qui Metropoli præfet, curam totius prouinciae suscipere: eo

quod in Metropolim undequaque concurrunt omnes, qui negotia habent. Itaque placuit, eum quoque honore precedere, reliquos autem Episcopos nihil magni momenti sine ipso agere, ex nostrorum patrum antiquo Canone, qui in usu est. Id præterea percommode fuit ipsis Ecclesiarum præfatis, qui perspè ad improbos coercendos lœcularium Magistratum ope indigent. Iure itaque is ordo seruatus iam inde ab initio in Ecclesiasticâ politiâ, néque temere postea immutatus, quamvis prouinciarum forma inuerteretur ad Principis arbitrium; ne scilicet dissensiones inter Episcopos excitarentur. Quæ statuta cæ in re sunt à summis Pontificibus Innocentio, Leone, Gelasio, & canone 12. conc. Chalcedonensis, tu ipse profers. qui sanè canon disertè statuit, vt simplex quidam honos Episcopo accedat eius ciuitatis, quæ in Metropolin ab Imperatore euecta est: suum tamen ius veræ Metropoli seruari iubet. οὐ γεράσων (inquit) δηλώντι τῇ κατὰ ἀληθεῖα μηδέπολες τὸ οἰκεῖον διεγίων. Sed nunquid refragatur hic canon canoni decimo septimo, qui tanquam fundus est tuæ sententiæ? minimè id quidem: etenim eo loci de nouis Vrbibus agitur, hoc est de vicis, aut pagis, qui aucti ciuitatum priuilegio à Principe donantur: quibus æquum est, vt & sui præficiantur Episcopi, ijq; ex vicis adiacentibus parœciam sibi constituant atq; hac ratione τῆς πολιτείας, καὶ δημοσίοις τύποις τῷ τὴν ἡχητηριακῶν παρεγκατὸν ἢ παξις ἀκελλαζόν. Ita rectè canonem illum interpretatur Zonaras, qui etiam inuitit, pænè inuitam adduci Ecclesiam, vt ciuiles formas

sequatur: sic enim loquitur: μοναχὴ τῇ πατέρων λεγόν-
των. ὅπερεὶδι τῇ βασιλικῇ ἐξοικεῖται καὶ δεδωκόμεθα,
τοῖς τυπουλίοις τῷδι τῇ βασιλέως εἰ τιθεις ἀκολυθήτω τῷ ἔκ-
κλησιαστῇ τῷδι, perinde quasi hoc dixerint patres: quoniam
Imperatorie scilicet potestati repugnare non possumus, quae
ab Imperatoribus hoc in genere præscripta fuerint, ea sequatur
quoque Ecclesiastica ordinatio. Hæc de Vrbibus, quæ re-
cens excitabantur. Quid de ijs, quibus Vrbis priuilegia
Princeps adimebat? Tenax sui ordinis Ecclesia non id facilè sequebatur. Exemplum habes de Vrbe
Constantiâ apud Nicephorum lib. 10. cap. 4. & quemadmodum
urbium formas immutari, sic veteres Pro-
uinciarum terminos refigi ægrè patiebantur præsides
Ecclesiastici. Interdum tamen Principum placitis ma-
tris more indulgentis sese accommodauit Ecclesia. Ex-
empla ex te nonnulla. plura ex Bertero, ex alijs alia
petenda. Quapropter Zonaras de 12. illo canone Chal-
cedonen si loquens, τῷ οὐρανῷ δὲ ὁ κατὰ τὸ φυλάκιον τῆς
ἡδύ Επισκοπῆς τῷ ἐφ' ἡμῖν βασιλικῶν τεσσαγμάτων εἰς Κύπρον
αἰχμοῦ μῆραπλεων, Sed huius quoque auctoritas canonis
obsoleuit. Nonnullæ etenim Episcopales Ecclesiæ nostris
quoque temporibus ex Imperatorum edictis ad Metropolia-
narum honorem sunt erectæ.

Sed à diverticulo in viam: si verum esset, quod aīs,
ex Vrbis dignitate prærogatiuam Romanæ Ecclesiæ
deriuatam esse, fatendum videretur, D. Petrum non à
Christo domino, sed ab Vrbe Româ priuilegio illo de-
coratum fuisse, quo Princeps Apostolorum, Episco-

porumq; omnium dictus est. Id quām sit ridiculum, tu ipse, sat scio, fateberis. Quām se Petrus constitutum à Christo videret ceterorum caput, in Vrbe, quæ caput erat vrbiū, sedem sibi esse figendam iure censuit, diuinitus etiam (ut grauissimi sunt testes) admonitus; ut lux veritatis (verbis vtor S. Leonis) quæ in omnium gentium reuelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet. Néque tamen clām me est, Vrbis etiam præstantiæ rationem haberi solitam. Sed si quando non sola, primo saltem loco spectabatur ipsa Apostolica Sedes. Itaque diuus Augustinus de Romanâ Ecclesiâ loquens epistolâ 162. in qua (inquit) semper Apostolice Cathedrae viguit Principatus. vides eum non Vrbis, sed Cathedræ principatum relipere, ex merito nimirum (quod aiebat Valentinianus Imper.) S. Petri, cui Apostolatus principatum Christus dedit. Atque hinc suum hausit primatum Roma- na Ecclesia, ad quam (ut ait Ireneus l. 3. adu. hæref. cap. 8.) propter potentiores principalitatēs necesse est omnem conuenire Ecclesiam. Proinde quacunq; in Vrbe suam Petrus cathedram stabiliuisse, ea nihilominus ceterarum Ecclesiarum caput esset. Innoc. Pontif. epi. 18. de Ecclesiâ Antiochenâ loquens, *Vrbis Romæ sedi non cederet, nisi quod illa per transiū meruit, ista apud se suscepitum consummatumque gauderet.* Ac sane quemadmodum Vrbis dignitati derogatum nolumus, ita quām de Romanâ Ecclesiâ agitur, potior haberi debet ratio Apostolicæ Sedis. Vides Imperatorem in Nouellâ illâ vtrumq;

coniunxisse, quemadmodum, & Athanasius fecit ep. ad solit. τῷ ψαλτῇ ἐπὶ ἀποστολικὸς ἦστι Σπόρος, ἡδίαθητην, τὸν δὲ μητροπολιτὸν Ρώμην & Ρωμαῖας ἔστιν αὐτοῖς θυσίᾳ, nullā reuerentiā ducti, quod sedes illa Apostolica esset, vel quod Roma Metropolis esset Romanæ ditionis. Et Galla Placidia Augusta in epistolâ ad Theodosium Imper. εἰ τῇ σειρᾷ τῆς ἀποστολικῆς Σπόρου οὐ δικαιούει πειθαρέαν, εἰ δὲ πρῶτος ἐκεῖνος, ὁ Καζάνιος κλεῖτος αἰγαίωνις οὐαστέξασθαι, πιὸν ἐπιστολὴν ἐκσα- μπονος διηγεῖται. εποτὲ πρεπεῖ οὐαστή ταῦτη τῇ μεγίστῃ πόλῃ, οὐ τοις διασώντα πασῶν ὑπέρχει τὸν γεων, εἰ πᾶσι τῷ σέβας τούτῳ φυλάξει.

Ad concilium Apostolice Sedi iudicium transmittatur, in qua nimirum primus ille, qui celestes claves dignus fuit accipere, principatum Episcopatus ordinavit. Quando decet nos huic maximè ciuitati, quæ domina omnium est terrarum, in omnibus reuerentiam conseruare. Porro quam tu primatus causam vnicam obrudis, nec Orientales Episcopi ingerere olim tunt ausi, à recto licet aliás deriuantes, ac Romanæ Sedi parum æqui. Fatebantur enim in suâ epistolâ, ut est apud Sozomenum lib. 3. cap. 7. φέρει μὲν πᾶσι φιλοτίχαις τελον Ρωμαῖοις ἐκκλησίαν αἱ ἀποστολοις Φερ- ποτηνοις, τῷ διστοίχῳ μητροπολιτῷ εἰς Σπάρτην γεγνημένην. Ecclesiam Romanam primas apud omnes ferre, ut pote, quæ Apo- stolorum scola, & pietatis Metropolis iam ab initio fuisset. Nam tametsi multa εἰρωνεῖα scripta ijs in litteris essent, excidit tamen vel incogitantibus persæpè veritas, Deo faciente, qui & ex ore Caiphæ aliud mente euoluentis verissimum de salutari Christi internecione vaticinum elicuit.

Jacque

Itaque falsum est, Ecclesiaz Romanæ primatum ex Vrbis dignitate fluxisse. Multò verò longius à veritate aberrat, quod aīs, Episcopi Vrbis auctoritatem ad Præfecti Vrbani se iurisdictionem conformasse, vt quemadmodum à ceteris ordinarijs iudicibus, quā Romanum Imperium erat (vt tu quidem existimas) appellabatur ad eundem Præfectum, ita Romanus Episcopus appellationem sibi ex omnibus prouincijs, & dicēcibus assereret. Quia in te fateor, me vim non assequi magnæ tuae dialectices. Ità enim colligere videris: iure olim prouocatum ex toto orbe Romano ad Præfectum Vrbi: ergo iniuriā Episcopus Romanus, qui typum eiusdem Præfecti sequi debebat, parilem sibi auctoritatem vindicauit. Nimirum, aīs, iurisdictione Præfecti constitutionibus Principum fulta:at prerogativa huiusmodi Romani Episcopi à Cōcilijs improbata. Igitur vera non erit tua illa sententia tanto verborum apparatu ingesta: *ad Vrbium, & in ijs Praefectorum maiestatem conformata quoque Episcoporum auctoritas.* At auctoritatem hanc ad *ψηλὰ ταρεγέπια* refers, quam existimas non ad iudicariam potestatem pertinere, sed ad umbratilem quandam Maiestatem, qua inter alios Episcopos Romanus eminebat, nihil in illos potestatis habens. Num igitur à nullis Episcopis ad Romanum appellabatur? Ab ijs fateris, qui intra Suburbicas regiones Ecclesias haberent. Quid ita? quia, inquis, ijs finibus comprehendebatur Præfecti Vrbi iurisdictione, ad cuius similitudinem æquum visum fuit & Dicēcesin

coniunxisse, quemadmodum, & Athanasius fecit ep. ad solit. τῷ δὲ ἐποπλικῷ ἔστι Σπόρος, ἡδεσητόν, τῷ δὲ μητροπολιτῷ Ρώμην & Ρωμαίας ἔστιν ἡδεσητόν, nullā reuerentia ducti, quod sedes illa Apostolica esset, vel quod Roma Metropolis esset Romana ditionis. Et Galla Placidia Augusta in epistolâ ad Theodosium Imper. σὺ τῷ συνέδρῳ τῆς ἀποπλικῆς Σπόρου ἡ δίκη τοῦ πατέρεμφθείν, σὺ δὲ τοῦ πατέρος ἀκέντος, ὁ τούτος γέγονος κλεῖς αἰχμήτης τοῦ δέξιαθα, τηνὸν ἑπτακοπὴν ἀκέντονος δηλοφάνη. ὅποι τοι πρέπει ἡμᾶς ταῦτη τῇ μεγίστῃ πόλῃ, οὐ τοι δέκανα πατῶν ὑπῆρχε τὸν γεῶν, σὺ πᾶσι τῷ σέβας τοῦ φυλάχτεα.

Ad concilium Apostolice Sedis iudicium transmittatur, in qua nimis primus ille, qui cœlestes claves dignus fuit accipere, principatum Episcopatus ordinavit. Quando decet nos huic maximè ciuitati, quæ domina omnium est terrarum, in omnibus reuerentiam conseruare. Porro quam tu primatus causam vnicam obtrudis, nec Orientales Episcopi ingerere olim tunt ausi, à recto licet aliás deriuantes, ac Romanæ Sedi parum æqui. Fatebantur enim in suâ epistolâ, ut est apud Sozomenum lib. 3. cap. 7. φέρειν πᾶσι φιλοτιμοῖς τηνὸν Ρωμαῖον ἀκαλοῦσιν οὐς ἀποστολαν Φεργοντον, τῷ δὲ θεοῖς μητροπολιτῷ εἶναι προτερεῖτον. Ecclesiam Romanam primas apud omnes ferre, ut pote, quæ Apostolorum scolæ, & pietatis Metropolis iam ab initio fuisset. Nam tametsi multa εἰποντά, scripta ijs in litteris essent, excidit tamen vel incogitantibus persæpè veritas, Deo faciente, qui & ex ore Caiphæ aliud mente euoluentis verissimum de salutari Christi intercessione vaticinum elicuit.

áque

Itaque falsum est, Ecclesiæ Romanæ primatum ex Vrbis dignitate fluxisse. Multò verò longius à veritate aberrat, quod aīs, Episcopi Vrbis auctoritatem ad Præfecti Vrbani se iurisdictionem conformasse, vt quemadmodum à ceteris ordinarijs iudicibus, quā Romanum Imperium erat (vt tu quidem existimas) appellabatur ad eundem Præfectū, ita Romanus Episcopus appellationem sibi ex omnibus prouincijs, & dicēcibus assereret. Quia in te fateor, me vim non assequi magnæ tuae dialectices. Ità enim colligere videris: iure olim prouocatum ex toto orbe Romano ad Præfectū Vrbi: ergo iniuriā Episcopus Romanus, qui typum eiusdem Præfecti sequi debebat, parilem sibi auctoritatem vindicauit. Nimirum, aīs, iurisdictione Præfecti constitutionibus Principum fulta:at prarogatiua huiusmodi Romani Episcopi à Cōcilijs improbata. Igitur vera non erit tua illa sententia tanto verborum apparatu ingestā: *ad Vrbium, & in ijs Praefectorum maiestatem conformata quoque Episcoporum auctoritas.* At auctoritatem hanc ad *ψιλὴν καρεσθίαν* refers, quam existimas non ad iudiciariam potestatem pertinere, sed ad umbratilem quandam Maiestatem, qua inter alios Episcopos Romanus eminebat, nihil in illos potestatis habens. Num igitur à nullis Episcopis ad Romanum appellabatur? Ab ijs fateris, qui intra Suburbicas regiones Ecclesiæ haberent. Quid ita? quia, inquis, ijs finibus comprehendebatur Præfecti Vrbi iurisdictione, ad cuius similitudinem æquum visum fuit & Dicēcesin

Romanæ Ecclesiæ constituere. Iam (vt omittam, faterite, & alias prouincias fuisse, vnde appellationes deferruntur ad Præfectum Vrbi) cur quo tempore plenissima erat ex tuâ sententiâ Præfeti auctoritas, non eadem quoque fuit Romani Episcopi? Dixisses saltem, vt tibi constares, olim quidem licuisse ad Romanum Episcopum appellare ex omnibus prouincijs, quemadmodum & ad Præfectum Vrbi licebat: sed huius immunitam iurisdictionem ex Principum constitutionibus, imminutionem quóque secum traxisse Pontificiæ auctoritatis, idque comprobatum postea à Concilijs. Verum falsissima sunt hæc omnia. Non enim compendens est cum Præfecto Vrbi Episcopus Romanus, ad quem tanquam ad summum Ecclesiæ Principem semper ab Episcopis, & Metropolitis, à Patriarchis provocare fisi fuit, quemadmodum Imperator qui Princeps erat Romani Imperij, à cunctis Magistratibus appellabatur, vt proinde multò, quim tua, sit aptior comparatio, quam ingerit Vualafidus Strabo de Reb. Eccles. cap. 31. sic loquens: comparetur Papa Romanus Augustis & Cæsaribus: Patriarchæ verò Patricijs, qui primi post Cæsares in imperij fuisse videntur.

Te verò non puduit, impudentem Arrianorum arrogantiā in tuæ assertionis robur aduocate ex lib. 3. Sozomeni, cap. 7. quid enim mirum, contumaces fuisse in Christi Vicarium, qui de ipsius Christi diuinitate adeò prauè sentirent? Cae tu, ne suspicionem iniicias, in vtrōque te cum ijs consentire. Quanquam al-

terutrum satis est ad perditionem.

Quòd Mileuitani, & Carthaginensis Concilij decreta obtrudis, nihil agis. Non est profectò, cur Patres illos Africanos erroris damnemus: quanquam Cōcilia, quæ Pontificis Romani auctoritate destituuntur, cui in Petro datum est à Deo, ut fratres confirmet, quid ni labi possunt? Nosti, quid acciderit Africano Concilio de baptizandis hæreticis. Sed verò aio, quoniam recepta solidataq; apparēt auctoritate Sedis Apostolicæ, mentem eorum te non perceperisse. Non videatur ijs Concilijs inhiberi prouocatio ad Sedem Apostolicam, sed conuolatio ad transmarina iudicia. Néque enim vnam Romanum Africani trans mare constituebant. Itaque non adeò est absurdā, ut quibusdam videtur, Gratiani illa exceptio: *nisi fortè Romanam Sēdem appellauerint*, quam subdidit Canoni 22. Mileuitani Concilij, 2. quæ. 6. siquidem notum est, pronos eo tempore fuisse presbyteros, aliosque Clericos ad confugiendum ad alienas, & longinquas prouincias. Quod & ipsum Romani Pontifices improbabant. Audi verba Innocentij primi ad Vicitrium Episcopum: *Si quæ causæ vel contentiones inter Clericos tām superioris ordinis, quam etiam inferioris fuerint exortæ, ut secundum Synodus Nicenam congregatis eiusdem prouincie Episcopis iurgium terminetur: nec alicubi liceat (sine præiudicio tamen Romanæ Ecclesiæ, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri) relictis his Sacerdotibus, qui in eādem prouinciā Dei Ecclesiam natus diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias.* Quod

si quis forte præsumperit, & ab officio Cleri submota, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. Id igitur esse videtur, quod Mileuitanum Concilium, & Carthaginense voluerunt. Sed nec, si contendas, ijs locis transmarinarum partium nomine Romanam solum intelligi Ecclesiam, euincet tamen eius auctoritatem labefactare fuisse tentatum. Quid enim statutum est, quod hoc quoque tempore non permittat Romanus Pontifex? ut scilicet post Episcopale iudicium, Metropolitanus, seu Primas audeatur; nam eâ tempestate maiores tantum causas adiudicabat sibi Romana Sedes. Innocentius Pontifex eâdem epistolâ ad Viennicium: *si autem maiores causæ in medio fuerint deuolutæ ad Sedem Apostolicam, sicut synodus statuit & vetus consuetudo exigit post iudicium Episcopale referantur.* Inductum est postea bono totius Ecclesiae (quod vsus ipse patefecit) ut quælibet causæ post Episcopalia iudicia omissis quoque Metropolitanis ad Sedem Apostolicam deferri possint, quo iure nunc vrimur. Quod verò ait, in Carthaginensi Concilio inhibita fuisse transmarina iudicia nullâ suppositiij; (verba tua sunt) *quo ius id tum afferebatur, canonis Nicenii ratione habitâ: dupliciter peccas;* nam definitio illa Concilij nihil Canoni refragatur à Legatis Pontificijs allato. Canon ipse de Episcopis loquitur Romanam Sedem appellantibus: at Concilium Carthaginense velut etiam Mileuitanum, de presbyteris, alijsq; inferioris Ordinis Clericis. Ideò à Legatis ipsis, qui Concilio intererant, repugnatum nequaquam est, propterea

quod nullâ in re lœsam videbant Apostolicæ Sedis auctoritatem. Quàm (ait Hincmarus Remensis) sicut Africæ prouinciae Canones manifeste demonstrant, à quibus non licet prouocare, ita Sardicenses canones patenter ostendant, appellatio Episcopi ad sedem Apostolicam, quando, ubi, pro quibus fieri, & qualiter exequi debeat. Præterea modestè parum supposititium vocas eum canonem. Nûnquid enim ignoras tu, qui Iurisconsultum profiteris, ex errore nominis vitium non creari? Nicænum vocarunt, quod Sardicense dicendum fuerat, cuius esse canonem in ordine septimum, inficiari non potes. Quis verò nescit, Sardicense Concilium æquè ac Nicænum fuisse œcumenicum, nec minoris propterea in Ecclesiâ auctoritatis? Ceterùm, cur Nicænum pro Sardicensi citatur, vt & Innocentium Papam fecisse constat, epist. ad Victr. cap. 3. & Leonem epist. ad Theodosium Aug. Ea fuisse causa videtur, quod habebatur Sardicense Concilium tanquam pars quædam átque appendix Nicæni, quàm Arrianorum reliquæ (vt dicitur in Synodo Chalcedonensi act. 16.) oppugnatæ in eo essent, quo pacto & pseudosynodus Trullana vñà cum sextâ synodo Constantinopolitana coniuncta & confusa à Græcis est, quamuis multis post annis habita; quia, vt ait Zonaras, œcumenicam illam & legitimam expluisse quodammodo videbatur. Hûc accedit, quod codices apud Ecclesiæ seruabantur, in quibus canones omnes sciuncti ab actis vniuersalium Conciliorum descripti erant, vt eos facile ad manus haberent. Pri-

mam sedem occupabant viginti canones Nicænæ synodi præfixo etiam nomine: quod id Concilium nescio quam dignitatis prærogatiuam habere semper visum est. Ceteris, qui subiecti erant, non enim apponere non perinde curarunt. Hinc factum, ut sub nomine, quod præfixum apparebat, laudarentur omnes. Fuere propterera qui multò plures numerarent canones Nicænæ synodi, quam re verâ essent. Id coniici potest ex ijs, quæ legimus in opusculo Hincmari Remensis Archiepiscopi aduersus Episcopum Laudunensem, cuius verba cap. 21. hæc sunt: *Sed & actio duodecima Chalcedonensis Concilij, in qua scriptum habetur: Regula nonagesima quinta de vacante Episcopo;* & paulò post Leontius ex eodem codice legit regulam XC V I. de his qui ad Episcopatum vocati, euitant, quas regulas connumeratis à capite XX. capitulis Nicæni Concilij, si quis per singula consequentia Concilia ex ordine numerauerit, in Antiocheno Concilio loca præfatorum numerorum tenere inueniet. Sed codex, quem hic designat Hincmarus, is fuisse videtur, quo vtebantur Ecclesiæ Orientales, quem etiam postea auctum nuper edidit Iustellus. In codice vero Ecclesiæ Romanæ Nicænis capitulis Sardicenses subnixi erant. Quod ex eodem Hincmaro colligitur in opusculo de Diuortio Lotharij Regis, & Tetbergæ Reginæ: legit (inquit) in Sardicensi Concilio, quod Zosimus Papa per Faustinum Episcopum Carthaginensi synodo ex superscriptione Nicæni dixerit Concilij, &c. Hoc pacto decuit te loqui, si bonâ fide agere voluisses: non suppositium

appellare canonem illum à Pontificijs Legatis addutum. Quem quum inter viginti capitula Nicæna synodi non reperirent Africani Episcopi, eâ de re amplius quærendum censuerunt. Norant siquidem seruantissimam esse Romanam Ecclesiam veterum legitimorumque canonum, & fugere solitam sacerdalem fastum, quem tamen verebantur posse paulatim irreipere, saltem in usu potestatis ac iurisdictionis, velutic cum apparitoribus Magistratum, quos adhibere iam cæperat Philippus Apostolicæ Sedis Legatus, ut elicitur ex epistolâ D. Augustini ad Cælestinum Pont. Interim non, quemadmodum tu falsò asseris, contrarium decreuerunt, sed præstiterunt se obsequentes Apostolicis mandatis, donec diligentius Nicæna statuta explorarentur. Εγραψαν τοιων ήταν Αρχιεπισκόπους πατέρων της χριστιανής Ζωοίου. Compertum est igitur, Africanan Synodum iudicio Zosimi potius obtulerat; prolatum est in secundo Concilio Nicæno. Euolue etiam synodicam corundem Afrorum epistolam ad Bonifacium Papam, in qua hæc inter cetera reperies: quod donec fiat, hæc, quæ in commonitorio supradicto nobis allegata sunt, de appellationibus Episcoporum ad Romanae Ecclesiæ sacerdotem, & de Clericorum causis apud suarum Provinciarum Episcopos terminandis, nos usque ad probationem seruatueros esse profitemur. Et seruarunt utique, quemadmodum & antea dictis temporibus fecerant, quod ostendit pluribus Baronius in Annalibus ad annum 419. quæ hic adscribere non præstat, ne multus sim. Ac sane appetet, post

dubitaciones exortas de canone illo à Legatis allato, edictos tandem fuisse, è Sardicensi Concilio esse desumptum; nam Ferrandus Diaconus Carthaginensis, qui extremo illo saeculo scripsit, meminit in suo Breuiario eiusdem canonis sub titulo Sardicensis Concilij. Mirum profectò videri potest, cur deperditum aliquandiu fuerit apud Africanos eius Concilij exemplum; quum non tantum Gratus illorum priimas cum triginta Africanis Episcopis eidem interfuerit, sed honorificam quoque eius fecerit mentionem in primo Carthaginensi Concilio cap. 5. Quamobrem quum perspicua sint, quæ decreuit Sardicensis Synodus capite tertio, quarto, & septimo, de appellationibus ad Romanos Episcopos, non ipsi quidquam sibi noui usurparunt, sed dicendum magis esset, temere conatos fuisse Patres Africanos statuta conuellere oecumenici Concilij, aut si eo tempore illa ignorauit, id decreuisse, quod nullo pacto sit probandum. Verum (ut dixi) improbanda potius tua est interpretatio, qui mentem illorum neutiquam conceperisti.

Innuis præterea profanum saecularēmque typhum obiectum Hadriano II. Pontifici à Carolo Caluo Francorum Rege, quod ille Transalpinas appellationes sibi usurparet. Quia in te imponere fortasse potuisses ijs, qui oculis non vntur. Etenim qui Caroli epistolam legere queunt, perspicue colligunt, non tam illum de appellationibus conqueri, quam de illatis sibi contumelijs, sic enim interpretabatur, quod præceperat
Pontifex

Pontifex, vti Hincmarus Laudunensis Episcopus, de cuius causâ agebatur, Regis fretus potentiam ad limina Apostolorum commearet, vnaq; accusator idoneus, qui nullâ posset auctoritate legitimâ respui. Tametsi Rex culpam potius reijcit in scriptorem epistolę Pontificiæ, ac demum pollicetur, vbi per bellorum occupationes licuisset, Romam se iturum ad accusationem aduersus Hincmarum prosequendam. Hæc proferre in medium libuit, quò tibi in fide adhibendâ cautus sit lector. Nam alioqui Caroli Regis dictum, quid Pontificiæ auctoritati officiat? Verum tu hominum quorundam rusticorum more agis, qui amissō fractōve gladiolo, quem habere secum consueuerunt, ligneum inserunt vaginæ, proq; ferreo supponunt, ne vacua vitium ducat: vbi enim deficiunt tibi canones aliæve legitimæ probationes, ad leges sacerularium Principum confugis, ne inanis omnino videaris. Sic extremo hoc capite Cōstitutiones nonnullas laudas Iustiniani, Leonis, Constantini Imperatorum: in quibus examinandis nolo diutius tempus conterere. An ignoras, quarum sint virium huiusmodi leges in rebus Ecclesiasticis? Si tu nescis, ab ijs discendum tibi est, qui docere te possunt. Ego interim non id ago.

Quod verò caueri aīs canone sexto Concilij cœcumēnici Cōstantinopolitani, ne à dīceccesos synodis, atq; à Patriarchis appellare licet: aut falleris, aut fallis. Statuitur eo canone, vt Ecclesiasticus ordo in causis Episcoporum seruetur, nimirū vt causa prius agatur apud Episco-

pos Provinciæ, deinde apud maiorem illius diœceseos Synodum; non autem post primum iudicium cœcumena Synodus perturbetur, πολὺς ἀποδοτικὸς τὸ διοικητικόν πόλεων; siquidem totius diœceseos synodus negligi videtur, quum nullâ eius ratione habitâ ad maiora iudicetur. Nullum de summo Pontifice illic verbum, satis enim fuit illis patribus, quod vetus consuetudo, & Concilium Sardicense de eo decreuerat. Ceterum quis in Ecclesia iudiciorum seruaretur ordo, ex multis discere poteras, præ ceteris ex Hincmaro vestrate Remorum Archiepiscopo. Sic enim scribit in dissertatione Lotharij, & Tetbergæ: *sacris manifestatur canonibus, curam esse totius Provinciae penes Archiepiscopum, vel primatem, qui Coëpiscoporum debet nosse iudicia, de quibus necessaria fuerit reclamatio: & in quibus negotium expetierit, debet electos iudices designare.* Quibus omnibus demonstratur, quia synodus comprovincialium dijudicationes, siue dissensiones vel probet, vel corrigat: ut in Africana synodo demonstratur, que nihil de Hipponensi Concilio statuit emendandum. Apostolica vero Sedes, & comprovincialium, & generalium, retractet, refriceret, vel confirmet iudicia, sicut epistolæ Leonis, atq; Gelasij, ceterorumq; Romanorum Pontificum, & Sardicensis synodus evidenter ostendunt.

CAPVT SECUNDVM.

SEXTVM CANONEM NICÆNVM
videri mutilum. Tres Patriarchæ primis Ecclesiæ tem-
poribus Explicatus nonus canon Concilij Chalcedonen-
sis. Vnde prærogativa trium veterum Patriarcharum.
Excussus canon sextus Nicæna synodi. Qui conferan-
tur Romano Pontifici Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ.
Quantum antistarent Romani Pontifices Patriarchis Ale-
xandrinis. Nihil officere l. i. C. de summa Trin. &c.
Nec locum Athanasij de Lyn. Locus Socratis emendatus.
In rebus fidei Papa errare nequit. Defensus, & decla-
ratus Nicephorus. Mens canonis in codice Ecclesiæ
Africana. Vniuersalis appellari solitus Romæ Episco-
pus. D. Gregorij humilitas. Socratis locus perperam
ab Anonymo allatus.

SOLEMNE est sectarijs, quæ illustria
sunt & perspicua, dissimulare : ca-
perquitere, quibus liquid lucis inest,
creperum est, atque ambiguum, Ve-
spertilionum more, qui solem lucis
fontem die fugiunt, faculas noctu-
aucupantur. Sunt in manibus Concilia, sunt vete-
res patres, est vñanimis iam inde ab ortu Christianæ.

L ij

Reip. consensio, è quibus omnibus elicere nullo negotio Antonyme potes, quæ semper fuerit Romani Pontificis in Ecclesiâ potestas. Tu tamen, vt illam, quam amplissimam offendis, in arctum conijcias, *xp̄ūpia* conlectaris; & veluti dedigneris in ijs exercere vim ingenij, quæ aperta sunt, ad canonem sextum Concilij Nicænî te subducis, quem tuam esse Spartam perinde constituis, quasi varijs interpretationibus frustra exagitatus tuam præcipue operam desiderare videatur, tibi vni scilicet datum est, vt rei acutangas. At quicquid conatus fueris, non propterea id conficies, quod perperam tibi persuades. Mihi sanè haud prorsus diversa inens in eo canone explicando: verum longè alias finis, alia collectio.

Lapsum te enormiter esse docuimus superiore capite, dum existimas, Episcopales ditiones ad sæculares præfecturas fuisse omnino conformatas. Id vt fortasse in nonnullis processerit: in eâ quæ Romani Episcopî propria erat, admitti nullo pacto potest. Itaque nihil te iuuat Nicænæ Synodi canon, dum sic loquitur: *παράγοντα ἐθνικρατείτω, παρά τοις Αιγυπτιοῖς καὶ Λιβύοῖς καὶ Πενταπόλεσι, αἵτις τὸ τοις Αἰλεξανδρείᾳ ὅπλοις πολέμων τύπων ἔχει τινὲς ἵπποις, ἐπειδὴν καὶ τοῦ ἐν τῷ Ραιμηνῷ ὅπλοις πολέμου τοῦτο συνιδεῖται.* οἷον δὲ καὶ τοὺς Antioχenses, καὶ ἐπαρχίας τὰ πρεσβεῖα οὐδεῶν ταῖς ἐκκλησίαις. Néque tuam abnuo Latinam versionem, quæ sic habet: *Antiqui mores obtineant, qui sunt in Aegypto, & Libya, & Pentapolii: ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potest;*

statem, quoniam illa est Romano etiam Episcopo consuetudo. Similiter autem & in Antiochia, & in alijs Prouincijs priuilegia seruentur Ecclesijs. Videtur in hoc canone post verba illa τὰ πρεσβείαν τοῦ θεοῦ τοῖς ἀπόκλησις, deesse, τὸ μητροπολεῖον. Necesse enim fuit apertius enuntiari, quibus Ecclesijs in unaquaq[ue] prouinciâ primæ partes dandæ essent. Itaque in codice Ecclesiæ Romanæ ea canonis particula ita concepta erat: & in ceteris prouincijs primatus habeant Ecclesiæ ciuitatum ampliorum: quemadmodum videre est ex allegatione Paschasini Legati Pontificij in Concilio Chalcedonensi. In codice vero Africanæ Ecclesiæ sic legebatur: & in ceteris prouincijs priuilegia propria referuntur Metropolitanis Ecclesijs. Nisi quis contendat, ideo simpliciter dictū, Ecclesijs seruanda esse priuilegia, quia & alia Ecclesiæ præter Metropolitanas, quibusdam more veteri fruebantur priuilegijs, veluti Hierosolymitana, cuius Episcopus suo Metropolitanu[m] in confessus honore præeminebat.

Posthac, ut canonis sensum in tuam sententiam veluti obtorto collo trahas, nonnulla inculcas magno quodam verborum choragio. Doces siquidem, tres fuisse Episcoporum gradus: ē quibus, qui simplici Episcoporum nomine censemebantur, ciuitatibus, & parœcijs præfuisse: qui Metropolitanani dicebantur, solidas rexisse prouincias, in quibus plures ciuitates, plures Episcopi: qui Exarchi, seu Patriarchæ audiebant, integras sub se diœceses habuisse εγίνοντο δὲ τούτοις (inquit

Theodorus Balsamo) ἡ πολλαὶ ἐπρχίας ἔχουσα ἐν Εαυτῷ,
est verò diœcesis, quæ multas in se comprehendit prouincias,
ac multos propterea Metropolitanos. Obseruas se-
cundo loco, cuilibet seu Prouincia seu diœcesi suam
fuisse Metropolim. Enarras tertio, quæ forent Aegy-
ptiacæ Diœceseos prouincia. Hæc, quæ tu fuisse, quum
ab alijs iamdudum procusa fuerint, suadere tibi po-
terant, labori ut parceres. At ambitiosæ ostentatio-
ni indulgere maluisti, ut qualdam etiam eruditiusculas
inspergeres, quas te Berterius magnâ ex parte do-
cuit.

Ceterum, quod eos appellas ridiculos, qui canone
hoc Nicæno tres illos Patriarchas, Romanum, Alexan-
drinum, Antiochenum constitutos arbitrantur, non
est cur tibi repugnem. Constat enim suam debere
originem antiquiori instituto atque adeo ipsis Eccle-
siæ cunabulis. Aio tamen non alios eo tempore fuisse
Patriarchas, seu malis Exarchos. Quamquam, ut
verum fatesar, ægrè mihi persuadeo, quenquam Pa-
triarcharum fuisse unquam Exarchi nomine vocitatū.
Néque ex ijs verbis, τὰς ἀρχὰς ἐπρχίας, elici aliud
posse videtur, quam ad similitudinem duorum Exar-
chorum Alexandrini, & Antiocheni sua quoq; priuilegia
seruanda esse Metropolitanis, tametsi sub Patriar-
chis essent: néque enim eo tempore vlli erant αὐτοί φα-
σι, veluti de Archiepiscopo Cypri iudicatum postea
fuit in Concilio Chalcedonensi. Quod si ad minorum
etiam Episcoporum priuilegia traducendus est canon;

satis liquet, in hosce non cadere appellationes illas. Néque obijcias ex Socrate, Metropolitas quodam Patriarchatum aliquando nomine cohonestatos: quis enim ignorat, honorificas huiusmodi appellationes temere fuisse usurpatas? Bituricensis Episcopus Patriarcha nuncupatur à Nicolao Papâ, can. conquestus 9. quæst. 3. Magdeburgensis à Benedicto VI. epist. ad Episcopos German. Lugdunensis à Gregorio Turenensi, & Concilio Matisconensi secundo. Adhæsit id nomen Metropolitæ Aquiliensi, & post ipsum Castellano seu Veneto, atque adhuc retinent. Sic interdum etiam minores Episcopi summi Sacerdotes, summiq[ue] Pontifices sunt dicti, titulo Romanis Episcopis præ cæteris congruenti. Non te fugit, Episcopum Carthaginensem plures sub se habuisse prouincias: nunquam tamen reperies, Patriarchæ titulum sibi adsciuisse. Immo cum Metropolitæ Africani appellari cœpissent *Exarchi Sacerdotum*, vel *summi Sacerdotes*, vetitum id à Concilio Carthaginensi, statutumque, ut primæ tantum Cathedræ Episcopi dicerentur. Fuit, quum crederem Patres Concilij Chalcedonensis, quum ijs nominibus abuti nollent, Constantinopolitanum Episcopum, qui iam sibi ex pluribus prouincijs diœcesis conflauerat, & secundum locum post Romanum ex ipsis quoque sententiâ assertum ibat, non tam fuisse ausos Exarchum appellare. Sic enim loquuntur canone 9. Εἰ δὲ τοὺς τὸν αὐτὸν ἐπίβλεψι μηπολίτου ἔπικορων, οὐ κλεψύδαμφοντοί, καπλεμβάνεται

ἢ τὸν ἔξαρχον τῆς δρεπήσεως, ἢ τὸν Κασιλιόνην Καρκαθίαντο-
 λευς Δεῖγον. Sicut ipsius prouincie Metropolitanus, Episco-
 pus, vel Clericus controuersiam habeat, diaeceseos Exarchum
 adeat vel Regiae Urbis Constantinopolis Sedem. Eadem aut
 similia sunt in canone 17. hoc enim pacto canonem
 interpretabar, vt qui in diœcesi Alexandrinâ essent,
 Alexandrinum Exarchum : qui in Antiochenâ, An-
 tiochenum : qui in Constantinopolitanâ, Sedem adi-
 rent Episcopi Constantinopolitani. Non enim mihi
 audiendus Hincmarus, existimans, ambitu Episcopi
 Cōstantinopolitani decreuisse synodum, vti posthabi-
 tis aliarum diœceseon Exarchis, adiri ipsius Sedes pos-
 set. Cur enim non repugnassent Legati Pontificij cer-
 nentes iurisdictionem perturbari aliorum Patriarcha-
 rum, quorum auctoritatem, dignitatemq; tam acriter
 tueri conati sunt aduersus canonem se absentibus de-
 cretum? Verūm, si recte habent verba illa canonis ἡ τὸν
 ἔξαρχον, ἡ τὸν Δεῖγον, adeundi alterutrum facultas in eâ-
 dem causâ dari videtur. Quamobrem existimo, Ex-
 archi nomine nullum ibidem ex Patriarchis intelligi,
 sed minorem Patriarchâ Præfulem, Archiepiscopis
 verò digniorem, vt solum Archidiaconus, & Io. de
 Turre Cremata ad canon. Si Clericus ii. quæ. i. quo sen-
 su & multis alijs locis accipi debet, non Patriarcham
 (vt diximus) intelligi. Primatem Latini vocant, qua
 voce vñi sunt, quum eundem canonem Latinè reddi-
 derunt. Quin antiquiores Gratiani editiones non
 Primatem, sed Primates habent, quod etsi à Græco
 textu

textu discrepat, innuit tamen πὸν ἔξαρχον in canone intelligi debere aliquem ex primatibus sub Patriarchâ Constantinopolitano constitutis, qui ad minimum tres erant, Cæfareensis, Ephesinus & Heracleensis. Iam enim subiecerant se Constantinopolitano Episcopo tres illæ diœceses Thracia, Asiana, & Pontica, quæ singulæ plures in se prouincias habebant, Thracia sex, Asiana decem, Pontica vndecim, ut in Notitiâ Imperij videre est. De hisce primatibus sic loquitur Curopalates, μητροπολίτης Καισαρείας Καταναδχιας τὸν ἐρπίμονταν
τοῦ θριμον, τὸν ἔξαρχον πάντος Αὐτολῆν· ὁ Εφέσου, τοῦ ἐρπίμον, εὶ^τ ἔξαρχον πάντος Ασιας· ὁ Ηγεαχελας, τοῦ ἐρπίμον, εὶ^τ ἔξαρχον πάντος Θρακίας, τὸν Μακεδονίας. Metropolitanus Cæsareæ Cappadocia honoratissimorum honoratissimus, εὶ^τ totius Orientis Exarchus; Metropolitanus Ephesi, honoratissimus, εὶ^τ totius Asiae Exarchus: Metropolitanus Heracleæ honoratissimorum Antistites, totius Thraciae, ac Macedoniae Exarchus. Ambitiosius tamen appellatur Cæsariensis Antistes totius Orientis Exarchus, quum Primas solùm esset Ponticae diœceseos. Itaque canon Chalcedonensis de Patriarchatu solū Constantinopolitano loquitur, quod & innuit Nicolaus Pontifex in epistolâ ad Michaëlem Imperatorem. Neq; id mirū, quum & nonnulli præterea canones eiusdem Concilij ad Ecclesiam tantummodo Constantinopolitanam referri possint. Quin ex verbis Ætij Archidiaconi Constantinopolitanij, A. et. decimâ sextâ relatis, liquidò apparet, magnam illorum canonum partem ad eandem Ecclesiam pertinuisse.

M

Tres Episcopi, Romanus, Alexandrinus, Antiochenus dici Patriarchæ cæperunt, non tam quia solidas sub se haberent diœceses ex pluribus prouincijs constitutas, quâm quia tres illæ Sedes trium primarum Vrbium ab ipso Apostolorum coryphæo D. Petro positæ fuerant. Atque ut Apostoli, & qui subsequuti sunt veteres Patres, in Ecclesiâ ordinandâ ad cælestia potius sese conformarunt, veluti ad Angelicas Hierarchias, ut D. Gregorius considerabat epist. 52. lib. 4. quâm ad sæculares Præfecturas, quod tu somniabas; ita nihil magis horrebant, quâm scissuras. Quamobrem diuiso quantumuis Romano imperio, vna cædémque remansit in toto orbe Ecclesia, *Episcopatus unus* (ut D. Cyprianus aiebat) *cuius à singulis in solidum pars tenetur*. Quemadmodum unus est Deus omnia comprehens. Symmachus Papa ad Eoniūm: *quùm ad Trinitatis instar, cui una est, atque individua potestas, unum sit per diuersos Antiphites Sacerdotium. &c.* Quin tribus illis maximarum ciuitatum Episcopatibus mysterium sanctissimæ Trinitatis (quâ licebat) exprimere conati sunt. Ut enim Deus unus est, tribus tamen personis distinctus: ita vna intelligebatur Petri Sedes tribus in ciuitatibus collocata. Audi D. Gregorium lib. 6. epist. 37. *Quùm multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Apostolorum Principis Sedes in auctoritate conualuit, qua in tribus locis unius est.* Ipse enim sublimauit Sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. *Ipsæ decorauit Sedem, in quam Euangelistam discipulum misit.*

Ipse firmauit Sedem, in qua septem annis quamuis discessurus sedet. Quum ergo unius atque una sit Sedes, cui ex auctoritate divina tres nupti Episcopi praesident, quicquid de vobis boni audio, mihi imputo. Hinc igitur fluxit trium Sedium praecipuus honor: sed quod magis unitas seruari posset, vni danda erat exors quedam (ut loquitur Hieronymus contra Luciferianos) et ab omnibus eminens potestas. Unde factum, ut tam Antiochenus quam Alexandrinus Episcopi unum verticem agnoscerent Romanum Pontificem, ad quem, & ab ipsis prouocarent Episcopi Clericique, quum opus foret, & ijdem ipsis a Conciliis appellarent; quemadmodum & ceterarum Ecclesiarum Antistites semper fecerunt. Non est in obscuro quod D. Athanasio accidit, quod D. Ioanni Chrysostomo, aliisque. Hinc marcus Remensis lib. aduers. Episc Laudunen. Licet harum Ecclesiarum, Alexandrina scilicet, et Antiochenae Praesules, B. Petri Sedes tenere se cognoscant, quod Romani Pontifices attestantur: non tamen subditas easdem Sedes Romanae Sedi denegant, nec ipsis Romano Pontifici subdi modo quolibet dignantur. Eapropter Nicæni Patres dioecesiōn terminos antiquitus positos solidare volentes, de speciali Romani Episcopi dioecesi nihil proferre sunt ausi, sed eius exemplum ac sequitur ceteris proposuerunt, ac si pluribus dixissent. Quoniam Romanus Episcopus in peculiari sua dioecesi veterem Ecclesiae morem seruat, ut εξοιας solus habeat (puta in creatione Metropolitanorum, eorumque causis cognoscendis, in vocandâ vniuersali dioecesos synodo, aliisque,

huiusmodi) aequum est, ut idem quoque obseruetur in *Alexandrina diaœceti*: nimirum, ut eius Episcopus similem potestatem solus habeat in *Ægypto*, & *Libya*, & *Pentapolitani*, que regiones antiquo itidem Ecclesiæ more in eius sunt diaœceti. *Antiochenam quoque Metropolis*, acceterarum prouinciarum Ecclesiæ suis fruantur priuilegijs, quæ ex antiqua pariter consuetudine obtinent. A te quoque alijs verbis proposita est canonis huius sententia, sed vter meliori fide id præstiterit, vestrum appello iudicium,

Fidem qui maximi facitis, & quos fides.

Habenda profectò fuit ratio particulæ illius episcopij, quæ indicat, ideo censuisse Nicænos patres, tuenda esse priuilegia Patriarchis, & Metropolitanis antiquitus tradita, quia videbant ea præcipue seruari in diaœceti Romanâ. Itaque Romanus Episcopus exemplo ceteris prætit; neq; propterea colligendum tibi est, reliquos Episcopos ei per omnia similes esse: nam in quibusdam quis abnuat? Ad ordinem quod attinet, Episcopi omnes pares sunt. Quoad dignitatem, & regiminis rationem, plerique discrepant. Quum ex veteri Ecclesiæ instituto singulis Vrbibus singuli Episcopi præfetti sint, eâ in re conferri vñusquisq; Episcopus Romano potest: tam enim Tiburtinus Episcopus Tiburi præfet, quam Romanus Romæ, quam Parisiensis Parisijs. Si Metropoleon iura inspicias, non tum poteris Parisiensem Romano comparare. Senonensem poteris, etenim tam is, quam ille prouinciam habet, in qua plures ciuitates, plures Episcopi. Quod si integrum diaœcensem

consideres, non amplius Senonensem Romano Episcopo similem dixeris, quia vnicam tantum ille prouinciam habet, plures Romanus in suâ speciali diocesi. Proinde maior Episcopus querendus est, qui hac in parte illi æquetur. Erit is exempli gratiâ Alexandrinus, cui plures sunt Metropolitanî in suâ diocesi veluti Romano in suâ. At si summam species Romani Pontificis in Ecclesiâ omnes potestatem, iam reperties neminem, quem illi componas. Est enim ille Petri successor, cui vni Dominus suas oves pascendas commisit, quarum gregem non vnius Vrbis septis, non vnius prouinciae limitibus, non vnius dioceseos finibus concludi, sed per quascumq; terras sol circumfertur, diffusum esse nosti. ταῦ Πέτρος (inquit Chrysostomus ad cap. 21. Ioann.) τὰ τε γενετὰ τῷ τῆς οἰκουμένης ταργάτων ἐγχθεῖσ. Petro prefecturam omnium totius terrarum orbis tradit. Ex quibus perspicere iam licet, quænam iunctula Episcopo Alexâdrino tribuenda est. Nam quæ pro tuâ sententiâ in medium affers, friuola esse fatebitur quilibet, quem intemperie non tenent. Vbi legimus in l. i. C. de summa Trin. & f. cath. *Cunctos populos, quos clementia nostræ regit temperamentum, in tali volumus religione versari, quam diuinum Petrum Apostolum tradidisse Romanis religio usq; nunc ab ipso insinuata declarat: quamq; Pontificem Damasum sequi claret, & Petrum Alexandriae Episcopum virum Apostolicæ sanctitatis, &c.* Si Theodosius Imperator loco illorum verborum, Petrum Alexandriae Episcopum, posuisset Hieronymum Sacerdotem, an tu il-

lum reprehensioni censeret obnoxium? Non puto: nam Hieronymus & quæ ac Petrus Alexandrinus catholicam religionem retinebat, tuebaturq; sed nec minus vir dici poterat Apostolicæ sanctitatis. Haud reor tamen ausum te esse (quamquam homo sis confidensissimus) parem Damaso Hieronymum facere, qui nec Episcopus erat. Igitur nec Petrus Alexandrinus Romano Damaso ~~istius~~ penitus dici poterat. Néque id somniauit D. Hieronymus, quum in epist. ad Marcum Presbyterum eius se fidei esse profitebatur, quam probari nouerat à Damaso Romano Pontifice, & Petro Episcopo Alexandrino. Si quis dixerit, te cum nullo ex orthodoxis Episcopis communicare, propterea quod iij fidem illam retainent, quam Petrus Apostolus docuit, recte is quidem loquetur, nec tamen censendus erit, pares propterea facere Episcopos omnes, quos tu etiam fateris alios alijs maiores: præstare siquidem Metropolitanos Episcopos, Patriarchas, & Primates ipsis Metropolitanis. Sic vides à Theodosio Imperatore in l. 3. Cod. Theod. de fide Cathol. complures nominari Episcopos in prouincijs Orientalibus integræ, ac spectatae fidei, quibus qui communione iungerentur, eos haberi Catholicos, & Ecclesijs præfici volebat. At quis sanus inde colliget, pari honore ac potestate Episcopos illos fuisse? Quum etiam scribebat D. Augustinus lib. 2. contra Petilian. cap. 51. *Cathedra tibi quid fecit Romana Ecclesia, in qua Petrus sedet, & in qua hodie Anastasius sedet: vel Ecclesiae Hierosolymitanæ, in*

qua Jacobus sedet, & in qua hodie Ioannes sedet; quibus nos in Catholicâ unitate connectimur, & à quibus vos nefario furore separatis? Noluit sanè vir sanctissimus, & prudens Romano æquare Episcopum Hierosolymitanum, quem sciebat Cæsariensi subesse, Cæsariensem Antiocheno. An etiam arbitraberis Cælestinum Romanum Pontificem præiudicium in se generasse, quùm in epistolâ ita alloquutus est Nestorium: *aperte igitur hanc nostram esse scias sententiam, ut nisi de Christo Deo nostro ea prædices, quæ Romana, & Alexandrina, & uniuersalis Ecclesia tenet, &c.* quæ propemodum verba, & in eiusdem Epistolis ad Cyrillum Alexandrinum, atque ad Ioannem Antiochenum Episcopum extant. Sanè verò cuíque obuium est, post diuilem imperium nominati passim consueuisse Orientalem atque Occidentalem Ecclesias; tametsi vna esset, atque eadem Ecclesia, vnu supremus eius secundum Christū rector Romanus Pontifex. Porrò quùm præcipius censeretur inter Orientales Episcopus Alexandrinus, qui loco saltem Antiochenum vincebat, hiscè verbis non dubitauit ut D. Hig. Apol. 2. in Rufinum: *omittamus hæreticorum patrocinium, & nulla erit inter nos contentio.* Eodem feruore, quo Origenem ante laudauimus, nunc damnatum toto orbe damnemus. Iungamus dexteras, animos copulemus, & duos Orientis & Occidentis Θεοφόρους alacres sequamur. Intelligit verò Anastasium Romanum Pontificem, & Theophilum Episcopum Alexandrinum. Idem Hieronymus in libro de scrip. Eccles. italoquitur de Marcello Ancy-

rano Episcopo. Porrò ille defendit se non esse eius dogmatis , cuius accusatur , sed communione Iulij, & Athanasij Romanæ & Alexandrinæ Vrbis Pontificum se esse munitum. Atque ut agnoscas, quantum præstiterit Damasus Petro Alexandrino, reuocandum in memoriam tibi est, eundem Petrum è suâ sede proturbatum ad Damasum confugisse, cuius postea auctoritate suæ Ecclesiæ fuit restitutus. Reim enarrat Socrates lib. 4. cap. 30. ijs verbis.

κατὰ δὲ τὸν καθεὸν τῶν, τῷ βασιλέως Οὐαλέντιος ἡ Αρτοχείας αἰαχορίσθιας, αἱεράντων οἱ πομπαχὴ ἐλαυνόμοι, καὶ μάλιστα οἱ εὗται Αλεξανδρῖται. Πέπρεπε τὸ ἐπομέλοντος Διοκλητίου τῆς Ρώμης μὲν γραμματῶν Δαμάσιος τῇ Ρώμῃ διποικόπλευρος θεοφόρος ἦν ὁ Λεόντιος; Per id tempus, simulacrum Valens Imp. Antiochiā decesserat; omnes, qui ubique persequutionis tempore iactabantur, et Alexandriae potissimum, magnopere recreati fuerunt propterea quod Petrus Romā eō reuersus erat cum Damasi Episcopi Romani litteris, quae quidem et homousij fidem confirmabant, et Petri creationem; populus illis confusus expellit Lucium, Petrum autem in eius locum introducit. Dum autem Romæ Petrus commoraretur, Synodo interfuit, qua Apollinatis hæresis in Oriente exorta damnata est. Vnde factum, ut quanquam Damaso damnationem illam deferat D. Basilius epist.

74. ab utrōque tamen emanasse tradat Sozomenus lib.

6.cap.25.

6. cap. 25. atque ex eo potissimum suspicari possumus, permotum fuisse Theodosium, ut eum Damaso in sua illa constitutione coniungeret.

Quod profers ex Athanasio lib. de Synod. Paulum Samosatensem à duobus Dionysijs, Romano, & Alexandrino Episcopis condemnatum, frustra conaris æquam prærogatiuam Alexandrino tribuere. Morerat eo tempore, ut primarum Vrbium Episcopi iudicium quidem de hæreticis ferrent, à quibus suas ipso-rum diœceses perturbati cernerent, sed præiudicium eâ in re sequuti Romani Pontificis. Id mouit eundem Dionysium Alexandrinum, vt certiorem faceret Stephanum Episcopum Romanum de Sabellianâ seâ, ut legere est apud Eusebium lib. 7. cap. 5. Meminisse potes, Pelagianam hæresim à multis damnatam, sed pri-mùm à Romanâ Sede in Iouiniano. S. Prosper lib. de Ingratis:

pestem subeuntem prima recidit
Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honoris
Facta caput mundo, &c.

qua de re videndus est D. Augustinus lib. 2. retract. capi 20. Idem in alijs præstitum: sed & quum sectarios mul-tarent prauâ ac iam damnatâ opinione infectos, signifi-care id consueuerat Romano Pôtifici. Itaque obiurgauit Leo Flauianum Episcopum Constantinopolitanum, perinde atque id neglexisset in causa Eutycheti: *Miramur (inquit) fraternitatem tuam, quicquid illud scandalifuit, nobis silere potuisse, & non potius procurasse, ut*

primitus nos insinuatio magistri relationis instrueret. &c. & in litteris ad Theodosium Imp. Ad prædictum autem Episcopum dedi litteras, quibus mihi displicere cognosceret, quod ea quæ in tantâ causâ gesta fuerant, etiam nunc silentio reticeret, quum studere debuerit primitus nobis cuncta referare. Verè tamen suo non defuerat Flauianus officio, sed litteræ nondum ad Pontificis manus peruenierant. Quid enim vir sanctus veterem morem contempsisset? Eius moris meminit Cyrillus, quum Cælestinum Papam certum faceret de Nestorij hæresi, τὰ μαρτυρία (inquit) τῶν ἀπόστολον εἰς τὴν πόλιν αἰδηνοῦσαν τῇ οὐρανῷ. Longa Ecclesiarum consuetudo suadet ut [res eiusmodi] sanctitati tuæ communicentur. Quin ut plane perspicias, in fidei rebus ac religionis solitos fuisse Episcopos normam sumere à Sede Apostolicâ, verba perpende ipsius Cyrilli de Nestorio agentis ad eundem Cælestinum, quæ sic habent: καὶ τοῖς τοῖς αὐτὸς κοινωνίας ὀκ-
βάλλοντι εἰστε μὲν παρόντας, τοπίον τοῦ Καθολικοῦ τῇ οὐρανῷ διακονεῖσθαι μέσα. Εἴ τοι καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δόξαν, τοῦτο πρότερον ποτε γέγονον κοινωνίαν αὐτῷ, ἡλικία παρόντας μὲν παρόντας, ὅτι ταῦτα φεγγάριται, τοῦ διδαχῆς τοῦ διδαχῆς κοινωνεῖ, non prius eius abire companionem ausi sumus, quām hæc ipsa tua pietati indicaremus. Digneris propterea quid hic sentias declarare, utrum communicare cum illo nos oporteat, an liberè eidem denunciare, nemini esse communicandum cum homine erroneam huiusmodi doctrinam fouente, ac prædicante. An non præterat Cyrillus Alexandrinæ Ecclesiæ, quæ utique prima erat inter Orientales? Cur ergo formam sibi præscribi poscit

in causâ Nestorij, nisi quia optimè callebat, ad summum totius Ecclesiarum Præsidem id spectare? Illi datum à Christo norat, ut fratres confirmaret, ut propterea hæretici nullo pacto sint habendi, quorum ea Sedes fidem non improbat, vbi certior de illâ sit facta. Id etiam palam fit ex Gregorio Nazianzeno ep. 2. ad Cled. dum loquitur de Apollinaristis, qui se in communione suscepitos assertebant à Romano Episcopo, ciuisque dioecesis Synodo. οὐ μόνον διὰ τὸν χριστὸν τὸ δυνάμενον οὐδὲχθενταῖς, οὐ πνεύματοι, οὐ φύσει τὸ πρότερον ἡδονὴν κατακρίθεται, οὐ πᾶσιν διδούλοιν. Εἰ μέρον εἶδεχθεντον
 ή τὸν τὸ πρότερον τὸν Απολληναῖον οργισθετος τέτοντος απότομον,
 τοῦτο μείς σέρβομεν διλογούντος τὸν φύσην τοιούτην ουδέτι μόνον.
 Σὺ δὲ οὐδὲχθενταῖς, εἰ τότε τετυχίσκεσθαι. Illud etiam indignitatis accedit, quod ab Occidentali Synodo sc̄e (ut audio) suscepitos esse affirmant, à qua fuisse prius condemnatos, nemini est obscurum. Quod si vel nunc, vel ante suscepti sunt, qui cum Apollinare sentiunt, hoc ostendant, & nos acquiescemos. Per spiculum enim erit, eos recte doctrinæ assentiri (nec enim aliter se res habere potest) si hoc consequuti sunt. Simile quid prolatum de Pelagio videmus à Patribus Concilij Carthaginensis in Synodicâ epistolâ ad Innocentium Papam. Vide & 90. epist. D. Augustini. En tibi igitur, quam vera habita semper fuit sententia, in rebus fidei statuendis non posse Papam à rectâ lenitâ deflectere sed quicquid ipse decreuerit, à reliqua Ecclesiâ tanquam regulam minimè aberrantem excipendum esse. Quam se esse infra Romanum Episcopum.

Alexandrinus cognosceret, ex eo quóque patere potest, quòd Cyrillus aiebat, meruisse quidem Nestorium Constantinopolitanum, ut anathemate feriretur qui cùnque Mariá Deiparam negaret, quemadmodum insanus ille anathema ijs dixerat, qui Deiparam fatebantur: οὐλ' ἡ (subdit) πεποίκη τὸν δι' αὐτὸν τέλος, ἵνα μὴ λέγασθαι τινες, ὅτι αἰαθεμάτων αὐτῷ Αλεξανδρεῖς θησοχόπος, οὐτὲ οὐρανοῦ ἐν Αἰγυπτίᾳ, verum id hactenus facere propterea nolui, ne sint qui dicant, Episcopum Alexandrinum, Egyptiāmve Synodus anathematis sententiam in ipsum [Nestorium] tulisse. Vide Concil. Ephes. par. 1. cap. 10. Nimirum id esse munus sciebat Romani Pontificis: à quo postea, quum auctoritatem accepisset damnandi Nestorium, non amplius id exequi dubitauit, vt ex actis Concilij Ephesini constat. In cuius primâ parte cap. 26. extat eiusdem Epistola, quâ Nestorium damnat ex præscripto Romani Pontificis. In eodem Concilio, quum vicariam operam Cœlestini loco præberet Cyrilus, vt se honore auctum ostenderet, Pontificalibus ornamentiis indutus præsedidit, mitrâ præcipue, quâ Romanus Pontifex vt consueuerat; quemadmodum meminere Theodorus Balsamo in notis ad Photij Nomocanonem, & Nicephorus historiarum lib. 14. cap. 34. qui addit, Alexandrinum Episcopum ex eo tempore Papæ cognomento decoratum, & iudicem etiam totius Orbis dictum. De Papæ præsertim appellatione non putat Baronius, alijq; assentiendum esse Nicephoro, quòd id nomen ceteris quóque Episcopis tribui so-

litum esset. Haud equidem reperio, speciosis huiusmodi nominibus Cyrillum ipsum usum esse: nec forsitan successores eius per aliquot annorum curricula. Non id tamen existimem confitum à Nicephoro, sed ex antiquioribus monumentis hauustum, aut per manus traditum, neque Nicephori narrationem tam facile renuendam censeo: nam quod Papæ nomenclatura tribueretur passim Episcopis, verum id quidem erat apud Latinos; apud Græcos nunquam factum aio: quin & à Latinis ipsis, quum simpliciter nulloque additamento apposito id nomen enuntiaretur, designabatur καὶ ἡ Ρωμαῖος Αντίστεις, cui postea tanquam propria appellatio adhæsit. È significatione usurpatum non semel cernimus in Tolentano Concilio anno 400. necnon apud Prosperū, aliosq; quorū testimonij supersedeo, rem omnibus exploratam esse autemans. Vtiq; fatetur Nicephorus, titulos illos accessisse Cyrillo, non aliam ob rem, quam ob Vicarij munus ei paulisper à Papâ demandatum, inde ad successores manasse. Ac videmus sanè in inscriptione epigrammatis 16. lib. 3. Antholog. Hierosolymitanum Episcopum vocari Patriarcham, Alexandrinum verò Papam. Inscriptio sic habet. Σωφρόνιος Πατεριάρχης Ἰερουσαλύμινος, εἰς τὸν πάπον Ιερονίμονα Πάτερα Αλεξανδρείας. Id moris retinent Alexandrini Antistites ad hanc usque diem. Vidi nuper diploma Meletij Alexandrini Patriarchæ, eius, qui nunc in viuis est, Antecessoris, datum tertio Idus Iunias 1598. cum cå superscriptione Μελέτιος ἐλέφ. 908, Πάπας, καὶ

Πατριαρχὸς τὸ μεγάλον πόλεος Αλεξανδρίας, καὶ κριτὴς τὸ οἰκουμένης.

Nunc exemplum addamus de Dionysio illo Alexandrino, quem tu parem statuis Romæ Episcopo, propterea quod Samosatensis ab utroque fuerit damnatione affectus. An te clam est, Dionysium cundem accusatum olim, quod praeue sentiret de diuinis personis, causam suam egisse apud Romanum Pontificem? Id te docere poterit D. Athanasius lib. de sent. Dionysi, & facile hinc perspicies, nisi mentis cœcitate penitus laboras, parine fuerint auctoritate, an altero maior.

Adhuc tamen instas, & futilibus argumentis tuæ hallucinationi (ne quid asperius dicam) indulges. Verba illa affers ex Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ: *Placuit, ut de dissentione Romana atque Alexandrina Ecclesiæ ad sanctum Papam Innocentium scribatur, quod utraque Ecclesia intra se pacem, quam precepit Dominus, teneat. Quasi qui Romanæ Ecclesiæ conciliare studeret Ecclesiæ Britannicas, quæ se schismate primùm, deinde hæreticos quóque crimine alienas fecerunt, dicendus esset, pares illas facere honore, ac primatu. Innocentius Romanus Pontifex iratus Theophilo Episcopo Alexandrino ob res iniquè gestas in Chrysostomum, ab eius communione abstinebat, qua de re & idem Innocentius epist. 18. & Theodorus Diaconus apud Palladium in dialog. Africani Patres paci Ecclesiæ studentes, quid aliud tum facere decreuerunt, nisi ab Inno-*

centio petere, vt reciparet Theophilum in communionem? nunquid se utique scripturos decreuerunt, an Innocentio solùm? Huic utique cuius animus fletendus erat, vt Theophilo ignosceret. Inde liquet, nequaquam illos æquiparari. Non id Africani Episcopi ne per somnium quidem cogitarunt, non ipse Theophilus. Tu maximus ille es post tot sècula, qui nodum in scirpo inuenisti; & ausus es præterea cum perditis hominibus superbiz insimulare Pontifices Romanos, nimirum quia suo funguntur officio, quia primatum suum tuentur. Quis à fastu longius abfuit, quam D. Gregorius Papa, qui etiam *Vniuersalis* titulum renuebat, quo cæteros Episcopos Ioannem præsertim Constantinopolitanum suo ipsius exemplo animi demissionem doceret? Res est cuíque obvia ex eiusdem epistolis, alijsque scriptoribus. Quanquam quis ignorat, cā appellatione insigniti solitos Pontifices Romanos? Hunc morem præter cetera aperiunt oblati libelli Concilio Chalcedonensi, cùm ab Athanasio presbytero Alexandriæ, tum à Theodoro, & Ischitio Diaconis, nec non à Sophronio, qui nec Clericus erat. Singulæ eorum inscriptiones hoc, similive pacto conceptræ sunt: παῦς ἀγιοπάτω, τῷ θεοφιλεσάτῳ οἰκυμενικῷ δέσμηποντι, τῷ Γατσιαρχῇ μητρόν Ρωμηνόντι, & τῇ αγίᾳ, τῷ οἰκουμενικῷ σενάρῳ. &c. Ut prorsus appareat soleinne fuisse, tam Romanum Pontificem, quam Synodus ipsam *Vniuersalem* appellare. Ille, inquam, Gregorius Christianâ humilitate maximè conspicuus

eam formulam *Seruus seruorum Dei*, in diplomatibus usurpare frequenter cœpit, quam subsequuti Pôtifices audîe arripuerût, & mordicûs retinent. Eò tamen confiditiae processere audaculi quidam homines è vestrâ se-
 Etâ, vt dicerent formulam huiusmodi superbiæ notam esse. vt iá minus mirer tuam impudétiā, quâ debaccharis simili ratione in Romanam Sede in, ac tam egregio corollatio caput hoc claudis. Affers siquidem verba quædam ex libro 7. cap. ii. historiæ Ecclesiast. Socratis, quibus ille aiebat Romanam Ecclesiam, vt & Alexandrinam, ultra Sacerdotij fines ad Magistratus formam fuisse iampridem prouectas. Quod legimus apud Socratem *in diuinis scripturis*, tu Latinè reddis, *ad sæcularem principatum*, ac duos conaris dealbare parietes ex eâdem fideliâ, sed verius te ipsum fœdatum ibis. Videris pri-
 mūm Socratis dictum ad tuam sententiam pertrahere, quâ & quam dignitatem tribuis Ecclesiæ Romanæ, & Alexandrinæ. Quæ sanè argumentatio ridicula est: quis enim pares dignitate constitui censeat, qui aliquâ in re ultra suos se fines proferre dicantur? Innuis deinde, quod suprà demonstrare conatus es, sçcularem typum ab Episcopo Romano, quemadmodum & ab Alexandrino in Ecclesiam fuisse inductum. Sed planè nosse poteras, non loqui illic Socratem de sollicitudine Romani Pontificis in omnes diœceses. Queritur enim, quòd is Pontifex Nouatianis Ecclesiæ abstulisset, quas Romæ habebant. Vrebatur nimis hominem, quòd male habiti essent suæ fidei socij (etenim obscurum

obscrum esse nemini automo ex Nicephoro , alijq; fuisse Socratem Nouatianæ sectæ addictum) ac non id à Pontificis auctoritate , sed à potestate sacerdotali profectum maluisset : solemni hæreticorum more , qui nullum penes Ecclesiasticos Præsides tribunal esse vellent . Tibi verò lerido viro elegans admodum hic Socratis locus dicitur , ne Nouatiani inuidenter Arrianis , quorum arrogantiam prauamque mentem tibi probari , supra ostendimus ; scilicet (vt forices faciunt) tuo te indicio prodis ; tuaque (aut fallor) sententia esset , vti Ecclesia permitteret , hæreticorum sordes inter Catholicorum puras animas versari . Quod Pontificum vigilantia id prohibeat , ægrè tibi est : quemadmodum Samaritanis fuit , quod Christus malos Dæmonas è corporibus obsessis , è regionibus ipsorum inimmundas vetitáque eo tempore animantes exigeret .

CAPVT TERTIVM.

RVFINI OBSCVRITAS, ET LI-
centia. Eius locus de Ecclesijs Suburbicariis explicatus,
& emendatus. Vrbicus Episcopus, Vrbici Magistra-
tus, alia id genus. Schismatici variè relegabantur.
Italia specialiter dicta. Non id ante Constantinum.
Patefactum apud Socratem mendum, ingestaque corre-
ctio. Eusebius declaratur. Mediolanum quomodo
Metropolis Italie. Episcopi Mediolanensis, & A-
quileiensis à Romano ordinari soliti. Primates in dice-
cessi Episcopi Romani. Canoni Conc. Taurinensis lux
data. De Priscillianistis expensa Sulpitij verba. Gra-
tianus notatus. Amplitudo prouinciae Archiepiscopi
Mediolanensis. Venetiarum prouincia. Venetiarum
ciuitas. Litteræ ad Rom. Pontificem datæ, & ad
eius diœceseos Episcopos. Natalis Pontificum.

ENVINAM te attulisse firmasseq; men-
tem Nicæni canonis sexti assertis, quia in
exemplum vocari peculiarem Episcopi Ro-
mani diœcесim docuisti: an non id docuit
prior Berterius, aliq;? Atq; ut schismaticos Græcos
omittam, qui canones interpretati sunt, an non ea-
dem est interpretatio Hincmari Remensis Archiepif-

eopi in sextâ epistolâ ad suæ prouinciac Episcopos? Qui quidem Hincmarus octingentesimo circiter ab hinc anno inter viuos erat. Quis verò negat, propriam fuisse Romano Episcopo diœcесim? Fatentur hoc Catholici; sed non id colligunt, quod hæretici, eius potestatem hosce fines siue latos, siue angustos haud-quaquam egressam. Eius opinionis vanitatem supra patet fecimus, sed & mox aliquid dicendum erit. Nunc examinandum, nūm ea fuerit Romani Patriarchæ diœcesis, quam tu stetisse dicis intra lapidem centesimum, hoc est, non exiuisse angustias Suburbicariarum Regionum. Tuæ sententiæ fundum statuis Rufinum, qui canonem Sextum Nicæni Concilij, compendiosis, siisque hoc est obscuris verbis refert. Eam mox conuallare niteris conjecturis quibusdam adeò leuiculis, ut disflari tanquam tenuissimæ plumæ queant. Verba Rufini ex libro 2. historiæ Ecclesiast. ea sunt:
Vt apud Alexandriam, & in Urbe Romana vetusta consuetudo seruetur, ut vel ille Ægypti, vel hic Suburbicariarum Ecclesiarum solitudinem gerat. Quanquam non ego Rufini auctoritate in hac parte omni exceptione maiorem dixerim, vt tu facis, minimè tamen illorum accedo sententiæ, qui aut consultum mendacium illi tribuunt, aut hallucinationem. Cur enim lapsus in re eo tempore apertissimâ? Aut quæ frons homini fuisse ut aduersus perspicuum veritatem deridiculo esse vellet? Si pro verbis illis *Suburbicariarum Ecclesiarum*, scriptum esset *Suburbicariarum Regionum*, vel Ec-

clesiarum, quæ in Suburbicarijs Regionibus sunt, nihil me remoraretur, quominus cum illis sentirem. Nunc iniquior Rufino esse abnuo, quām meretur. Meretur autem, ut ipsum suo more tenebrisca loquutione vsum dicam. An non id illi vitio vertit D. Hieronymus? Ego (inquit Apolog. 1.) scripta tua relegens, quanquam interdum non intelligam quid loquaris, & Heraclitum me legere putem; tamen nō doleo, nec me pœnitit tarditatis, id enim in legendopatior, quod tu pateris in scribendo. Ac ne longius abeamus, quām tibi elegans per tuam fidem is loquendi modus videtur, vbi pronomen ille enuntiatur nullo prius posito nomine, quod referat, cuiusq; vi-ces id pronomen gerat? Qui enim sunt ille, & ille apud Rufinum, quūm Alexandriam tantum, Vrbemque Romanam nominasset? An dices non æḡe in el- ligi earum Vrbiuni Episcopos? Non id inficior. Sed verò aio, hominem (poeticè nescio, an ænigmati- cè) secūs certè loquutum esse, atque loqui oportuit. Quod ideo notandum duxi, quia tu sermonis in eo elegantiam, & proprietatem laudare non dubitas. Sed ut ad vocem, qua de controversia est, redeamus, pro- cliue mihi fuit diuinare, nil aliud esse Rufino Ecclesiæ Suburbicarias, quām Ecclesiæ quæ sub Vrbico Episcopo sunt. Iam te non fugit, Vrbicum Episcopum dictum esse à Paulino epist. 1. Romanum Pontificem. Sed & Pau- lino antiquior Optatus Afer Zephyrinum Vrbicum ap- pellat lib. 1. Qui & Romæ Episcopus & Romanus ori- gine fuerat. Sic Confessores, & Clericos Vrbicos no-

minat D. Cyprianus epist. 40. Editionis Pamelianæ, Romanos intelligens. Vrbicos Magistratus Suetonius August. cap. 46. Vrbica negotia, Vlpianus I si. D. de administ. & peric. Vrbicos Pistores, & Vrbica ministeria Paul. I. vlt. de excusat. I. 4. §. si ita, de penu. legata. Quin & Honorius Imp. in rescripto ad Symmachum, Episcopatum Romanum *Urbanum Sacerdotium* vocat. Quid iuris Rufinus sibi sumperit in vertendâ Eusebij historiâ, nemini est obscurum: siquidem minimè seruauit (vt aiebat Gelasius Cyzicenus lib. I. Hist. Conc. Nicæni) *καὶ τὰ πλέον ἀναλογίας, γε τὸν τῆς ἀληθείας αρμόνιαν.* An censeamus fuisse illum circumspectiorem in reddendo Nicæno canone, quem paucis perstringere voluit? Diœcesim Episcopi Alexandrini, qua canon ipse comprehendi dixit Ægyptum, Lybiam, Pentapolim, Rufinus lat habuit indicare *Ægypti* voce generaliter acceptâ; quod scio & ab alijs factitatum. At Romanam diœcesim nouo atque eleganti (vt ipsi videbatur) vocabulo exprimere amauit. Nam quemadmodum *Suburbicarias Regiones* dici tu existimas, quæ ad Vrbis, hoc est Romæ iurisdictionem, seu præfecturam præcipue pertinebant; ita non ille se absurdè loquuturum existimauit, si diœcesim Episcopi Romani, quantumuis latissimè pateret, *Suburbicarias Ecclesiæ appellaret.* Sunt igitur Rufino *Suburbicaria Ecclesia*, quæ D. Hieronymo *Ecclesiæ Sedis Apostolicæ* dicuntur. Hoc enim modo appellat trium Patriarcharum diœceses in epist. ad Vigilantium: *Quid*

facient Orientis Ecclesie? Quid Aegypti, et Sedis Apostolice? Hanc ego interpretationem uti verissimam semper censui, ita mirabar non & alijs in mentem venisse. Verum compcri postea, fuisse olim à doctissimo Baronio allatam, eoque vehementius arridere mihi cœpit. Quum tu illam apud eundem legisti, quid nō corcu'um tibi perculit? At qui studiosè dissimulasti, quod cernebas hac machinatotam tuam ædificationem subuerti. Nolim etiam silentio conjecturam nostram transmittere, qualiscumque ea sit; videri scilicet Rufinum non *Suburbicas*, sed *Suburbias* Ecclesiæ scripsisse, quod confirmatur codice manu exarato Vaticanæ Bibliothecæ, in quo scriptum disertis verbis, *Suburbarum Ecclesiarū*. Ut minus in epite appellatas appareat *Suburbicas Ecclesias*, quæ sub Vrbico Episcopo constitutæ essent. Quamvis *Suburbicariæ Regiones* magis dicerentur, quia prope Vrbem essent, quam quia Vrbano Praefecto subessent.

Verum tu, Anonyme, quia sententiam illam, quam Rufino affingis, titubare sentiebas, alias quoque conjecturas, tanquam subsidiarias copias, aduocas. Ac pro magno tibi est, quod Valentianus Imper. in l. 61. Cod. Theod. de Hæret. sanxerit, schismaticos Urbe Româ ad centesimum lapidem submouendos. Hinc enim colligis, velut etiam ex eo, quod testantur Optatus, & Hieronymus de Donatistis ex Africâ electis, eam fuisse schismatricorum pœnam, ut amandarentur extra diœcœscostermenos eius Episcopi, à cuius se communione ipsi segregassent. Num ignoras tu, qui Iu-

risconsultum agis, non esse ab exemplis ius deriuandum? Accipe verò, quām variè expelli soliti essent schismatici. Vrscinus, qui aduersus Damasum Pontifex electus fuerat, quūm legitimæ Damasi electioni cedere detrectaret, in Galliam telegatus est: asseclæ verò Vrbe tantummodo remoti. Verbare scripti Imp. Valentini ad Prætextatum P. V. quod à Baronio ex antiquo Codice Vaticano recitatur ad annum Christi 368. ea sunt: *Vrscini socijs, & ministris, quos præcessa sublimitas tua, propter quietem Vrbis aeternæ de medio putauit esse tollendos, Româ tantum (cuius tranquillitati studemus) exceptâ, ubicunque voluerint, absque religionis iniuriâ (ut peregrinari potius quām exulare videantur) proprio liceat iure versari.* At quoniam in Suburbijs Ecclesiam congregabant, anno sequenti longius secedere iussi sunt, nimitem ultra vicesimum lapidem. Sic enim legere est in rescripto ad Olybrium Præfectum Vrbis: *Tu quidem ut proximis litteris indicasti, enixissimo studio præstare voluisti, ut nulla in Vrbe Roma posset esse discordia, Christianorumque populus profunda in ocio securitate gauderet. Sed quanum Aginatij clarissimi viri Vicaria Præfectura scripta testata sunt, adhuc aliquanto placata misceri delectat extramuranei que conuentibus frequens strepitus excitatur, Olybri parens carissime Augustorum.* Quamobrem egregia sublimitas tua ipsius auctoritate præceptionis, & patria præstet, & legit, ut populo dissenienti nulla intra vigesimum lapidem, vel religio ad coëundum possit esse, vel copia; ut si cessare non vult migres ut iussum est, insana collectio, &c. Ac neansams

accipias hanc lectionem sollicitandi, ut pro vice *simum* reponas *centesimum*, quemadmodum in Tacito fecisti; idem Augustus ad ipsum Aginatum Vicarium eā de rē scribens, ijs verbis usus est: *iubemus, ut nullus intra vigesimum lapidem conuentus habeatur.* Anno postmodum 371. facta est potestas Vrsicino in Italiā redeundi, dummodo abstineret Urbe, & Suburbicarijs Regionibus. Rescriptum extat Impp. Valentiniani, Valentis, & Gratiani ad Ampelium P. V. in quo hæc inter cetera habentur: *Dudum Vrsicini inquietudine prouocati, fauentes concordia populi Christiani, quieti etiam Urbis sacratissima prouidentes, uno interim loco intra Gallias dumtaxat perturbatorem tranquillitatis publicæ statueramus iure cohiberi, scilicet ne applicatione morum latè diffensionis incommodum spargeretur. Verum naturæ nostræ mansuetudine leuigati, ita memorato abscedendi copiam dedimus, ne ad Urbem Romam, vel certè Suburbicarias Regiones pedem inferat. &c.* Idem statutum de erroris contortibus. Et in rescripto ad Maximinum Vicarium Urbis: *ex quo oritur, ut Vrsicino, quem propter quietem populi Christiani, & debitam Religioni ac legibus disciplinam uno interim loco morari intra Gallias iusseramus, discedendi copiam fecerimus sub ea conditione, ne vagandi arbitrium præberemus, neve ad Urbem Romam, vel Regiones Suburbicarias valeat commanere. &c.* & infra: *sic enim mansuetudinis nostræ indulgentiam temperamus, ne occasione præstita vicinitate inquietorum ad aliquam forsan vociferationem religiosi populi studia prouocemus.* Ex postrem hisce verbis per-

spicuum

spicum fit , ideo schismaticos longius abesse iussos ,
non ut extra diœcœsim essent , sed ne vicinitate Vrbem
turbarent . Apparet post hæc , Vrsicinum Coloniam
Agrippinæ relegatum fuisse , Hisacem in Hispaniam
amadatum , Claudianum in Africam : reliquos eiusdem
partis schismaticos denuò ultra centesimum ab Urbe
miliarium fuisse depulsos , necnon ex earum ciuitatum
finibus , quarum plebem vel Ecclesiæ , vel per se , vel per
simile sui vulgus exercebant , ex Gratiani & Valentini
niani constitutione ad Aquilinum Vicarium ordinari
orum , quam profert Baronius ex eodem Codice Va
ticano ad annum 381 . Vides , habitam fuisse rationem
finium ciuitatis , non diœcœsos ? Verum quid tibi me
lius obstruere os potest , quam lex 35 . Cod . Theod . de
Episc . & Cler . in qua Impp . Arcadius & Honorius
sic loquuntur : *Quicumque residenibus Sacerdotibus fuerit*
Episcopali loco detrusus , & nomine , si aliquid , vel contra
*custodium , vel contra quietem publicam moliri fuerit depre
hensus , rursusque Sacerdotium petere , à quo viletur expul
sus , procul ab ea Urbe , quam inficit , secundum legem diuæ*
memoria Gratiani , centum millibus viam agat , sit ab eorum
cœribus separatus , à quorum est societate discretus , &c . Quid?
Putalne vnamquamq; Vrbem , aut sui territorij , aut
Episcopalis parœciae terminos ad centesimum lapidem
protulisse ? Germanæ gerræ sunt hæc , in quibus pudet
me , pigetque multum fuisse ; nam vel me tacente vapu
laturus fueras doctorum conuicio , tuotum quoque
fautorum , ac gregalium .

Alio machinamento diœcesin Romani Episcopi aggrederis. Ais Italiam specialiter fuisse dictam, quæ prouincias omnes Italæ continebat, exceptis Regionibus Suburbicarijs. Huius Italæ speciatim sumptæ censes Mediolanum fuisse Metropolin, ideo nihil ad Romanū Episcopum pertinuisse: quin duobus hisce Episcopis, Romano nempe, & Mediolanensi æquam fuisse auctoritatem. Hac de re posteà videbimus. Nunc quām mirè sis hallucinatus in hac speciali Italæ notione, præter ea, quæ superiore diatribâ dicta sunt, amplius domostrandū est. Si quod asseueras, verū esset, fatendum sanè foret, Mediolanensi Episcopo subiacuisse Campaniam, Brutios, Apuliam, Calabriā, alias prouincias, quæ inter Suburbicarias non connumerantur; quod nemini vñquām in mentem venit, ne dum vt ex vllis documentis elici id queat. Tu primus rem hactenus inauditam patefactum venis. Iam si te patronum adoptauerit Mediolanensis Ecclesia, propè erit, vt grandem suæ diœcensi accessionem faciat. Non vides miser, in quas te angustias coniicias? Non inficiandum est, partem quandam Italæ propriam sibi appellationem Italæ asumpsisse; sed ea fuit, cui Vicarius Italæ sic dictus præterat. Huic parebant quatuor Consulares, Venetiæ nimirum, Istriaeque, Æmilizæ, Flaminizæ, cum Piceanno annonario, & Liguriæ: & tres Præsides, Alpium Cottiarum, Rhætiæ prima, Rhætiæ secundæ. Atque hæc erat Italia specialiter dicta. Quapropter videmus D. Athanasium *Apologia 2.* inter prouincias, quarum

Episcopi Concilio Sardicensi adfuerant, hasce enumerare, Italiam, Picenum, Thusciam, Campaniam, Calabriam, Apuliam, Brutios. Et in epistola ad solitarios: πλειστοὶ δὲ ἡδὺ Επίσκοποι ὑπὸ τῆς Πατριᾶς, καὶ τῆς Ιταλίας πάντες, Καλαβρίας τι, καὶ Απυλίας, καὶ Καυπηνίας, &c. Quem locum quum & tu laudaueris, cur non animaduertisti, prouincias illas, quae ex Suburbicarijs Regionibus non erat, distincte separari ab Italiā angustius acceptā? Ac sanè catalogus ipse Episcoporum Cōcilij Sardicensis, qui adhuc extat licet mutilus, hosce habet subscriptos: *Lucillus ab Italia de Verona: Fortunatus ab Italia de Aquileia: Severus ab Italia de Rauenna: Ursacius ab Italia de Brixia: Protasius ab Italia de Mediolano: Stercorius ab Apulia de Canusio: Maximus à Thuscia de Luca.* Sic in catalogo Episcoporū, qui synodo Arelatenſi interfuerunt, hosce reperio: *ex prouincia Campaniae ciuitate Capuana Protus Episcopus: ex Prouincia Apulia ciuitate Arpientium Pardus Episcopus: ex prouincia Italiae ciuitate Mediolanensi Protasius Episcopus.*

Illud porrò in memoriam reuocandum, quod superiore dissertatione monuimus, specialem hanc Italīæ appellationem usurpatam non fuisse ante Vicarium Italīæ constitutum; quod sub Constantini Magni imperio contigit, quum nimirum quatuor Praefecti Praetorio sint creati. Idecō spectare hūc nequit, quod tradit Euseb lib. 7. cap. 24. Hist. Eccl. Imperatorem Aurelianum, vbi cognouisset, Paulum Episcopum Antiochenum Synodi sententiā ab Episcopatu ciectum renuere

è domo exire, quæ propria erat eius Ecclesiæ, iussisse, ut id obtineret, quod Romanus Episcopus, ciùsque Synodus decreuissent. Sic enim capienda sunt verba illa: *οι καὶ Ιταλίας, τῷ πλεόν Παπάρων πάλαι ἀπίσχεται...&c.* Licet enim vniuersus Occidens specialis esset diœcensis Romani Pontificis, ut mox dicemus, crebrius tamen ex Episcopis solùm Italiae Synodus congregabatur, ne remotiorum partium Antistites molestiâ afficerentur.

Eam ob causam putant quidam, Episcopum Italiae se Liberium appellasse in epistolâ ad Orientales Episcopos apud Socratem lib. 4. cap. 11. Verum aliter ego sentio, latensque ibidem vlcus deprehendisse me profiteor. Adeo enim est insolens ea loquendi formula, ut excepto hoc vno Socratis loco nusquam alibi eam reperias. Tolerabilius videretur, si alius quispiam Liberium Italiae Episcopum nominasset. Ipsum hac se præter morem appellatione insigniuisse, nemo sanus existimauerit: quum Romani Pontifices ne se Romæ quidem Episcopos dicere consueuissent, sed Episcopos simpliciter: *Julius Episcopus: Liberius Episcopus: Damasus Episcopus, &c.* Aio itaque aut Socratem ipsum oscitanter Latina Græce reddidisse, aut peccasse librarium. Procliuius est ut credam, epigraphen Latinæ Epistolæ sic fuisse conceptam: *Liberius Episcopus Italiae atque Occidentis Episcopi. &c.* Socrates non animaduersa distinctione hoc puto transtulit: *Λιβεριος ἀπίσχεται Ιταλίας, οι καὶ πλεόν δύον πάλαι ἀπίσχεται, &c.* Quod si quis in librarium reiçere culpam malit, quum ita fortasse scriptum à So-

crate esset: Αἰσέειος Ὀπίσκηπος, οἵ τε Ιταλίας, καὶ οἱ Ρωμαῖοι δύο Ὀπίσκηποι, perfacile suspicari licet, librarium, dum hæc ex dictantis ore exciperet, similitudine soni deceptum voculas illas οἵ τε omisisse, quasi geminatio esset priorum syllabarum Ιταλίας. Inde codicem de prauatio etiam in Nicephori historiâ, qui ea omnia ex Socrate exscriptis. Neminem fore puto adeo aut hebetis, aut pertinacis ingenij, qui alterutri ex hisce conjecturis non sit assensurus, si animaduerterit in libello, quem Legati Orientales Liberio dederant, vt est apud eundem Socratem, extare verba illa: πορεύεσθαι τὸν χρεόποτα σου, καὶ ποδάρια τὰς Ιταλίας τε καὶ δυτικὰς Ὀπίσκηπος γραμματού-
λογιὰ, ad bonitatem tuam, atque ad omnes Italos Occidentalēsque Episcopos litteras afferimus. Nec minus in ipsâ Li-
berij epistolâ hæc legi: πορεύεσθαι τὸν ἐλαχίστην, καὶ τὴν Καπιτανίαν Ιταλία, καὶ δυτικὰν ποδάρια, &c. ex sententiâ tenuitatis meae, Italorumque atque Occidentalium omnium. Pro-
inde quocumque tandem modo scripserit Socrates, satis appetat vocem Italæ non Liberio, sed alijs Epis-
copis aptandam esse. Neque est, cur tu mysterium subesse aliquod suspiceris in verbis Eusebij, siue Aureliani, quod Episcopo Vrbis Romæ præponantur Epis-
copi Italæ. Etenim vel pueri te docebunt, non abhor-
rere hanc loquendi formam ab eo, quod aiebat Poëta:

Troas reliquias Danaūm, atq; immritis Achilli.

aut quod in Euangelio legimus: *dicite discipulis, & Pe-
tro, qui utique primus erat discipulorum : atque ita
nominatur a Matthæo Apostolo, quamvis nec ætate*

alios superaret , nec ceteris prior ad Apostolatum fuisset vocatus . Igitur Aurelianu s Imperator causam illam Episcopis Italiæ demandans , Romanum speciatim nominauit tanquam eorum caput . Atque ita interpretatur Zonaras in præfatione ad Synodū Antiochenā .
 ἦς (inquit) οἱ τῆς συνίδει ταῦτα τὸ Σαπολέα Αυρηλιανὸν Τελεῖ τότε αἰεφερον καὶ οἱ τὰς Ρωμαϊκὰς ἐκκλησίας ὑποστήσαρχοι τοῖς κατ’ αὐτὸν δραγμοῖσιν ἀκέλθουσε τὰ κατὰ τὸ Παύλῳ ὑποστήσασθαι . τῷ εἰ διάγονος καθίστηκεν , ἐκδιδόντα αὐτὸν τῆς θεοτοκίας ἐκκλησίας . οὐ τὴ γένεσιν , ἀς οὐ τὸ Παυμφίλῳ Εὐσταθίῳ .
 isopēi , Itaque patres Synodi de eo ad Aurelianum Imperatorem retulerunt . Ille verò Romanæ Ecclesie Episcopo , eiusque Antistitibus iussit de Paulo inquirere , & si iuste depositus esset , eum ex Christianorum Ecclesia expellere ; quod etiam factum est , uti scribit Eusebius Pamphili .

Itaque Italiam specialiter sumptæ , quæ sub Vicario Italiam erat , Mediolanum Metropolis dicebatur . Quod intelligendum est de sæculari iurisdictione , non de Ecclesiasticâ : neque enim aut Rauennæ , aut Aquileiæ Episcopi subiecti erant Mediolanensi . Neque ullum in Italiam Episcopum repieres præter Romanum , qui Metropolitanos sub se haberet . Sed ratione habitâ magnitudinis Vrbis illius , quam celebrat Procopius lib . 2 . de bello Gottico , aliquæ in qua & Imperatores ut plurimum commorabantur , & Vicarius ipse Italiam residebat , caput Italiam restrictius acceptæ , & Metropolis dicebatur . Ceteroquin Liguria caput censenda potius fuerat : idemque eius prouincia Thesaurus , &

Gynæcium Mediolani erat, vt colligitur ex Notitiâ Imperij, in quâ, *præpositus Thesaurorum Mediolanensium Liguria: & Procurator Gynæcij Mediolanensis Liguria.* Duo illa officia, & Aquileia, Venetiæ caput habebat. Eadē Notitiâ: *præpositus Thesaurorum per Italiam Aquileia, & procurator Gynæcij Aquileiensis Venetiae inferioris.* Et tametsi fuisset Mediolanū Metropolis illarum prouinciarum, non ideo tamen necessariò consequebatur, earum omnium curam Ecclesiasticam pertinuisse ad Episcopum Mediolanensem. Neq; enim conueniebant in omnibus sacerdotes Magistratus, atque Ecclesiastici, vt superiori capite abunde docuimus. Mediolanensis, & Aquileiensis Ecclesia pari quodammodo passu ambulabant. Itaq; mos quodam tempore inualuit, vt earum se Episcopi inuicem ordinarent, c. pudenda, 24. q. i. Non tamen id absque Romani Pontificis consensu, nempe (vt ibidem dicitur) quum pro longinquitate, vel difficultate itineris, ab Apostolico onerosum illi fuerat ordinari. Igitur munus erat Apostolici, hoc est Romani Episcopi, ordinandi Metropolitanas in suâ speciali diœcesi (scilicet in toto Occidente) sicut & aliorum Patriarcharum in suâ. Verùm ob itinerum difficultatem, ac locorum interualla, præstantiori cuidam ex Metropolitanis vices suas tradens ceteris cum præficere consueverat, quem & Primatis nomine insignibat, vt in Gallijs, & Hispanijs, alijsq; longinquis prouincijs factum legimus. Non tamen vt rebus omnibus Metropolitanos ipsdem Primatebus subijceret, quemadmodum ipsis Patriarchis sub-

sunt; sed saluis priuilegijs (vt aiebat Hormisda Pontifex ad S. Remigium Remorum Episcopum), quæ Metropolitanis decreuit antiquitas. Idem ad Salustum Hispanensem Episcopum: *Vices itaque nostras per Beticam Lusitaniamque prouincias, saluis priuilegijs, quæ Metropolitanis decreuit antiquitas, præsentि tibi auctoritate committimus.* &c. Leo primus Anastasio Thessalonicensi Episcopo: *sicut præcessores mei præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ, priorum sequutus exemplum, vices mei moderamini delegavi, ut curam quam uniuersis Ecclesijs principali- ter ex diuina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis, effectus adiuuares, & longinquis ab Apostolica Sede prouincij presentiam quodammodo nostræ visitationis impende- res. & infra; igitur secundum sanctorum patrum canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, Metro- politanos singularum prouinciarum Episcopos, quibus ex dele- gatione nostra fraternitatis tua cura pretenditur, ius traditæ sive antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus. Hu- uismodi priuilegio videtur interdum fuisse decoratus Antilles Mediolanensis, quamuis non usurpatâ Pri- matis appellatione: præsertim verò ex quo Ecclesiæ illi præfuit D. Ambr. Quamobrem & is Sirmiū perrexit ad cœrandum Metropolitum, vt in eius vitâ tradit Paulinus. Quod non ex propriæ Sedis auctoritate fecisse credendus est, vt existimauit Berterius, sed ex Roma- ni Pontificis delegatione. Neque enim aut Mediola- nensis, aut aliis quispiam Metropolita plures tub se habebat prouincias Ex eo intelligimus, in causâ Priscil- lianistarum*

lianistarum delegatas à Romano Pontifice suas vices
 Præfuli Mediolanensi: quod pluribus demonstrat Baro-
 nius tomo 5. Annalium. Huc spectant, quæ tradun-
 tur in actis Concilij Toletani, & Taurinensis: ac
 quòd scriptum est in quinto canone eiusdem Tauri-
 nensis Concilij: *siquis ab eius (Fœlicis) communione se vo-
 luerit sequestrare, in nostra sancta pacis consortium suscipia-
 tur, iuxta litteras venerabilis memoriae Ambrosij, vel Ro-
 manæ Ecclesie Sacerdotis dudum latas: non intelligendum
 est, habitam fuisse rationem litterarum tam Ambrosij
 quam Romani Pontificis, ut alterutri parendum, Con-
 cilium illud sibi constituisset. Sed particula, *vel*, de-
 clarandi vim eo loci obtinet, perinde quasi dixissent:
*iuxta litteras Ambrosij, vel (ut verius dicamus) Romanæ
 Ecclesie Sacerdotis*, cuius nimirum nomine litteras Am-
 brosius scriplerat, eius illâ in re vices sustinens. Nam
 quæ alioquin auctoritas Archiepiscopo Mediolanen-
 si, ut ab eius præscripto discedendum neutquam pu-
 tarent Gallicani Patres, atque Hispanici? Id actum, ubi
 S. Ambrosius sequutus est Damasi præiudicium: quâ-
 de re ita Seuerus Sulpicius lib. 2. fac. hist. *Priscilliani-
 stæ*, ubi Romam peruenere, Damaso se purgare cupientes,
 ne in conspectum quidem eius admissi sunt: Regressi Medio-
 lanum, æquè aduersantem sibi Ambrosium repererunt. Quod
 ait, æquè aduersantem, intelligit, neque in conspectum
 Ambrosij admissos. Id tradit in Chronicis Idatius-
 Lemicensis! p̄scopus, qui illâ c̄tate viuebat, *Priscillianus*
 declinans in hæresim Gnosticorum, per Episcopos, quos sibi int̄*

cādem prauitate collegerat, Abula Episcopus ordinatur. Qui aliquot Episcoporum Concilijs interdictus, Italiam petuit, & Romam, ubi ne ad conspectum quidem sanctorum Episcoporum Damasi & Ambrosij receptus, cū his, cum quibus iuerat, redit ad Gallias. Is videtur mos fuisse hæreticis, vt quām Romanæ impetrare nihil possent, Mediolanum pergerent, in amplissimam scilicet ciuitatem, vbi Imperatoris sedes erat; vt si eius Episcopo imponere quoquo modo potuissent, Principis quōque præsidium sibi compararent. Id fecisse legimus Iouinianum cum socijs: verū admonita à Siricio Papa Mediolanensis Ecclesia, eosdem damnauit, & expulit. Quod subdit Sulpicius de iisdem Priscillianistis: *tum vertēre confilia, ut qui à duobus Episcopis, quorum cā tempestate summa auctoritas erat, non illuserant, largiendo, & ambiendo ab Imperatore cupita extorquerent.* Quamquām dici posset, scriptorem hunc minus propriè loquutum, potius tamen censendum est, non de Pontificia potestate, quo ad Ambrosium pertinet, id extulisse: sed summæ auctoritatis Episcopum illum nominasse ob vitæ sanctitatem, ob doctrinæ, atque eloquentiæ præstantiam, ob eam, quā plurimum valebat, gratiam, cū apud Damasum ipsum, tum apud Imperatorem. Ut enim Damasus dignitate præstabat, ita quorumdam splendore virtutum magis coruscabat Ambrosius. Quò etiam referendum est quod legitur apud Paulinum, Reginam Marcomannorum Ambrosij famâ commotam, Christianisque sacris initiatam, non ab Ecclesiarum capite Romano Pō-

tifice, sed ab ipso Ambrosio fidei formulam petijisse; eūdem quoq; voluisse inuisere; adeò virtutum eius fama latè spargebatur. Animaduertendum etiam quod ait Sulpicius, EA TEMPESTATE, quibus verbis summam illam auctoritatem Ambrosio accommodat, non alijs pro tempore Mediolanensibus Episcopis: Quod de Damaso, & Romanis Præsulibus dici nequit. Non absimile est, quod de Rhetitio Augustodunensi Episcopo protulit D. Augustinus lib. 1. contra Iulianum Pelag. cap. 3. *Rhetitium ab Augustoduno Episcopum magnæ fuisse auctoritatis in Ecclesia tempore Episcopatus sui, gesta illa Ecclesiastica nobis indicant, quando in Urbe Romana Melchiade Apostolicæ Sedis Episcopo sedente cum alijs iudex interfuit, Donatumque damnauit.* Itaque magnæ auctoritatis Ambrosius, non tam suæ Ecclesiæ prærogatiuâ, quam virtutum, & doctrinæ merito. *Etsi enim (vt aiebat S. Leo epist. 62.) diuersa nonnunquam sunt merita Praesulum, tamen iura permanent Sedium.* Nihil est igitur, cur tu, Anonyme, Mediolanensem Ecclesiam Apostolicæ Sedi conferas. Nam quòd tempora quoque ad tuam sententiam fulciendam leuiter tangis, quibus ruptâ sacramenti reverentia subduxere se Mediolanenses Episcopi à Pontificis auctoritate, more tuo facis, vt qui Romano Pontifici infestus, Arrianis, ac Nouatianis patrocinium accommodasti, schismatis quoque fauere videaris. Cæterum Ambrosius ipse arguet te mentientem, qui quum scripsierit in Orat. in Satyrum: *percunctatus Episcopum est, si cum Epis-*

copis Catholicis, hoc est si cum Romana Ecclesia conueniret, utique innuit, quænam Ecclesia ceterarum vertex censenda est, vt quæcum illa non conueniat, catholica haberi nequeat. Cur enim non Mediolanensi potius Ecclesiæ id iuris tribuat? Quia nimirum inter membra suo capiti subiecta eam esse probè callebat, & Metropolitam se quidem norat, sed ex ijs, qui in speciali Romani Patriarchæ diœcesi sub eo constituti erant. Hoc ex ipsis epistolâ 78. facile clicies. In Synodo Capuanâ anno Christi 389. delegata fuit Theophilus Episcopo Alexandrino causa inter Euagrium, & Flauianum, qui eodem tempore Ecclesiæ Antiochenæ electi erant Episcopi. Igitur Ambrosius Theophilum monet, vti suæ sententiæ auctoritatem adhibeat Pontificis Maximi. Verba epistolæ illa sunt inter cetera: *sancè referendum arbitramur ad sanctum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesiæ: quoniam præsumimus ea te iudicaturum, quæ etiam illi displicere nequeant. Ita enim erit consultum sententiæ, ita pacis, & quietis securitas, si id vestro statuatur Concilio, quod communioni nostræ dissensionem non afferat.* Ut nos quoque accepta vestrorum serie statutorum, quum id gestum esse cognoverimus, quod Ecclesia Romana haud dubie comprobauerit, lati fructum huiusmodi examinis adipiscamur. Quam infeliciter aëtum cum Ecclesiâ Mediolanensi, quod tu eâ tempestate natus non sis; siquidem persuadere Ambrosio poteras, scriberet Theophilus, vti ad se referret, non ad Romanum Pontificem de controversiâ illâ Antioche-

nā: eadem enim iura sibi competere. Vide, quas nugas agas; & cuius præter ea momenti censendum sit, quod innuis, à Patribus Africanis præter Romanum Pontificem consultum olim fuisse Simplicium Mediolanensem, de infantibus, quos Donatistæ baptizabant. quid ni enim sententiam exquirerent viri sapiētissimi, magniqt; in Ecclesiā nominis? an non & hoc licuisset, et si nō fuisset Episcopus? Sed non inficias imus, ex Metropolitanis Romanæ diœceseos præcipuum esse habitū Mediolanensem. Obseruat Gratianus in suo Decreto dist. 17. cap. vlt. in subscriptione duorum Romanæ diœceseos Conciliorum sub Symmacho, Episcopum Mediolanensem præponi Rauennati; hincque colligit eius sedis prærogatiuam. Addere poterat & tertium: nam in quinā Synodo sub Symmacho post ipsum Papam Metropolitanus, qui tunc aderant, hoc ordine subscripti reperiuntur: Cælius Laurentius Episcopus sanctæ Mediolanensis Ecclesie: Petrus Episcopus Catholica Rauennatis sanctæ Ecclesie: Eulalius Episcopus Ecclesie Syracusanae. Verū non oportuit Gratianum hisce exemplis esse contentum ad regulam statuendam de dignitate Mediolanensis Ecclesie; etenim suspicari possumus, prælatum eo tempore Laurentium, quod antiquior esset ceteris Metropolitanis. Nam in Patriarchalibus tantum sedibus nulla habebatur ratio antiquioris Antistititis, sed suum cuiq; ius seruabatur, prout antiquitus inductum fuerat. Inter Metropolitanas vero sicut & inter Episcopos, antiquitas electionis at-

tendebatur. Itaque in alijs Synodis alios Archiepiscopos Mediolanensi prælatos videmus. In Romano Concilio, quod celebratum est præsidente Iulio Papa, Metropolitæ hoc ordine describuntur: *Benedictus Aquileiensis: Rufus Carthaginensis: Agapitus Rauennas: Iulius Mediolanensis.* In Concilio Aquileiensi sub Damaso, primò loco supra ceteros sedet *Valerianus Aquileiensis*, secundo *Ambrosius Mediolanensis*. In Concilio quodā sub Sergio secundo, prior nominatur ab Anastasio Bibliothecario, *Gregorius Archiepiscopus Ecclesie Rauennensis*, deinde *Angelbertus Archiepiscopus Ecclesie Mediolanensis*. Constat profecto per ampliā fuisse Mediolanensis Archiepiscopi prouinciam, utpote quæ protenderetur per Liguriam, Aemiliam, Venetiam, aliaq; regiones. Quod elicitur ex epistolâ 81. Diui Ambrosij ad Ecclesiam Vercellensem: *Configor (inquit) dolore, quia Ecclesia Domini, quæ est in vobis, Sacerdotem adhuc non habet; ac sola nunc ex omnibus Liguria, atque Aemilia, Venetiarumque, vel ceteris finitimis Italiae partibus, huiusmodi eget officio, quod ex eâ alia sibi Ecclesiae petere solebant.* Et quod verecundius est, mihi adscribitur vestra intentio, quæ affert impedimentum. Nam quùm sint in vobis dissensiones, quomodo possimus aliquid aut nos decernere, aut vos eligere? Scio fuisse, qui hanc epistolam suspectam haberet, quod Venetas nominet. Verum, ut rectè monuit doctissimus Card. Bellarminus in libro de Scriptor. Ecclesiasticis, non Vrbs Venetiarum eo loci intelligitur, sed Prouincia, quæ in superiorem,

& inferiorem diuidebatur, ideo plurimum numero appellari consueuerat. Paulus Vuarnefridus Diaconus lib. 2. hist. Longobar. *Venetia enim non solum in paucis insulis, quas nunc Venetias dicimus, constat; sed eius terminus à Pannoniae finibus usque Adduam fluuium protelatur.* Probatur hoc Annalibus libris in quibus Pergamus ciuitas esse legitur Venetiarum: nam & de lacu Benaco in historijs ita legimus: *Benacus lacus Venetiarum, &c.* Vetus lapis Neapolii: M. MÆCIO. MEMMIO. FVRIO. BALBVRO. CÆCILIANO. PLACIDO. C. V. PONTIFICI. MAIORI. AVGURI. PUBLICO. P. R. QVIRITIVM. QVINDECIM. VIRGO. SACRIS. FACIVNDIS. CORRECTORI. VENETIARVM. ET. HISTRIÆ. &c. Scribit etiam Anastasius Bibliothecarius in vitâ Hadriani; *Carolum Francorum Regem inter ceteras prouincias tradidisse Pontifici maximo uniuersum Exarchatum Rauennatiûm, sicut antiquitus erat, atque prouincias Venetiarum & Histriam, &c. quæ propè verba legere quoque est apud Leonem Episcopum Hostiensem lib. 1. chron. Casin. cap. 9. dum loquitur de concessione à Pipino Rege filijsque Pontifici factâ.* Atque hinc nomen suum plurimum numero adepta est nobilissima Venetiarum ciuitas, quod ex utrâque Venetiâ, tam inferiore quam superiore confluxerint populi ad eam condendam, præfertim ex Patauio, Aquileiâ, & Altino. Porro non eo pacto loquutus fuisse Ambrosius, nisi Episcopos habuisset sibi subiectos ex omnibus illis Prouincijs.

Q. iiiij

Suberat illi ex Venetiâ Episcopus Veronensis, quod colligitur ex eius ep. 64. & 65. ex Aemiliâ Fauentinus, quod in Ambrosij vita Paulinus innuit: Forocorneliensis, quod patet ex eiusdem Ambrosij epistolâ 44. Bononiensis, quod præter Paulinum ex pluribus Ambrosij locis elicitur, & facetur Sigonius in libro de Episcopis Bononiensibus. Portò in epistolâ Eusebij Mediolanensis Episcopi ad Leonem primum Papam subscriptos videmus inter suffraganeos Episcopos Regiensem, Placentinum, Taurinatem, Ipotriensem, Augustanum, Curiensem primæ Rhetiæ. È de causa videbatur Mediolanensis Antistes inter Italos Metropolitanos Romano Patriarchæ subiectos primas quodammodo tenere. At Io. Candidus in commentarijs Aquileiensibus lib. 4. Epistolam recitat Leonis Papæ Octauii ad Rodoaldum Patriarcham Aquileiensem, quâ statuit, ut inter omnes Italicas Ecclesiarum Sedes, prima sit post Romanam Aquileiensis, asserens idem priuilegium à Petro Apostolo S. Hermagoræ Aquileiensi Episcopo fuisse concessum. At si vniuersam diœcesim respiciamus, id potius tribendum videtur Carthaginensi Metropolitæ. Leo nonius epist. 3. *Noueris ergo procul dubio, quia post Romanum Pontificem primus Archiepiscopus, & totius Africæ Metropolitanus est Carthaginensis Episcopus.* Nisi quis ad Africanas solum regiones hæc referre velit. Videmus profectò in Synodo sub Julio habitâ Carthaginensem descriptum post Aquileensem. Constat tamen sub Clemente

mente secundo ortum fuisse dissidium de cessione inter tres i'los Metropolitas Aquileiem, Rauenatem, Mediolanensem: ac pro Rauennate pronunciatum fertur, qua de re Sagonius lib. 8. de Regno Italiae, & Hieronymus Rubeus in Histor. Rauennate.

Compertum iam nobis est, eos qui à Romano Pontifice aliquid petebant, alijs quoq; Episcopis eius dicceseos scribere consueisse, quos nimur sciebant in consilium ab ipso adhiberi solitos. Iulius Papa in epistola ad Eusebianos apud Athanasium Apol. 2. ἐπειδὴ μόνον ἔστιν αὐτὸν οὐ γνωμένον, ἀλλὰ εἰ ποδίπτει τὸν Ιακώβον τὸν τρίτον τοῖς μέρεσιν θητούχησεν. Tametsi solus sum qui scripsi, non mea tamen solius sententia est, sed omnium fialorum, omniumq; his in regionibus Episcoporum. Ideo D. Basilius quo tempore male audiebat apud Pontificem maximum, ad quosdam Occidentales Episcopos litteras dedit, quibus litteris conciliare illos cum ipsorum capite sibi studebat. In ijs hæc leguntur præter cætera: Εἴπει φαλῆρος ἑαυτὸς τῆς καθολικῆς ὁμολογίας λογίζεσθε, γε διάκονος οὐ φαλῆρος εἶπεν τοῖς ποσὶ, χρείας οὐδὲν οὐδὲ ἔχει. Εἴτε εἰς τὸν ἄλλην τοῦτο τὸν ὁμολογισμὸν μελῶν ἑαυτὸς πιστεῖτε, γε διάκονος λεγεῖν τοῖς τοῖς αὐτῷ σύμμαχοις πάντιν, τὸ χρεῖον οὐδὲν τὸν ἔχοντα. Sine caput vos ipsoz uniuersalis Ecclesia reputatis, non potest pedibus dicere caput, nō est mihi opus vobis. Sicut in reliquum vos Ecclesiasticorum membrorum ordinem locatis, non potestis nobis dicere, qui in eodem vobiscum corpore cōstituti sumus, non es̄tis nobis necessarij. Videtur caput appellare Ecclesia Occidentalis Episcopos, quatenus diocesim.

efficiebant Romani Pontificis. Singulos autem considerans inter cætera Ecclesiæ membra collocat. Erant qui præter ipsum Pontificem præcipuis tantum eius Metropolitanis scriberent; quemadmodum fecisse D. Io. Chrysostomum legimus apud Palladium in dialog. Siquidem certiores reddidit de suâ ab Episcopatu extrusione tûm Innocentium Papam, tûm Venerium Mediolanensem, & Chromatum Aquileiensem Episcopos. Porro legati ex Concilio Lampaceno Orientalium Arianorum, vbi Romæ fidei professionem coram Liberio edidissent iuxta præscriptū Nicenæ Synodi, idem præstiterunt (vt scribebat Socrates) in totâ fere diœcesi Romanâ, atq; eius rei litteras secum tulerunt ab Episcopis Italæ, Siciliæ, Gallæ, atq; Africæ. Nimirum vi si quid noui postea emerisset, haberent eosdem Episcopos testes, atq; adiutores apud summum Pontificem. Ac tûm quidem præcepit Liberius suis litteris (quarum meminit D. Basilius Epist. 54.) vt iij, qui eius esti suis è sedibus fuerant, in easdem restituerentur, quæ res euentum sortita est. At tu putas ne Anonyme, aut Mediolanensem Episcopum, aut alium ex ijs, quos legati conuenerant, id sibi iuris sumpsisse? aut si ausi hoc essent, reperisse, qui sibi patarent? non iam hoc dixeris, aut cogitaueris, si quid solidæ, si quid sanæ mentis tibi est. Eutyches etiam Constantinopolitanus presbyter, & archimandrita, de controvèrsiâ fidei Constantinopoli exortâ non tantum teripsit ad summum Pontificem, quem etiam dicebat se appellasse,

verùm & ad alios Italos Episcopos. Quid tamen ij
rescriperunt? audi Petrum Episcopum Rauennatem:
*In omnibus autem hortamur te pater honorabilis, ut his, quæ
à Beatisimo Papa Romanae Ciuitatis scripta sunt, obedienter
attendas, quoniam beatus Petrus, qui in propria sede &
vivit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem,
Nos enim pro studio pacis, & fidei, extræ consensum Ro-
manæ ciuitatis Episcopi causas fidei audire non possumus.
Quod fieri antiquitùs consueuerat cum Episcopis Ro-
manæ dœcēsēos, præsertim cum Italis, quos sæpius Ro-
manus Pontifex arcessebat ad deliberandum de totius
Christianæ Reipublicæ negotijs, hodieq; fit cum Car-
dinalibus, hoc est cum sex Episcopis Papæ aduententib-
us, & cum primoribus Presbyteris ac Diaconis Roma-
næ Ecclesiæ, quorum ipse Pontifex consilio vtitur. Cō-
pertum facile habere potes, Gallorum Regem aliósque
Principes, quùm legatos suos Romam mittunt, non
ad Pontificem solùm dare litteras, sed & ad Cardinales.
Hi enim successerunt Pontificis consiliarij in locum
Episcoporum Occidentis. Atque hic ipse dies, quo
hæc scribo, (quo etiam Natalis celebratur creationis
summi optimi q; Pontificis Pauli V. coacto Cardina-
lium senatu non tantum ad sacra solemniter facienda,
sed & vt gratulationis officio de more fungantur,) in
mentem reuocat, fieri hæc olim consueuisse ab Epis-
copis, qui cā de causa Romam conueniebant. Sixtus
Pontifex in epistolā ad Cyrillum Episcopum Alexan-
drinum anno Christi 433. Ad beatum Apostolum Petrum*

732 De Regionibus Suburbicarijs

fraternitas uniuersa conuenit: ecce auditorium congruens, auditoribus conueniens audiendis. Habuerunt coëpiscopi nostri illum gratulationis testem, quem habemus honoris exordium. Sanctæ nanq; & venerabili Synodo, quam Natalis mihi dies fauente domino congregarat. quia sic credendum est, ipse præsedit &c. & in Epistolâ ad Io. Episcopum Antiochenum: audiuit uniuersa fraternitas, quæ ad Natalis mei conuenerat diem, qualiter bono humani generis Apostolice sedis me præside grauulentur, &c. Hilarius Papa in Epistola ad Episcopos Tarragonensis prouinciae: lectis ergo in conuentu fratrum, quos Natalis mei festivitas congregarat litteris vestris &c. Ea feiliuitas inter solemnia connumerabatur, veluti illa indicant, quæ profert Anatasius Bibliothecarius in vitâ Hadriani primi: Denique eius beatitudo fecit & farum maiorem in eadem beati Petri Ecclesia in typum crucis, qui pendet ante presbyterium, habentem candelas mille trecentas, & septuaginta. Et constituit ut quatuor vici bus in anno ipsum farum accenderent, id est in Natiuitate Domini, in Pascha, in Natali Apostolorum, & in Natali Pontificis.

CAPVT QVARTVM.

ALIA JNTERPRETATIO NICÆNI Canonis sexti Anonymus in explicandis verbis Concilii Chalcedonensis fallitur, et fallit. De particula Et. Ex Niceno Canone id minimè elici, quod Anonymus putat. Quadruplici ratione consideratus Rom. Pontifex. De more antiquo. Maiorem fuisse Episcopi Alexandri in diœcesim, quam Præfecturam Augustaem. Pentapolis à Præfecturâ Ægypti separata. Qua in re præsides Ecclesiastici cum seculariibus conuenirent. Vetus Ecclesiæ consuetudo quanti facienda. Emaculatus Concilij Ephesini insignis locus. Siciliæ prouincia in diœcesi Romanâ.

Væ mea sit de sexto Canone Concilij Nicæni sententia, iam exposui. Ea neq; à Rufino dilectepat, neq; à te; si Rufinum recte capias: si te doceri linas, quænam fuerit peculiaris Romani Patriarchæ diœcesis. Dabit tamen benevolus lector hanc mihi veniam, ut & aliam interpretationem, quæ duduadoletcenti venit in mentem mihi, apponam. Ait Canon: antiqui mores obtineant, quæ sunt in Ægypto, et Libyâ, et Pentapolî, ut Alexandrinus Episcopus omnium habeat potestatem, nam ea quoq; est Romana Episcopo consuetudo. Putabam ego hoc fieri mè vo-

R. iij

luisse Nicænos patres: *Id seruetur in uniuersa Alexandrina diœcesi, quod ex antiqua consuetudine inductum est, nam & ipsi Romano Episcopo mos est id probare, quod ex vetere uſu in Ecclesia inualuit.* Perinde atq; voluisset Concilium in eo Canone sanciendo normam sibi ex eo proponere, quod Romanus Pontifex conlueisset. Exploratum enim ijs Patribus erat, Romanam Ecclesiam teruantissimam esse veterum institutorum. D. Leo epist. 79. ad Dioscorum Episcopum Alexandrinum, dum loquitur de presbyterorum ordinatione missarumq; celebratio-ne in solemnibus festiuitatibus: *Studiose ergo dilectionem tuam, & familiariter admonemus, ut quod nostræ consuetudini ex forma paternæ traditionis insedit, tua quoq; cura non negligat, ac per omnia nobis tibi fide & actibus congruamus.* Neq; mirum, si veteris consuetudinis exemplum defumendum proponeretur ex Romanâ Ecclesiâ, etenim, vt aiebat Rufinus in expositione symboli, *in Ecclesia Urbis Romanae neq; hæresis volla sumpfit exordium, & mos ibi seruatur antiquus.* Sed & hodie quanto studio antiquas traditiones asserit? qua de re bellum acrius geritur cum sectarijs? Neque nouum est, vt Synodi ea sibi statuenda proponerent, quæ probari norant à Pontifice maximo. Patres Ephesini Concilij an non professi sunt, sententiam se esse sequutos, & regulam a Cœlestino Papâ præscriptam in damnando Nestorio? τὸ πολὺν (aiebat inter cætera Firmus Cæsaræ Cappadociae Episcopus) ἐξεβάσαμεν, κατονκέων τὴν διορθωτικῶν αὐτοῦ κυριογραφίας χρονιν, formam illam executioni munda sumus Cano-

nicum, Apostolicumq; iudicium in illum proferentes. Non absimilia videre est in Concilio Chalcedonensi, aliisque. Atq; hac quidem ratione interpretabar olim Nicænum canonem, quum (vt verum fatear) acquiescere non omnino possem doctrinæ hominum opinioni, existimantium, idèò à Concilio id fuisse statutum de potestate Alexandrini Episcopi, quia consueisset Romanus Pontifex regimen eidem permettere illarum prouinciarum. Verum assentum postea facile præbui interpretationi, quam superiori capite firmaui: agi nimirum eo canone de modis Patriarchatum, ac proinde de speciali diœcesi Romanâ, quum præsertim viderem, non alio pacto intellexisse Patres secundæ Synodi Nicenæ, qui Canone 17. sic loquuntur: *sæcta & uniuersalis Nicæna prima Synodus antiquam consuetudinem iubet seruari per Aegyptum, & prouincias, quæ ab ipsa sunt, ita ut horum omnium Alexandrinus Episcopus habeat potestatem, dicens quia & in Romanorum ciuitate huiusmodi mos præualuit, &c.*

Renuisti Romanorum Præfulum quantumuis sanctitate per illustrium, ipsiusque Paschasini Episcopi testimonium in Chalcedonensi Concilio tanquam de domo, & de sinu proprio prolatum, dum sextum canonem Nicænum recitaret cum eo (vt ait) additamento, Ecclesia Romana semper habuit primatum, quia nimirum erat Paschasinus Pontificis Romani Legatus. Addis etiam impudentissimè, à Concilio repudiatum palam, & aperte. Quid ni igitur verba profets huiusce

repudiationis? Quibus iudicij usus est, ratiōne oculorum, secus procul dubio videtur ex interlocutione iudicium, qui in eo Concilio erant. Eorum verba sic habent: εἰ τὸ περιφραγμένον, καὶ εἰ τὸ ἐκατόν καταθίσεως συμφέρον, τοῦτο πάλιν τὸ περιφραγμένον, καὶ τὸ διάφερον πιμέλι, καὶ τὸ τέλος τοῦ περιφραγμένου Ρώμης, δοκιμαστὴ αρχιεπισκόπου φυλακήσθαι, ex his, quae gesta sunt, & ab unoquoque deposita, perpendimus, ante omnia quidem primatum præcipuumque honorem secundum canones antiquæ Romæ Dei amantissimo Archiepiscopo conseruari, &c. Apparet igitur habitam suisserationem eorum verborum, quibus ex Nicenâ Synodo primatus Romanæ Sedis insinuatur. Quæ quidem verbæ non dubito quin ex actis ipsis Nicenî Concilij fuerint desumpta, eo videlicet loci, ubi causa excusa fuerat Meletij Lycopolitani Episcopi, quæ ansam fortasse dedit firmandi vetera Ecclesiarum priuilegia. Alienum verò, atque absolum est, quod addis: *mos hic & alibi Baronio in Concilijs prolata pro probatis statim siue parlam, siue tacite, interpretandi.* Qua certè Baronij lege nulla non iam hæresis Concilijs nixa deprehendetur. Nam quum hæreses in Concilijs proferuntur, iam non silent Patres, sed vnanimi calculo damnant, idque apertis verbis, & magnis interdum clamoribus. At particula illa de primatu Romanæ Ecclesiæ à legato Pontificio laudata, quamuis iudicium assensum interlocutione præstitum non habuisset, dum neminem reperisset aduersantem, an non sat comprobata silentio censetur?
Sed ab inuersa Synodo (inquis) nulla istius negatione ratione

tione habitâ Constantinopolitani Episcopi priuilegia nihilominus confirmata fuere. non ita est, mi homo. non illâ ~~ταύτην~~ (quemadmodum tu appellas) nitebantur legati Pontificij ad ea improbanda, quæ se inconsulis atque absentibus decreta fuisse acceperant, sed aliis potius verbis Nicæni Canonis, quibus statuitur, ut vetera Ecclesiarum priuilegia seruentur, quod violatum ibant Calchedonenses Patres. Fac igitur particulam illam abesse, quæ adeò te excruciat, num ideo iniuria non siebat Nicænæ sententia? Tu si agere bona fide nosles, ac ni ad veritatis lumen cæcutires, fatereris vtique, Patres illos nihil huiusmodi sensisse, quod tu sentis de Primatu Romani Pontificis; nec, tametsi non acquieuerunt legatis contra nitentibus, fuisse tamen illos veritos, quin opus foret eâ in re ipsius Pontificis assensio-ne, quam se se impetraturos tandem sperabant. Excute synodalem illorum epistolam, & manum dabis, ni pertinax in tuum caput esse mavis. Vbi enim Leonem Papam certiorem de iis fecissent, quæ in Concilio gesta erant ad fidem spectantia, mox subdunt de priuilegio Constantinopolitanæ Ecclesiæ decreto, quo se necessariò perductos asserunt, ut quieti consulerent prouinciarum Asianæ, Ponticæ, & Thraciæ, quarum Metropolis ex longo iam tempore consueuerat Episcopus Constantinopolitanus ordinare; obsequentes etiam Imperatoribus, Senatui, atque vniuersæ Vrbi. παπυ-~~εικόνιοι~~ (addunt) εἰς τὴν Κωνσταντινopolίτικην παρέμβασιν κρατοῦσσες αὐτῆς, εἰς τὸν τοῦ Κωνσταντινούπολεως συνεδριαστικὸν.

μηνοι, πολλακις Ταῦτα ἵππαισατε, Διὸ τὸ ἀφθονον οὐταρ-
χεῖν ὅμη τὴν τὴν οἰκείαν ἀγαθὰν πορεῖ: τοὶ γενοις μετάδον,
nobis persuadentes, quod emicantis apud vos Apostolico ra-
dio, illo ipso ex sollicitudinis vestrae mire Constantinopolita-
nam Ecclesiam saepe pertingitis, etenim bonorum vestrorum
participes ubertim facere domesticos, ac propinquos vestros
consueuitis. exulant præterea, quia legatis morem non
gesllissent: oī γάρ τοι τόπον τῆς ὑμετέρας αγιοτέλεος ἐπέχοντες
στούπαται θεοῖσι ποιηταῖσι Πλασταῖσι καὶ Λύκειοις, καὶ οἱ στοῦν αἵδης
θεοφιλέστεροι πρεσβύτεροι Βονιφάτιος, Κείσιος οὖτε τυττανοὶ σφο-
δῶν αὐτοτελῶν ἐπειργόντες, πομπέων δότο τῆς ὑμετέρας διξιά-
δοται καὶ τέλος οἱ καρδιναλίας κατεργάμα, qui enim locum
vestrae sanctitatis obtinens sanctissimi Episcopi Paschasius,
et Lucenius, et qui cum eis est Dei amantissimus presbyter
Bonifacius, his ita constitutis vehementer resistere tentau-
runt, volentes procul dubio à vestra prouidentia et hoc
bonum inchoari, ut sicut fidei, sic bonae ordinationis vobis de-
putetur effectus. Non ibo per singula, ne legentium
abutat patientiâ. epistola illa Synodalis illustri loco
est posita. qui totam percurrere non grauabitur, ha-
bebit vnde etiam magis arguat inueteriadum, qua
pronunciare ausus es, testimoniū illud à legatis
Pontificiis allatum de falso fuisse coniunctum Non
potuere tamen iij Patres, non Imperatorum auctoritas
Pontificem permouere, vt calculum adiiceret eorum
decreto: quippe veteres consuetudines conuelli, & Ni-
cænos Canones labefactari, pati non poterat. Quis
se demum vinci passi sunt, cùm imperator Marcia-

nus, tum ipse Anatolius episcopus. Rem Gelasius Papa
enarrat in Epistolâ ad Dardanos iis verbis : si sibi de
Imperatoris præsentia blandiuntur, & inde putant Constan-
tinopolitane Ciuitatis Episcopi potiorem fieri posse personam,
audiant Marcianum eiusdem Principem Ciuitatis, postea-
quam pro augmento Vrbis, ipsius Sacerdotij intercessor acce-
dens obtinere nihil potuit, sanctæ memorie Papam Leonem
summis laudibus prosequutum, quod Canonum regulas vio-
lari nulli fuerit ratione perpessus. audiant Anatolium eius-
dem sedis Antistitem, clerum potius Constantinopolitanum,
quam se tentasse talia confitentem, atque in Apostolici pre-
fus totum dicentem positum potestate. Postea tamen Con-
stantinopolitani Antistites Imperatorum auctoritate,
ac potentia freti omnem mouerunt lapidem, ut hono-
rem illum tuti sedi adipiscerentur. itaque & impensè
cauerunt, ne ab eâ possessione, in quam se intruserant,
deciderent, & postmodum Callinicus Canonem 36. cā
de re fieri curauit in pseudosynodo Trullanâ. Sentic-
bant enim, male fuitam illam prærogatiuam, cui Ro-
mani Pontificis consensus decesset, quem serò tandem
extorserunt.

Sed quid est, quod tu acutissimus Grammaticorum
disputas de particula E T ? intorques $\Delta\pi\tau\pi$ illud
KAI in Romanum Pontificem tanquam telum,
quod auerti scilicet agre possit. Ex Concilij Nicæni
ratiocinatione iis verbis prolatâ $\Theta\pi\mu\pi$ $\chi\mu\tau\alpha\pi$ $c\mu\pi\pi$ $\tau\mu\pi$ Pâius
 $\Theta\pi\mu\pi\pi$, redigi clementem Romanum Episcopum,
atque ad parenti $\Theta\pi\mu\pi$ s deduci potestatem. Mirum

sanè mysterium aperis, cuius penetralia tibi vni patebant: profanum vulgus procul arcebatur. At qui ego (quoniam necesse mihi est tecum λεπτομένη) didiceram particulam E T , quùm idem significat quod E T I A M , aut Q V O Q V E , superlatiuam dici à Diomede, vimq; habere quodāmodo amplificandi. proinde quum ait Christus: quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum E T in cælis, illud significari putabam , vt sacerdotale iudicium diuinâ sententiâ tatum fieret. At tua isthæc noua doctrina, humanis diuina haudquam præstare demonstrat , sed cœlum ipsum interram detrahit ingenti vi minutæ voculæ: quod non datum diis Homericis incalsum laborantibus aureâ catenâ louem deducere. Enim verò (si te audimus) efficere homines possunt , ne misericordiâ , & benignitate Deus potior censematur, quia aiebat Christus Luc. 6. estote misericordes sicut E T pater uester misericors est Sed neque præstantiâ illâ suâ numeris omnibus abolutâ antestabit, quia Matth. 5. scriptum est : estote ergo vos perfecti , sicut E T pater uester cœlestis perfectus est : Neque excellentiori quadam ratione intelligenda erit diuinarum personarum vnitas, quam sit Christianorum , si quidem ita Christus Deum patrem alloquebatur Ioan. 17. & ego claritatem, quam tu dedisti mihi , dedi eis, ut sint unum, sicut E T nos unum sumus. Vide quibus ineptiiste inuoluis: ac sanè nisi intelligis in Euangelicis istis locis tanquam exemplum proponi Deum, quem homines imitentur, quoad eius fieri potest, non

ut ad diuinam præstantiam omnino assequendam ullo pacto aspirent, ad affines, & propinquos mittendus es. Simili propè modo, quum in Nicæno canone Romani Episcopi consuetudo in suâ peculiari Diœcesi cæteris imitanda proponitur, non ille ideo cogitur in ordinem, aut esse definit totius Ecclesiæ præses. Ut propter eam rectissimè dixerit Berterius, nihil de summâ hic auctoritate, totiusque Ecclesiæ procuratione detrahi. quem tu tamen irrides, tertium Catonem de cœlo clapsum appellans, homo risu non magis, quam miseratione dignus. Censes, rem illi fuisse incognitam, quæ Canoni sanctiendo cautam dedit. Ea fuisse videtur, quia Meletius Lycopolitanus Episcopus in Diœcesi Alexandrinâ Episcopos ordinauerat: cognovit Synodus iniuriam factam Alexandrino Episcopo: antiqua ipsius iura firmavit per uniuersam Diœcēsim, sicut & ceterarum Ecclesiarum, exemplo proposito Episcopi Romani, quia nimirum antiquum regimen tuebatur Romanus in peculiari suâ Diœcesi, nec (quamvis amplissima foret) turbari à quoquam sua iura sinebat. Cur inde consequatur, quod tu contendis, ego sanè non video. Rem alio exemplo clariorem faciamus. Finge à Tyrensi Metropolitano clericum fuisse ordinatum Tarsensis provinciæ, siue etiam Episcopum: coactâ Synodo Antiochenæ Diœceseos, & causâ cognitâ, decretum in hæc verba conceptum esse: *Vetus mos obtineat, ut Tarsensis Episcopus in uniuersa sua Provincia potestatem habeat, nam & Antiocheno Episcopo ille mos est. idem seruetur in Edeſſe.*

na, Apamienſi, aliisque. Iam vides, non esse iſthac diſſimilia à canone Nicæno. quæro de te igitur, si ita, vt finximus, hæc vſu veniſſent, num exemplum allatum Antiocheni Episcopi eidem officeret, quominus præter regimen peculiariſ luæ prouinciæ, potestatem haberet in vniuersa ſuâ diocesi? quominus conſtitutus intelligeretur ſupra Metropolitanos Tarsensem, Tyrenſem, Edessenum, ceteros? Non tu hoc dixeris, ſi quid tibi mentis. Cur ergo in re ſimili adeo iniquus es Pontifici Maximo, vt quo te Deus ingenio donauit, id apertis erroribus implicari ſinas, tēque deridendum præbeas cum exultationis notâ, & quod magis eſt, cum æternæ ſalutis iaſtura?

Non piget de integro inculcate, quod ſupra monui, quadruplici ratione conſiderari poſſe Pontificem Maximum, ſiue tamquam Episcopum, qui ſuam urbem habeat, Romam nimirum, cui non aliis præſt Episcopus: ſiue tanquam Archiepiscopum, qui propriam obtineat prouinciam, cuius Episcopos recenſi-
tos vides in Codice Prouinciali: ſiue vt Patriarcham, cui propria ſit diocesis, in qua plutes Metropolitanæ, veluti Antiocheno in ſua, Alexandrino in ſua: ſiue tanquam Papam, ſummumque rei Christianæ Antiftitem, qui ſupra iſtos Patriarchas à Deo ſit conſtitutus, ideoque Patriarcharum Episcopus à Caſſiodoro dicitur lib. 9. var. epift. 15. cuius auctoritas nullis coerceatur limitibus. Proinde ſi Episcopis lex detur, vt ſuis in Vrbibus, & parœciis clerum regant, quemadmodum

regi vident à Romano Episcopo in sua Vrbe; si Archiepiscopis, vt in moderandis suis prouinciis exemplar sibi proponant Romanum Archiepiscopum: si Patriarchis, vt Romanum Patriarcham sequantur in tuendis suarum diœceseon iuribus, non ideo efficietur, quin sit Romanus & inter Episcopos Archiepiscopus; & inter Archiepiscopos Patriarcha, & inter Patriarchas supremus omnium Pontifex, & vniuersæ Ecclesiæ moderator. Ea propter vbi Hincmarus Remensis Metropolita specialem Romani Patriarchæ diœcесim nominat, prourationem ei quoque vniuersæ Ecclesiæ datam esse non obscurè pronunciat. Integrum locum ex sextâ eius Epistolâ est operæ hic adscribere, quia tu studiosè detruncatum attulisti initio secundæ Dissertationis. Et quia (inquit) sancta Romana Ecclesia, cui sollicitudo omnium Ecclesiarum in B. Petro principe Apostolorum est commissa, plures Metropolitanos in speciale suâ Diœcesi habet, sicut S. Lev apud Anastasium Thessalonicensem Episcopum monstrat. similiter & Alexandria Ecclesia in suâ Diœcesi. Sed & Antiochenæ sedes nonnullos Metropolitanos in sua Diœcesi habet, &c. Non est igitur, cur aut tu existimes, Canonem Nicænum quicquam officere supremæ & romani Pontificis in Ecclesiæ omnes auctoritati, aut timeant alijs, ne detrahatur quicquam de summâ illâ prouratione, quum specialis Diœcesis in exemplum adducitur. Id enim est quod aiebat Nicolaus I. in epistola ad Michaëlem Imperat. *Si instituta Nicæna Synoecia diligenter inspiciantur, innenientur.*

tur profecto, quia Romana Ecclesiae nullum eadem Synodus contulit incrementum: sed potius ex eius forma, quod Alexandrinae Ecclesiae tribueret, particulariter sumpit exemplum.

Finem huic capiti imponebam, sed tu veluti apprehensa lacinia me retrahis, ut ne intactum præteream, quod differis de MORE ANTIQVO. Si mos antiquus tuebatur Diœcesis Alexandrinam, ergo & Romanam, quæ in exemplum affertur. ita habet tuum argumentum. possem ego vitiosam collectionem notare, sed non lubet in leuioribus hisce tricis hærete. Id tibi igitur do non inuitus. quid inde consequitur? Hoc Canone clare distinguntur Diœceses, Alexandrina, & Antiochena à Romanâ clarè distinguuntur. Iam perge. MODVS proinde, & ampliudo consuetæ, seu solita Diœcesos Episcopi Alexandrini hoc canone firmatur, exemplo à MODO Romanæ Diœcesos petitio. hîc etiam liberali me experieris. omnia largior. Modi, & limites eatum Diœceseon alter cum Urbana, alter cum Ægyptia- ca Præfectura conueniebant. hoc verò pernego. De Romana Diœcesi res est perspicua. atque ut multis iam demonstrauimus, pluribus tamen infrà euincendum supereft. De Alexandrina nunc videamus. Nicænus Canon tres illas prouincias, Ægyptum, Libyam, & Pentapolim diserte tribuit Episcopo Alexandrino, quas innuit ex antiquo tempore fuisse illi subditas. Ideo Patres eiusdem Concilij in Epistola ad Ecclesiam Alexandrinam apud Gelasium Cyzicenum, & Theodoritum

doritum lib. i. cap. 9. hoc pacto scribunt. τῇ Αλεξανδρίᾳ σύκλοισι καὶ πεῖς κατ' Αἴγυπτον. Λιβύην καὶ Πενταπόλιν αἰχματοῖς ἀδελφοῖς, Alexandrina Ecclesia, & dilectis fratribus Aegyptum, Libyam, & Pentapolim incolentibus. Ergo Pentapolis subiacebat id temporis Episcopo Alexandrino. Videndum an & Praefecto Augustali? & quidem non paret. Praefectorū limites designasse Theodoritus videtur lib. i. cap. 2. iis verbis. Αλεξανδρίᾳ πόλις ἡδὶ μάγιστρῃ πολυαιδέσσης, σειραῖς Αἴγυπτον μίνον, Δώλα τῷ Θηραῖον, καὶ Λιβύην τῷ τερψίον Αἴγυπτον τεῖς ἡγεμονίας πεπίστουμέν. Alexandria urbs est amplissima, & populi multitudine referta, nec Aegypti solum, verum etiam Thebaidis, & Libya, quæ Aegypto adiacent, principatum obtinens. Hic Aegyptus angustius accipitur, pro ea scilicet parte, quæ Delta dicebatur, & à quibusdam Aegyptus inferior, nam superior Aegyptus Thebais erat. comprehendebanturque ab utraque duæ illæ regiones, quæ Augustamnica, & Arcadia postea dictæ sunt. Quamobrem in Nicæno Canone sub Aegypti nomine, tam inferior, quam superior, hoc est tam Delta, quam Thebais intelliguntur. Sed & in re Ecclesiastica disiunctim interdum positæ sunt. apud Athanasium Apologiâ secundâ Synodus Diocesicos Alexandrinæ ita indigetur. ἡ ἀγλα οὐρανὸς ἡ τοῦ Αλεξανδρίᾳ συναχθῖσσα, δῶστε τῆς Αἴγυπτου, καὶ Θηραΐδος, καὶ Λιβύης, καὶ Πενταπόλεως. Sancta Synodus Alexandria congregata ex Aegypto, Thebaide, Libya & Pentapoli. Sed plerumque Aegypti nomen utramque complectitur. Idcirco epistola Zenonis Imperatoris ad Diocesum

Alexandrinā, quam Euagrius recitat lib. 3. cap. 14. sic inscripta legitur. τοῖς ξτ' Αλεξανδρίᾳ, ἐπὶ Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην, καὶ Πενταπόλιν, διὰ λαβεσταπονίς θησαυροῖς καὶ κληροῖς, καὶ μεραχοῖς, καὶ ζεῦκοῖς. Reuerendissimus Alexandriae Aegypti, Libyæ, & Pentapolis Episcopis, Clericis, Monachis, & laicis. Pertinuisse & Thebaide Episcopo Alexandrino dubium non est. nosti quæ accidere Meletio Episcopo Lycopolitano in prouincia Thebaide, qui à Petro Alexandrino abdicatus Episcopatu fuit, qua de re Socrates lib. 1. ca. 3. Theodoritus lib. 1. cap. 11. & Epiphanius Hæresi 68. qui hæc habet inter cetera. τὸ πόλεμον εἴδοντες τὸν τῆς Αλεξανδρείας Αρχιεπίσκοπον πάσους την Αγίαντον, καὶ Θηραΐδης, Μαραιότου την Διόνισον Αμμονιακήν, Μαραιώποδες την Πενταπόλεων, ἔχειν τὴν σκληροτατικῶν θύσιαν. *Hic enim mos obiit*, ut Alexandria Archiepiscopus totius Aegypti, ac Thebaidos, Maræotæque ac Libyæ Ammoniacæ, Mareotidisque & Pentapolis Ecclesiasticam habeat administrationem. qui bus ex verbis à Bertero primū, mox & à te laudatis palam fit, latius se protendisse Patriarchalem illam Diœcesim, quod & significare videtur catalogus Episcoporum, qui Nicæna decreta Ecclesiis misserunt sibi subiectis. Extat apud Gelasium Cyzicenum lib. 2. vbi de Alexandrino Patriarchâ hæc leguntur. Αλεξανδρός Αλεξανδρείας οὐδὲ Αθανασίος τοτε Αρχιεπίσκοπος ὅπι, ταῖς κατ' Αἴγυπτον πόστοι, καὶ Λιβύην, καὶ Πενταπόλιν, καὶ την ὄμορφην τούτοις, ἔνας τῷ της Ιεράς ἐπηγγέλλειν. Alexander Alexandriae, cum Athanasio tunc Archidiacono, Ecclesiis per totam Aegyptum, Libyam, & Pentapolim, & regiones finitimas

usque ad Indie prouincias. Fuisse igitur olim prouincias sub Episcopo Alexandrino quæ ad Præfectum Augustalem non spectabant, negandum non est: nam ut omittam quæ proferre possem de Æthiopia, alisque regionibus, sat mihi fuerit de Pentapolii verba facere, quæ & ipsa Præfecturæ demum accessit, credo post diuisionem Imperij à Constantino factam. Ammianus Marcellinus lib. 22. *Tres prouincias Ægyptus fertur habuisse temporibus priscis, Ægyptum ipsam, & Thebaidem, & Libyam: quibus duas adiecit posteritas, ab Ægypto Augustannicam, & Pentapolim à Libya sicciorē disparatam.* Negotium tibi exhibuit (sat scio) locus hic Ammiani, quum supradictum laudasti capite secundo, sed leuiter à Canone Niceno discrepare aiebas. Itane? careat Præfectura, an augeatur integrâ magnâque Prouinciâ, leuis tibi momenti res est. Quid ni sit, quum tu protius arbitratu prouincias, & Diœceses alijs adimas, aliis tribuas, adeoque exiguum portionem ei concedas, cui summa credita est rei Christianæ? Libya, quæ Præfecturæ subiecta, & Ægypto erat contermina, Mareotis Plinio dicitur. altera verò Libya, cui finitima Pentapolis, seu Cyrenaïca regio, Ammoniaca erat, quæ siccior à Marcellino nuncupatur. Nec verò mirum non fuisse Cyrenaïcam sub Præfecturâ ante Constantinum: nam Augustus Præfecto tribuit Ægyptum tantummodo à se in prouinciam redactam. Cyrenaïca, seu Pentapolis, & arida Libya antiquioribus temporibus in iura concesserant populi Romani ex libera;

litate Ptolomei, & Apionis. quod tradunt Florus in Epitome Liuianâ lib. 70. Rufus Festus in breuiario, Eutropius lib. 6. Ammianus extremo libro 22. Fuisseque ipsam Cyrenaicam Cretæ in administratione coniunctam, innuit Strabo lib. 16. id etiam indicat vetus inscriptio Pisauri.

C. L V X I L L I O. C. F. P O M P T.
 S A B I N O. E G N A T I O
 P R O C V L O. C. R. C V R. R E R.
 P V B L I C A R V M. P I S A V R. E T F A N E S T.
 L E G. L E G. X. G E M. G O R D I A N
 C V R. R E G. T R A N S P A D. C V R
 V I A R. E T. P R A E F. A L I M E N T
 C L O D I A E. E T. C O H E R E N T
 L E G. P R O V. A C H A I A E. P R A E T.
 A E D I L. C E R I A L I. Q V A E S T.
 P R. P R. P R O V. C R E T A E. C Y R.
 T R I B. L A T I C L. L E G. I I I I. F L A V.
 P A T R O N O C O L O N I A R V M
 P I S A V R. E T F A N E S T.
 & alia in agro Reatino:
 S E X. T A D I V S. S E X. F. V O L. L V S I V S. N E P O S
 P A V L I N V S
 P R O. C O S. S O R T I T V S. P R O V. C R E T. C Y R. &c.
 Atque ut clarius innotescat, Cyrenaicam regionem,
 seu Pentapolim non pertinuisse olim ad Praefectum
 Augustalem, inspice prouinciarum diuisionem ab
 Augusto factam, apud Dionem lib. 53. nec non apud

Strabonem ipsum. In ea reperies, Cretam, & Cyrenaïcam Libyam Senatui reseruatas, ipsi verò Augusto Ægyptum: itaque iis prouinciis Senatus Magistratum dabant: Augustus Ægypto Præfectum ex ordine equestri. Hæc si recte perpenderis, non video, quid tibi subterfugij sit, quominus fatearis, Dioecesim Alexandrini Episcopi conformem haudquaquam fuisse Præfecturæ Augustali, sed ampliorem multò. At quæres, vnde eius amplitudinis origo? id te quoque docere non recusabo. Tradit D. Athanasius in Synopsi Mareum Euangelistam primum Alexandriæ Episcopum non per Ægyptum solum, sed & per Libyam, & Pentapolim Euangeliū disseminasse. hac veluti victoriā partas sibi illas prouincias ad successores Episcopos transmisit. Neq; absimili ratione Romana Dioecesis ex Occidentalibus prouinciis constituta fuit, quum sit manifestum (vt ait Innocentius Papa in Epistola ad Decentium Episcopum Eugubinum) in omnem Italiam, Gallias, Hispaniam, Africam, atque Siciliam, Insulasque interiacentes nullum instituisse Ecclesiās, nisi quos venerabilis Apostolus Petrus, aut eius successores constituerunt sacerdotes. Frustra itaque Romanam Dioecesim respondere aiebas limitibus Præfecturæ Vrbanæ, quam opinionem supra reiecamus. Tu tamen hæc quoque verba effutire non dubitasti: Tantum abest, Episcopus Vrbis Romæ aliarum Ecclesiārum sibi curam iure tum vindicauerit, vel vindicare potuerit, ut contra Suburbicariarum Dioecesim solo more antiquo, & quidem ἐπίχια seu Præfectura Vrbicarie exem-

plo tueri posset: non igitur lege, multò minus decreto, aut ordinatione diuina. Non equidem ignoro, Morem antiquum, de quo in Canone fit mentio, Hincmaro quoque cum esse visum, qui ad ciuilium Magistratum similitudinem in Ecclesiâ receptus esset; nec tamen, ut omnino Ecclesiastici cum ciuilibus conuenirent, præsertim in Diœcœlōn modis. At nosti eundem Hincmarum pronunciasse, Romanō Pontifici sollicitudinem competere omnium Ecclesiarum: apertè quoque innuere, Gallicanas Ecclesias in speciali eius esse Diœcesi. quæ siue amplissima fuisse (ut re vera erat) siue angusta, obesse nihil poterat summae eius procurationi totius Ecclesiasticæ Reip. Diverſa igitur erat Diœcœlōn ratio, sed administratores Ecclesiastici in eo cum ciuilibus conuenire videbantur, ut quemadmodum in ſeculari politia singulis Vrbibus præpositi iis ſuberant, qui prouincias regebant: ipsi prouinciarum Rectores Diœcœlōn præfectis, ita Episcopi Metropolitis, Metropolitæ Patriarchis parerent, sed direceti omnes ad unum Principem, Romanum Pontificem. Id explicat egregiè D. Leo Epist. 84. *Eſi ordo (inquit) generalis eſt omnibus Sacerdotibus, non tamen communis eſt dignitas omnibus: quia & inter beatissimos Apóstolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis; & quād omnium par eſſet electio, uni tamen datum eſt, ut cæteris præmineret. de qua forma Episcoporum quoque eſt orta distinctio, & magna ordinatione prouisum eſt, ne omnes ſibi omnia vindicarent, ſed eſſent in singulis prouinciis.*

singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; & rursus quidam in maioribus Vrbibus constituti sollicitudinem susciperent ampliorem, per quos ad unam Petri sedem universalis Ecclesiae cura confluaret, & nihil unquam à suo capite disssideret. Huiusmodi igitur dispositio moribus Ecclesiae recepta, ab ipsis Apostolis fluxisse credenda est. nam (ut ait D. Augustinus lib. 4. de bapt. quod universaliter tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi Apostolica auctoritate traditum rectissime creditur. Huiusmodi moribus eandem vim inesse quæ Conciliorum decretis, non obscurè significat idem Augustinus epist. 119. Quid ergo est, quod tu blateras, *more antiquo, non igitur lege, multo minus decreto, aut ordinatione diuina?* annon, vel ipsis nō sunt iuris prudentiæ candidati, tam seruandas esse consuetudines, quām leges? porrò ille ipse antiquus mos, cuius mentio in Niceno Canone, lex vocatur à Patribus Concilij Constantinopolitani in Epistola Synodica ad Damasum Papam, quæ extat quoque apud Theodoritum lib. 5. cap. 9. οὐδὲ δι τὴν οἰκουμενὴν τὴν κατὰ μέρης εἰς τοὺς ἔχοντας Πατέρας τε, οἷς ἵστη, θεωρεῖς κακά, τὰ τὴν αὔξεντας εἰς Νίκαια Πατέρων ἔργα. De administrationibus, quæ sunt cuiuscumque Ecclesiae propriae, cùm vetus (ut noslīs) lex est, tum sanctorum Patrum in Niceno Concilio decisio. Non equidem sum nescius, videri nonnullis esse interdum τὸν θεορὸν, quod apud Latinos *institutum* verū si quis locos scriptorum trutinauerit facile deprehendet, nescio quid augustius huic vocabulo inesse, quām τὸν νόμον, quam

tamen vocem usurpauit Theodoritus lib. 2. cap. 4. veterem consuetudinem designans, qua Episcopi per vniuersum orbem constituti, ubi quis appellasset, iudicabantur a Romano Pontifice. Eius hæc verba sunt de Julio Papa Eusebiano Romam vocante. ὁ δὲ ταῦτα εἰπούσιος ἐπόμενος ῥώμη, καὶ αὐτοῖς καταλαβεῖν τὸν Ρωμίου ἀκέλευσον, καὶ πόρθιον Αἰγαλοῖον εἰς τὸ δικτυον ἀκάλεσον, εἴλε Εκκλησία λέγει (scu consuetudinem) sequuntur, εἰρηνής eos insit Romam venire, εἰρηνήν Athanasium, quod pro se in iudicio ipse responderet, vocauit. Promiscuus earum vocum usus tam pro lege, quam pro consuetudine perspicue indicat, antiquas consuetudines, & rationi consonas eandem vim habere, quam leges. Sed apertius Socrates lib. 2. cap. 3. ex Epistola Iulij Pontificis *Canonem* appellat veterem Ecclesiæ morem, quo generalia Concilia fieri prohibebantur absque consensu Romani Pontificis. τὴν εἰκαστικὴν, inquit, κανόνος καταδύοντος, μηδὲν τὸ θεοφόρον τὴν ἀποκρύπτου Ρωμίου κανονικὴν τὴν εἰκαστικὴν. Statuente Ecclesiastico canone, nefas esse præter Episcopi Romanī sententiam iura condi ab Ecclesiis. Vide & Nicephorum lib. 9. ca. 5. tanti enim faciendæ erant huiusmodi consuetudines, quanti Canones ipsi, ut pote quæ iam inde ab Apostolorum instituto in Ecclesia inualuerant, quemadmodum fatetur Iuuenalis Hierosolymitanus Antistes de Episcoporum causis etiam maiorum sedium a Romano Pontifice cognosci solitis. Operæ est integrum locum exhibere ex parte 2. Act. 4. *Concilij Ephesini*, ut insigne mendum inde eximamus.

Ιερεῖς

Ιεροσόλυμος ὑπίσχετος Ιερουσαλύμων εἶπεν. ἐχεῖν μὲν Ιωάννην τὸν
Διηγέσταντον ὑπίσχετον Αντιοχείας θύρων μέμνοντεών αἵρεσον, καὶ με-
γάλους, καὶ σικουληρίκους σπεῦδε ταῦτα, φύγεις εἰς Δαπλογίας
τὴν ἐπαγγείλανταν αὐτῷ δραμεῖν, καὶ τὸν Δαπλολικὸν Θερίον σπε-
ρμάτιον τὰ ιμάρτια τὸν μεγάλην Ράμφην, καὶ ταῦτα Δαπλολικῷ τῷ Ιερου-
σαλύμων αἵρεστῷ θεῷ σπάχλασσαν καὶ πυλῶσαν. πᾶς δὲ
μελίσσα ἔδος αὐτὸν τὴν Αριανοχείαν Θερίον σὲ Δαπλολικῆς ἀκ-
αρνεῖας, καὶ ταῦτα δούλως ιδύεσθαι, καὶ πᾶς αὐτὸς μικρέσθαι.
Quod de Hierosolymitana Ecclesia hic dicitur, dubium non est, pertinere ad Romanam. tantum enim
abest ut Hierosolymorum Ecclesia quicquam juris ha-
beret in Antiochenam, vt potius sub Metropolitanā
Cæsariensi esset, ipse vero Cæsariensis Episcopus An-
tiocheno pareret. Res cuique nota argumentis non
eget. Sciolus ille, qui Concilij locum interpolauit, ex
eo lapsum videtur, quod legerat, conatum esse eundem
Iuuenalem ius sibi prouinciae Palestinae vindicare in
ipſa Ephesina Synodo. Meminit eius rei Leo Pontifex
epist. 62. In Ephesina (inquit) Synodo, quæ impium Nesto-
rium cum illo dogmate suo perculit, Iuuenalī Episcopū ad ob-
tinendum Palestinae prouinciae principatum credidit se posse
sufficere, & insolentes ausus per commentitia scripta firmare.
quod sanctæ memorie Cyrillus Alexandrinus Episcopus me-
ritò perhorrescens scriptis suis mihi, quid prædicta cupiditas
ausa sit, indicauit, & sollicita prece multum poposcit, ut nul-
lus illicitis conatisbus præbeatetur assensus. Sed aliud porrò
est iuraturbare Cæsariensis prouinciae in Antioche-
na Dicēcesi positæ, aliud Patriarcham ipsum Antio-

chenum subiucere, nam verba illa proferre, quemadmodum nunc leguntur, quid aliud fuerat Iuuenali, quam se impudentissime deridendum prebere in re adeo nota? Itaque è verbis illis *τε τοῦ ἀπολακῆ τοῦ Ἱεροστολίου, &c.* expungenda est omnino vox illa *Ιεροστολίου*, quæ fortasse, aut ex ora paginæ, aut ex interlineari spacio (ineptissimum dubio procul glossima) in conceptum irreplitur. Sed & membris (ut sic dicam) luxatio sananda est. Si quidem ea verba, *τοῦ ἀπολακῆς τοῦ Ἱεροστολίου*, autem spaciis alieno loco posita videntur, retrahendaque post illa: *τῆς μητρὸς Πατέντος*. Ut sententia sine offendiculo currat, quæ Latine redditæ erit: *Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: oportebat quidem Joannem Reuerendissimum Antiochia Episcopum considerata sancta hac & magna, atque uniuersali Synodo, & confidente nobiscum Apostolica sede Magna Romæ, confessim accurare, ut de iis se purgaret, quæ ipsi obiiciuntur; nec non Apostolico sanctæ Dei Ecclesia obedientiam deferre, siue honorem, apud quem maximè mos est ex Apostolico ordine, & traditione, ut ipsa sedes Antiochena dirigatur, & apud eundem iudicetur. Miror id non animaduersum à correttoribus postremæ editionis Romanæ, qui monerit amorem poterant ab antiquis versionibus Latinis. Porro Apostolicum simpliciter nominari solitum Episcopum Romanum, notius est, quam ut exemplis demonstrari sit necesse.*

In extremo hoc capite ubi confecisse aliquid de Mediolano tibi videris, in Siciliam transfratas, quam

itidem negas sub Episcopatu Romano vnquam fuisse. Ne quidem (ais) longè post; quum teste Balsamone supposita fuerit Patriarchæ Constantinopolitano. Id contigisse censes, ex quo prouocationes à Siciliæ Iudicibus delegatae à Iustiniano fuere Quæstori in Urbe Constantinopolitana. At nulli ne Patriarchæ subiectus fuit ante Iustinianum Syracusanus Episcopus Siciliæ Metropolita? Quidni id aperis? an satis tibi est ætrem voce verberare? docuit me certè Nicolai Pontificis Epistola ad Michaëlem Imp. & Metropolitam illum ad Romanum Patriarcham semper spectasse, & longè post Iustiniani tempora Constantinopolitanos Patriarchas iura inuasisse Ecclesiarum Sicularum. Locus in ea Epistola ille est. *Inter ista, & superius dicta, volumus, ut consecratio Syracusano Archiepiscopo, nostra à sede impendatur, ut traditio ab Apostolis instituta nullatenus vestris temporibus violetur.* Videnda est etiam extrema Epistola quarta Leonis primi, qua Siculis Episcopis præcipiebatur, ut terni quotannis ad Concilium Romam commearent.

CAPVT QVINTVM.

DIOCESEOS DIGNITAS QVI
 censenda. In uniuersa Italia tres antiquitus Metropolitæ. Vox Diœcœsos in Synodo Arelatensi. Romana Ecclesiæ potestas cælitus data. Romani Episcopi propria Diœcœsis. D. Hieronymus cur dictus presbyter Romana Ecclesiæ. Hilary Arelatensis Metropolitæ audacia fracta à summo Pont. Magnus Episcoporum numerus sub Romano antistite. In Suburbicarius regionibus nulli Metropolitæ. Rauennæ Episcopus à Romano ordinatus. Concilia plura Occidentalia cur non dicantur Oecumenica. A Romano Pontifice legati Episcopi è sua Diœcœsi. Ex ipso canone Nicæno elici, Romanam Diœcœsim maiorem fuisse Ale-
 xandrina. Ethnicorum mendacia. Sectariorum perulan-
 tia. Isaïæ locus de dignitate, & dinitiis Ecclesiæ.

I qui sunt, Anonyme, qui te vel la-
 tentem norint, qui benè tibi cupiant,
 vellent iidem tux existimationi consu-
 lentes, hoc capite abstinuisses, nam ut
 in cæteris oscitationes obtrudere po-
 tes, in hoc videris consulto incepire. Iure opti-
 mo considerabant Bellarminus, aliique, absurðum vi-
 deri, si tam exigua Diœcœsis Romano Episcopo tribu-

ea fuisset, ea nimisrum, quam tu comprehensam putas
Suburbicariis regionibus. Cur enim data esset amplior
Alexandrino, qui secundum locum inter Patriarchas
tenebat? cur **Antiocheno**, qui tertium? Incusandos ait
tu mores antiquos, è quibus ea distributio manauit, in-
cusandam Episcoporum Romanorum locordiam, qui
iura sui Episcopatus proddidissent. Bilem profectò vna-
cies & risum, qui censem, tam extra se fuisse priſcos il-
los Ecclesiæ Patres, ut quem primum inter Patriarchas
statuebant, tam angustain eidem administrationem af-
signarent. Aut Romanos ipsos antistites, qui omnium
Ecclesiarum iura mordicus tuebantur, sua legniter ne-
glexisse. At commodùm te corrigis bina ratione inni-
sus. Primum ait, non alios fuisse terminos **Urbanæ**
Præfecturæ, idèò Episcopalem Diœcesim egredi illos
non potuisse. Quām male consuluit D. Petrus suis
successoribus, quūm Roma Antiochiam inuitauit,
& satis exiguam Diœcesim p̄ Antiochena iis re-
liquit? Sed non ille forsitan in futura tempora co-
gitatione penetrauit: siquidem latius patet ea tem-
p̄itate (vt tu quidem censes) **Præfecti Vrbañi Iuris-
dictio**. Nec præsagiit, oriturum aliquando Anony-
mum immenſæ virum auctoritatis, qui imminuta
postea **Præfectura egressum Episcopo interdiceret ex-**
tra eos limites. **Præclarè** potius aëtum cum Roma,
quod non & ipse Episcopatus ei sit ademptus, ex quo
nomen euanuit **Præfecturæ Urbanæ**. Ne mireris Ano-
nymo, hoc pacto me loqui: quid enim quæras nisi lu-

sum tuis istis assertionibus? Iam dictum est à nobis,
quanti sit facienda tua ista, quam usque ad odiosum fa-
stidium inculcas, sententia de Dioecesi Episcopi Ro-
mani Suburbicariis regionibus inclusa; verum tu illam
ad eo deperis, non amas solùm, ut cùm te ipsum ex-
osculeris.

Doces secundo loco, amplissimis Dioecesisibus
Ægypti, & Orientis, si non amplitudinem, at clarita-
tem Romanæ Dioecesis posse opponi, quia sita est
in illustri Italæ parte: *in qua (inquis) Roma ipsa totius
orbis caput, arx, & vertex, & Imperij sedes, domicilium,*
matérque

Prima urbes inter, diuūm domus, aurea Roma.

Gratulor Vrbi, quod eius tandem sis misertus, ac
non tam ex lateritia marimoream, quam ex casulis, ad
quas illam initio tui operis redegeras, auream prorsus
efficias. Sed nunquid loci situs auctoritatem Dioce-
sis commendat? non situs, inquires, sed subiectorum
dignitas. At quorum dignitatem intelligis? non ne
Episcoporum? nonne Metropolitarum? hi enim Pa-
triarchæ subiecti (*suffraganeos* leni vocabulo appellare
Ecclesia consuevit) quo plures sunt, & magnarum seu
Ciuitatum, seu prouinciarum, eo ampliorem, illustrio-
remque, efficiunt Dioecesim. At tu, si Deo placet, dum
solas regiones Suburbicarias Romano Patriarchæ affi-
gnas per paucos Episcopos, nullum autem Metropo-
litam ei tribuis, an hæc tibi nominanda Dioecesis vi-
detur? Dioecesim intelligo, quæ Patriarcharum erat ex-

pluribus prouinciis coagmentata. Singulis provinciis singuli Archiepiscopi, seu Metropolitæ more Ecclesiastico tribuuntur: nec cum ciuilibus diuisionibus conueniunt; nam interdum è pluribus ciuilibus una Ecclesiastica prouincia efficiebatur. Multas habebat prouincias Italia, paucos Metropolis. Præter Romanum Pontificem, qui peculiarem quoque habebat prouinciam, cuius Episcopos suffraganeos videre est in Codice prouinciali, et si ad minorem numerum redactos, quam prius fuerant, tres inuenio tantum Metropolis in vniuersa Italia Constantinis temporibus, & per aliquot postea ætates, Mediolanensem, Aquileiensem, Rauennatem, quod & à Signo animaduersum scio. Spoletinus Episcopus, quem tu superiorè diatriba Metropolitanum statuebas Piceni Suburbicarij, id honoris nunquam sibi arrogauit: quodque non à veteri Ecclesiæ consuetudine, non à Pontifice Maximo accepit, id abs te vltro oblatum reiicit, nolens Archipontificem te agnoscere, qualem te ipse facere videris. Portò quod Ireneus lib. 3. cap. 3. maximam vocat Ecclesiam Romanam, quod Orientales Episcopi apud Sozomenum suas Ecclesias à Romanis vinci fatentur *αεριη. ο πληρι.* quod patres primi Concilij Arelatensis anno Christi 316 Syluestro Papæ scribentes iis verbis vñi sunt: *qui maiores Diæceses tenes, quid tu hic reponis? respexisse illos dicis ad Urbis auctoritatem, & dignitatem. Miror equidem, à viro non vulgaris ingenij isthac effluxisse; ut quod tu non facis,*

cogat ego rubore pro te suffundi. Atque in hisce im-
morari, quæ silentio digna sunt, & contemptu, quid
aliud sit, nisi bonas horas perdere? Per Dioeceses in
Synodali Epistola Concilij Arelatensis nominatas non
intelligi a plurium prouinciarum administrationes.
Id ferri non ægrè potest, nam si hac notione Dioecesis
appellatio id temporis fuisset in usu, non plurium for-
tasse numero patres Arelatenles, sed singulari enun-
tiassent *maiorem Diœcēsim*. Erat enim vñica, latissimè
quamuis se diffundens specialis Romani Episcopi
Diœcēsis, quamquam vniuersa hæc Dioecesis plures
etiam comprehendebat Dioeceses, quæ nimurum sub
Primatibus erant Romano Patriarchæ subiectis. Qua
de causa Ioannes VIII. Bulgariam suam Diœcēsim vo-
cauit, hoc est vnam e Dioecesis sibi subiectis. Sic
enim loquitur in Epistola ad Photium Patriarcham
Constantinopolitanum: ita & nos Diœcēsim nostrum
Bulgariam, &c. summa nobis celeritate restitui volumus.
Et rursus: ab inuasione Bulgariae nostra Dioecesis se omnino
compescant. Quibus locis quamuis Dioecēsim Græci
verterunt ἐπίχια, illa tamen verba eiusdem epistolæ:
de cetero omnem ordinationem Ecclesiasticam ab Ecclesiæ
Constantinopolitanæ præsulibus in eadem Diœcēsi Bulgaria
auctoritate Apostolica amputamus. Sic Græcè reddita le-
guntur. τὸν λειπόντι πᾶσιν ἀκληπασικῶν χριστογέννας τὴν
Κανταύουπόλεως ταρσούδρων εἰς τὴν αὐτὴν διοικησην τῆς Βουλ-
γαρίας πάποιον καὶ παποκόπειον αὐτοτιά. Magnitudinem igit-
tur, & multitudinem prouinciarum, quæ Romanæ
Ecclesiæ

Ecclesix specialiter suberant, intellexit Arelatensis Synodus, si locus mendo vacat. nam & Cicero, & Strabo Diœceseon nomen ad designandas prouincias, earumve administrationes, usurpasse videntur. Plures ergo Romana Diœcesis, magnasque Prouincias habebat: ex quibus si consueisset ipse Pontifex legiones, & exercitus comparare ad gerenda bella, ad populos subigendos, non absurdum fortasse videretur, quod tu ridiculè scribis, oppressa Collegarum libertate ad Imperium, quod nunc obtinet, euætum esse. An exercitu instructus erat Agapetus Papa, quum Antimum Constantinopoli ab Episcopatu depositus, & Menam manibus ordinavit minitantibus licet Augustis? qua de re Zonaras in vita Iustiniani, & Liberatus in Breuiario cap. 21. An legionum vi coegerit Ioannes Pontifex Epiphanium item Constantinopolitanum Episcopum in ipsa Byzantina Ecclesia humiliiori sede considere, quum Thronum sibi ipse excelsiorem ponni iussisset, ut sui loci dignitatem tueretur? quod refert Nicephorus lib. 17. cap. 9. Ni digitus Dei sit hic, ineptissimos prædicas, & mirè socordes per totum terrarum orbem Episcopos, qui nulla vi compulsi exui se libertate passi essent. Sed re vera fortissima semper fuit Romana Ecclesia, non utique humanis viribus, sed cælesti præsidio, ut quæ Christianæ rei à Deo exercituum præfesta fuerit. Itaque Irenæus vestras Apostolorum penè *οὐχεῖς* ipsius Romanæ Ecclesiæ non iam simplicem honoris *πρεσβίτας* (ut tu facis) sed

*potentioresem principalitatem prædicat: quo de Irenæi loco
legas velim, quæ peracutè Barclaius differit in eleganti
sua parænesi lib. i. cap. 10. Quam potens ea sit *principa-
litas*, profani non cognoscunt : cognoscunt ij , qui
Deo acquiescere non detrectant. Ridebat impius
Imper. Julianus vel Euangelistarum imperitiam, qui
scriberent, Mattheum duabus voculis illectum reli-
ctis omnibus Christo adhæsisse, vel hominum simpli-
citatem , qui tam facile vocantem Dominum seque-
rēntur. ignorabat nimirum perditus homo diuinæ vim
maiestatis , quemadmodum monuit D. Hieronymus.
Simili modo laborant sectarij, qui aut ignorant , aut
ignorare se fingunt vim , ac maiestatem sedis Aposto-
licæ, non splendorem veritatis hauriunt, non calorem
sentiunt cælestis ignis cæci homines & frigidi. At
Catholici Episcopi obsequij falsces, ac reuerentiæ, vo-
lentes submittunt Romano Pontifici, cui gregem vni-
uersum à Christo creditum, minimè dubitant, séque
vocatos in partem sollicitudinis non in plenitudinem pote-
statis. Cui vni datam facultatem probè sciunt, fratres
roborandi, vt si longius ab ipso abeant , imbecillos se,
ac languidos sentiant. Ad quem iam inde ab ipso na-
scensis Ecclesiæ exordio, causæ delatae omnium Diœ-
ceseon , appellations interpositæ. Qui vbi res exegit,
Episcopos, aliisque Antistites quâ honore , & mini-
sterio priuauit, quâ priuatós suas in fedes restituit , ne-
que id in Romana tantum Diœcensi, sed quacunque se
diffundit Christiana Respublica. Cuius auctoritate*

opus semper habuere generalia Concilia, ut valida forent. Haec Romani Pontificis potentia est diuinitus tradita, quam qui refugiunt, non libertatem adipiscuntur, sed licentiae fræna laxant. Et quanquam ius eidem Pontifici esset, suam vbiuis locorum exercendi auctoritatem, propriam tamen habebat Patriarchalem Dioecesim, & propriam in Dioecesi prouinciam, & propriam in prouincia urbem. Neque Dioecesis illa vniuersus orbis erat, vt tu à nonnullis existimari finis, sed limitibus quibusdam circumscripta, quæ tamen nihil officiebat, quominus omnium vbiique Ecclesiarum sollicitudinem gereret. Meminit eius Dioeceseos Hadrianus Primus Papa, quum ita scriberet ad Constantinum Imper. *Inno& consecrationes Archiepiscoporum* (sicut olitana constat traditio) *nostræ Dioecesis existentes penitus canonice sancte Romanae Ecclesie restituantur.* Olitana (hoc est antiqua) consuetudo quæ hic nominatur, vtique respondet Nicæno Canoni quum ait, *τὰ ταῦτα τῷ Πάπῳ θεοφόρῳ τὴν σωματικὴν.* At quæ tandem erat isthac Dioecesis? ea nimurum, quâ Græci recentioris æui, Zonaras, Theodorus Balsamo, Nilus, alij, diserte fatentur comprehensum totum Occidentem. Tu duobus verbis id reicis, satis esse existimans, quod Bellarmino, & Baronio haudquam probetur. Verum nequicquam hoc te scuto protegis. Multo enim magis doctissimi illi Antistites sententiam tuam improbant de Suburbicariis regionibus Dioecesim Romanam coarctantibus: atque eas

tenus Græcorum, qui Schismatici erant, opinioni non acquiescunt, quatenus negari ab iis videbant, Romani Pontificis auctoritatem, iurisdictionemque Ecclesiasticam Occidentales egredi limites, hoc est specialem ipsius Doctoratum. An non illa sunt Bellarmini verba? *Etiamsi Nicænum Concilium disertis verbis dixisset, ad Romanum Pontificem propriè Occidentem pertinere, adhuc nihil omnino Nilus obtineret: nam id sine dubio esset intelligendum de Patriarchali Romani Pontificis ditione, præter quam idem ipse summam habet in omnem Ecclesiam potestatem.* An non paulò ante fassus erat idem Bellarminus, Papam esse proprium Patriarcham Occidentis? Ceterum in aperto est, quod Græci illi, ut potè rem notissimam fatentur, τῷ τῆς Ρώμης ἔπισκοπῳ (inquit Nilus) τῷτο δίδοται, διδοθεὶ τῷ ἐπιστολῶν κρατῖ. Episcopo datum hoc est, videlicet, ut Occidenti praefit. Idem & Balsamo scribit. Zonaras verò pluribus id locis testatur, præsertim ubi sextum Canonem Nicæna Synodi is verbis explicat. Βάλεσταν ὁ κανὼν τὰ παλαιὰ ἔθνα κρατεῖ, οὐ καὶ γενόντες μεταγένεται, οὐ καὶ νέοι πολιόντοι δέξεσθονται. τὸν Αλεξανδρείας δὲν ὄπειται τῷ σὲ Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Περσοῦλῃ παρεχεῖσθαι τὸν Αἰγυπτίαν τὴν αὐτῷ ἀποχειρίζειν, Συείας διδοθῇ, καὶ κοιλιας Συείας, καὶ Κιλικίας ἐκπέσεις, τῷ Μεσοποταμίᾳ. καὶ τοὺς ἄλios ὄπισθονται τῷ τοῦ αἵματος θεοτοκῷ χρόνῳ. καθότις καὶ τῷ σὲ τῷ Ρωμαϊκῷ ἐκκλησίᾳ παρεδόθοιται τῷ ἐπιστολῶν αρχεῖον οὐδείτο. Antiquas conluctudines feruari vult canon, quod & posteriores canones, legēlque Civiles decreuerunt.

Alexandrinum igitur Episcopū, inquit Bals. iis præesse statuit, quæ in Ægypto sunt, & Libya, ac Pentapolitano: Antiochenum subiectarum sibi prouinciarū, Syriæ vide- licet, Cœlesyriæ, utriusque Ciliciæ, Mesopotamiæ, aliōsque Episcopos suarum quemque regionum potesta- tem habere, quemadmodum & Ecclesia Romana præses, Occidentis principatum veteri more obtinet. Inde ortum, ut Constantiniano edicto, quod & vide- mus apud Balsamonem ad Photij Nomocanonem, tra- ditam legamus Romano Pontifici, urbem Romam, uni- versaque Italiæ, atque Occidentalium regionum prouincias. Non disputo nunc, genuinum ne sit illud edictum, an confitum ab oociosis hominibus, ut Baronius, aliquique suspicantur. Sed siue sit verum fœdeque interpolatum, ut complures credunt, siue suppositum; illud aīo, hac totius traditi Occidentis nuncupatione, vbi exer- ceret Pontifex Zonatas, τὸ διάδημα τῆς Βασιλικῆς καρο- στήματος, rationem tuisse habitam Ecclesiasticæ eius Diœceseos, quæ per omnes illas regiones protende- batur. Qua de Diœcesi illud quoque scribit Zonaras ad Canonem quintum Concilij Sardicensis. Κατέβα- δε πόπῃ Ρωμαϊκῶν εὐκλησίᾳ αἱ δυτικαὶ πασαὶ χεῖρι εὐκλησίᾳ, αἱ Μακεδονικὲ δηλαδη, αἱ Θεσσαλικὲ, αἱ Ἀιγαίων, αἱ Επιδαυρί- της Πελοποννήσου, αἱ τῆς λευκαΐης Ηπείρου. Subiiciebantur id temporis Romanae Ecclesiæ ditioni omnes ferè Occidenta- les Ecclesiæ, Macedoniae nimirum, Thessaliam, Illyrici, Gra- ciae, Peloponnesi, & quæ Epirus dicitur. Neque dissonant quæ notat ad. Canonem 28. Concilij Chalcedonensi:

αι γέροντας διεκόπεις, οἱ τῆς Μακεδονίας δηλεσθή, καὶ Θεσσαλίας, Επιλέσθη τε καὶ Πελοποννήσου, καὶ τῆς λεγομένης Ἰπείρου, καὶ τῆς Ιλυρίου τῷ Ράμνῳ τῆς παλαιᾶς Ὀπισθίας τούτη αἰτήσθη. Aliæ quidem Diœceses, nempe Macedoniae, & Thessaliae, Græciaeque ac Peloponnesi, atque eius quæ Epirus dicitur, nec non Illyrici, Episcopo veteris Romæ eo tempore subiacebant. Legati quoque Pontificij apud Gulielmum Bibliothecarium in vita Hadriani II. sic loquuntur: Sedes Apostolica, iuxta quod Decretalibus Sanctissimorum Romanorum Præsulum doceri poteritis, utramque Epirum, nouam videlicet, veteremque, totamque Thessaliam atque Dardaniam, in qua & Dardania Civitas hodie demonstratur, cuius nunc patria ab his Bulgaris Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinavit, atque obtinuit. Hosce locos attuli, ut videres, eas quoque regiones, quas Byzantinorum Præsulum ambitio sibi postea vindicauit, in speciali Diœcesi Romani Patriarchæ fuisse. Ea propter anno Christi 414. coacta Synodus in Macedonia legationem misit Innocentio Papæ, quem Diœceseos caput non solum rei Christianæ moderatorem agnoscebat, ad petendam retum gestarum confirmationem. Eos verò Pontifex non nihil reprehendit, quædam etiam ex eorum actis rescidit, alia confirmauit, ut ex ipsius Epistola 22. constat. Thessalonicensi Episcopum, cuius liquet, Primatem à Romano Pontifice creari solitum, ut Metropolitis eorum regionum præcesset, propterea quod à suo Patriarcha longius distabant. Libet etiam hoc locum afferre.

ex Concilio quodam Romano, cuius pars extat in Codice manuscripto Bibliothecæ Vaticanae, habito ut ibidem notatur, post consulatum Lampadij, & Orestis die vii. Iduum Decembrium in Consistorio B. Andreæ Apostoli. Concilij verba illa sunt. *Bonifacius Episcopus dixit, quæ lecta sunt transcribantur, & adiecit: si quid est aliud, suggeratur. Theodorus Ethinienfis Ciuitatis Episcopus Theffalicae prouinciae per interpretem dixit: ex lectione libellorum vestra cognovit beatitudo, quæ acta sunt contra sacros Canones, & ordinationem decessorum vestrorum.* Nam constat, venerandos sedis vestrae Pontifices, quamvis in toto mundo sedes Apostolica Ecclesiarum sibi iure vindicent principatum, & solam Ecclesiasticis causis undique appellare necesse sit, specialiter tamen gubernationi sue Illyrici Ecclesias vindicasse. Et nota sunt vobis omnium prædecessorum scripta Pontificum, verumtamen quarundam Epistolarum exemplaria profero, quarum fidem fieri ex vestro nunc scrinio postulo, &c. Quum à Pelagio secundo in Epistola ad Eliam Aquileientem Episcopum appellatur D. Hieronymus nostra Ecclesia presbyter, alius esse putandum est ad originem Hieronymi, quia Illyricus erat. Nam presbyteratus ordinem ab Antiocheno Episcopo suscepserat. Nisi quis malit Romanum postea presbyterum effectum, quum Damasco ab Epistolis fuit; etenim inuoluit apud multos inueterata opinio, Cardinalem illum fuisse Romanæ Ecclesie. Diuus quoque Augustinus lib. i. contra Iuanum Pelagianum ait, Hieronymum ex Occidente

tali ad Orientalem transiisse Ecclesiam , quum habi-
tatum iuit in Palestinam . Sed de Illyricis regionibus
in Romana Diœcesi constitutis nullo est pacto am-
bigendum . Siquidem & Vigilius Papa Constantino-
polim proficiscens Episcopos secum duxit suæ ipsius
Diœceseos Italos , Afros , Illyricos , qui nec ipsi quin-
ta Synodo Constantinopolitanæ interfuerunt , quum
viderent Pontificem id recusasse , ne à veteri maio-
rum suorum consuetudine recederet . Sed nunquid
& Africa Romanæ Diœcesi adscribenda est ? nullus
dubitatur . Nam quamquam Carthaginiensis Episcopus
plures sibi subiectos Metropolitas haberet , attar. en
Patriarchæ nomen nunquam gessit , & ab ipsa Diœce-
si Romana non nihil pependisse appetet . Ea de causa
Honorius Imperator in controvërsia inter Bonifa-
ciūm , & Eulalium , qui Romanæ sedis Pontifices in
Schismate renunciati fuerant , non Gallicanos tan-
tum , sed & Africanos Episcopos inuitauit . Sicut
Constantinianis temporibus ad Concilium Arelaten-
se accesserant : quod sanè Concilium ex pluribus Ro-
manæ Diœceseos prouinciis fuit coactum . Sic D.
Augustinus Afer Episcopus à Pont. Maximo Cæsa-
team Mauritaniæ legatus est ad res quasdam eius Ec-
clesiæ componendas , quod enarrat Possidius in eius
vita cap. 14. & meminit ipse Augustinus Epistola 157.
& Retractat. cap. 51. Interfuisse etiam Afros quosdam
Episcopos designationi Romani Pontificis colligitur
ex D. Cypriani Epistola ad Antonianum , tametsi
licet

licet suspicari, Episcopos omnes, quibus tempore interregni Pontificij Romæ esse contigisset, ius habuisse calculum ferendi vnâ cum Romano Clero ad Papæ electionem. Etenim res omnium agebatur, dum totius Ecclesiæ præses constituendus erat. Inde ortum videtur ut postquam id ius eligendi ad Senatum Cardinalium translatum est, consueverint Pontifices, selectos ex vniuerso Orbe Christiano viros in Senatum collocare. Multa præterea eliciuntur ex Africanis Conciliis, quæ specialem Romani Episcopi electoratu indicant in illas Ecclesiæ: quemadmodum & ex Pontificum Epistolis. Ac videnda præ cæteris Epistola 85.
S. Leonis Primi.

Quid verò egerint Antistites Romani in Gallicis, Hispanicisque prouinciis, tanquam in propria Diœcesi, cumulate docent Innocentij, Bonifacij, Cælestini, Leonis, Gregorij, aliotumque Pontificum tam antiquorum, quam recentiorum Epistolæ. Ex ipsa etiam Nouella constitutione Valentiniani Imper. de Episc. ordinat. addiscere potes, idem in Galliâ fuisse olim perpetratum ab Hilario Arelatensi Episcopo (de quo & Leo in Epist.) quod prius in Thebaïde à Meletio Lycopolitano. Siquidem usurpauerat sibi Episcoporum ordinationes Romano Pontifice inconsulto. Itaque tam hic conatus ab ipso Pontifice improbatus fuit, quam ille quondam Meletij à Nicæno Concilio. *Et erat quidem (ait Imper.) ipsa sententia per Gallias etiam sine Imperiali sanctione valisura ; quid enim tantum*

Pontificis auctoritas non valeret? At quia compluribus magis erat timori sæcularis potestas, quam Ecclesiastica, decernere ipse quoque satius duxit: ne quid (inquit) tam Episcopis Gallicanis, quam aliarum prouinciarum contra consuetudinem veterem (est ibi illud Nicæni Canonis ~~καὶ δέχεται ἐδικηθέντα~~) liceat sine viri venerabilis Pape Vrbis æternae auctoritate tentare. Pontifices tamen quod tam ampla esset Romana Diœcesis, multa permittebant in longinquis regionibus arbitrio Primate. Secus usu veniebat in Italia, ubi nullus constitutus erat Primas, sed ex illius omnibus prouinciis saepissimè conuocabantur Episcopi ad Romanos Conuentus, qui propterea frequentissimi erant. Itaque Galla Placidia Augusta, ubi Romam venisset, Leonem Papam cum maximo Italorum Episcoporum cœtu reperit; his enim verbis utitur in Epistola ad Theodosium Imper.

~~αὐτοῖς οὐδὲν τοῦ πληντὸς οὐδὲν~~ οὐδὲν τοῦ αἰαρθμήτου πολέων οὐδὲ τῆς Καλασσουρίας οὐδὲν τῆς Δρεπάνης τῆς ιδίας πόλου, καὶ τῆς αὖτας, Episcoporum multitudine circumscriptus, quos ex innumerabilibus Italiae Ciniatibus pro loci proprijs principatu, ac dignitate collegit. Non tu (opinor) Anonyme, innumeratas vrbes Suburbicariis regionibus adscribes, etenim per paucas in iis fuisse fatebaris; & vides tamen collectos tot Episcopos ab ipso Romano Pontifice, tanquam ab ipsorum Exarcho, id enim valet οὐδὲν τῆς Δρεπάνης τῆς ιδίας πόλου. Sic statim post Nicænam Synodum coëgit Romæ D. Syluester Concilium ex 272. suæ Diœceseos Episcopis. Iulius

itidem centum viginti Episcopos, quos inter connumeratos videmus Archiepiscopos Aquileiensem, Rauennatem, Mediolanensem, sed & Carthaginensem. In Concilio sub Agathone, quod extat inter acta sextæ Synodi Constantinopolitanæ præter Episcopos omnium Italæ prouinciarum interfuerunt legati nomine Episcopi Galliarum, & Britanniarum. Sed quemadmodum dubitari nequit, amplissimam fuisse speciam Romani Patriarchæ Diœcesim, ita quibus olim potissimum finibus contineretur, haud adeò certum est hodie: præsertim ob usurpationes variis temporibus emanatas ab insolenti potentia Bizantinorum Antistitutum. *Occidens* quidem dicebatur esse sub peculiari eius ac Patriarchali (ut sic dicam) sollicitudine, quod & ex eo D. Hieronymi loco in epist. ad Marcum presbyterum elicere est: *Hereticus vocor? si ab Arrianis, merito: si ab Orthodoxis, qui huiusmodi arguunt fidem, Orthodoxi esse desierunt: aut si eis placet, hereticum me cum Occidente, hereticum me cum Aegypto, hoc est cum Damaso Petróque condemnant;* etant enim Episcopi eo tempore Damasus Romæ, Petrus Alexandriæ. Liquet tamen; & Septentrionem à Romana Diœcesi complexum fuisse, & plures etiam in Oriente regiones, quas qui magis Orientales erant, veluti Aegyptij, Syri, Phœnices, inter Occidentales numerare videbantur. Vides Alexandrini Patriarchæ Diœcesim vnico Aegypti vocabulo à Hieronymo nuncupari, quamuis & alia prouinciaz eidem subessent ab Aegypto longe dis-

sitæ: ita *Occidens* appellabatur specialis Romani Pontificis Diœcesis, à potiori nimirum parte, licet extra ipsum quoque Occidentem longè latèque porrigeretur. Sanè si ad antiquiora tempora cogitationem intendimus, quùm tres illæ Patriarchales sedes, Romana, *Alexandrina*, *Antiochena* Ecclesiæ per orbem terrarum omnes inter se partitæ essent, perspicuum fit, in peculiari Romana Diœcesi regiones, & prouincias fuisse, quæ sub duabus iis non erant. Sed (ut diximus) neutiquam hodie facile est, certis eas limitibus designare.

Porrò quàm vana sit tua illa opinio de Ecclesiis Suburbicariarum regionum, ex ipsis etiam Episcoporum designationibus palam fit. Si plures tribuendi sunt Metropolitæ in Suburbicariâ à te excogitatâ Diœcesi, quatuor, opinor, illi saltem concedes singulos regionibus singulis præpositos. Spoletinum dedisti Piceno Suburbicario: haud æquum est, suos ut Metropolis utriusque Latio inuidcas, & Tusciæ Suburbicariæ, quas tu solùm prouincias Romanæ Diœcesi tribuebas, nec plures intra centesimum milliarium numerabas. Emergant itaque & tres isti ex tua figulina. Quam exinde reliquam facies Romanam Prouinciam? an dices, sex in ea fuisse Episcopos, qui urbem perpetuò incolunt, quique Cardinales vocantur? Fuerint enim verò, fuerit & alius quispiam in continentibus Vrbis. At quùm te non fugiat, solitos eo tempore ordinari Episcopos à suis quémque Metropolitis, qui fieri po-

tuit, ut à Romanis Archiepiscopis tot emanarent Episcoporum ordinationes non magno temporis spacio in tam exiguâ prouinciâ? Calculum pone in ipsa Nicæni Concilij tempora, reperies sanè, si Anastasium Bibliothecarium consulas, intercurrentibus tantummodo ducentis duodeviginti annis, hoc est ab anno Christi 304. ad 523. ordinatos à Romanis Pontificibus mille, cōque amplius Episcopos. Inde elicies quā magna fuerit Romana Prouincia, quā utique prouincia pars Diœceseos erat. Non equidem ignoro, fas fuisse vniuersit Ecclesiæ Coryphæ, & in alienis prouinciis Episcopos designare, sed non id eo tempore moris erat. Quod iure optimo immutatum est postea, ut eo melius consulatur Ecclesiæ unitati adē nobis à Christo Domino commendata; quūm referri hoc pacto Episcopi omnes videantur ad Petri Cathedram (ut verbis utar D. Cypriani) atque ad Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est. Ordinabant igitur Romani Patriarchæ & suæ prouinciæ Episcopos, & suæ Diœceseos Metropolitas, aut eorum electiones approbantes ordinandos aliis mandabant, si locorum interualla id exigerent.

Ac quoniam nulli re vera erant Suburbicarij Metropolitæ, in longinquiores oras pedem inferamus. Tradit Hieronymus Rubeus ex antiquis monumentis Ecclesiæ Rauennatis, anno à Christo nato 433. Romanum contendisse Rauennates cum decreto electionis noui Episcopi in Ioannis locum nuper defuncti, ve-

rūm abnuisse Sextum Pontificem electioni calculum addere, ac diuino monitu Petrum Chrysologum ordinasse. Subtraxere se quodam tempore ab huiusmodi ordinatione Metropolitani Rauennates, sed rediere tandem sedente Leone secundo. Rem enarrat hisce verbis Anastasius Bibliothecarius : *Huius temporibus percurrente diuali iussione clementissimi Principis restituta est Ecclesia Rauennas sub ordinatione sedis Apostolicae, ut defuncto Archiepiscopo, qui electus fuerit, iuxta antiquam consuetudinem in Civitatem Romanam veniat ordinandus.* Ac postea de Sergio Pontifice : *Hic ordinavit Damianum sancte Ecclesie Rauennatis, atque Clementem Frisonum. Hic ordinavit Beretualdum Britanniae Archiepiscopum.* Hi sunt ex Metropolitis Romanæ Dicēscos, non quos tu Anonyme somniabas in regionibus Suburbicariis constitutos. Quūm Diuus etiam Ambrosius scribebat ad Vercellenles epist. 82. *Ordinationem meam Occidentales Episcopi iudicio, Orientales etiam exemplo probaueré, quid intelligit hīc, nisi Romani Pontificis cum suā Synodo assensum?* Fiunt hoc quoque tempore Episcoporum designationes, comprobationēsque eorum, qui elēti sunt, adhibito Cardinallium Consilio, quos successisse diximus in locum Syndici conuocari solitæ ex Italicis, aliarūmque Occidentalium Provinciarum Episcopis. Ac sanè quūm Ambrosij electionem comprobasset Damasus, Simplicianum ad eum misit Romanum presbyterum egregię eruditioñis, ac spectataꝝ probitatis, qui rudi Epi-

scopo in Mediolanensis Ecclesiæ regimine moderator adesset, ac magister. Quâ de re D. Augustinus lib. 8. confess. cap. 2. Præter Episcopos Romanæ Prouinciæ, & Metropolitas Occidentalis Diœceseos, habebat quoque Romanæ sedis Episcopus nonnullos in eadem sua Diœcesi sibi reseruatos, ab aliis verò Metropolitis exemptos. Quemadmodum de Ticinensi legimus, qui nescio quo priuilegio (credo ex quo Longobardorum Reges Ticini sedes fixerunt) à Mediolanensi Episcopo, cui antiquitùs suberat, se subduxit. Turritanam quoque Ecclesiam in insula Sardinia eodem priuilegio munitam antiquitùs fuisse, tradit Anastasius Bibliothecarius in vita Ioannis V.

Illud quoque consideratione dignum videtur, quod Concilia ex omnibus licet Prouinciis Occidentalibus congregata, Oecumenica non dicebantur, ob illam opinor causam, quod ex vna tantummodo Diœcesi conflata essent. Cur enim Concilium primum Constantinopolitanum Oecumenici nomen gerit, Romanum non item eodem tempore à Damaso ob eandem causam celebratum, quum tamen & multò esset numerosius, & ab ipso firmitas, atque auctoritas Constantinopolitano accesserit? Res profectò, qua de agebatur, ad vniuersam pertinebat Ecclesiam. Romani præterea conuocati fuerant ex vniuerso orbe Episcopi? ut deesset nihil, quominus generale Concilium dici posset. Verum quia permisit Pontifex Orientalibus hoc est plurium Diœceseon Episcopis, vti Constantino-

polim conuenirent, generalis nomen adhaesit Constantinopolitano, non æquè Romano ex vnicâ tantum Diœcesi, nempe Occidentali, coacto, quæ Diœcesis & Constantinopolitano interfuisse dici potest, postquam eius Corypheus Romanus Pontifex id confirmauit, tametsi consuetudo esset, ut in Oriente Orientalium esset Concilium, intra Occidentem Occidentalium, quemadmodum aiebat D. Ambrosius in Synodo Aquileiensi. Itaque Sardicensc Concilium quamuis coactum in Illyrico, regione nimurum Romanæ Diœceseos, inter Oecumenica est connumeratum, ut liquet ex Socrate lib. 2. cap. 16. quandoquidem eò conuenere, & Orientales Episcopi.

Quod Occidentis Synodus vnius Diœceseos censemur, clarum etiam sit ex ea, quam Roma coëgit Agatho Papa ex 125. Episcopis, ut legatos mitteret ad sextum Concilium Oecumenicum, siquidem præter Italos interfuerunt Episcopi Galli, Belgæ, Britanni, ac Synodica ipsa sic inscribitur: Αγάθων Ἀπόστολος δοδαρεῖον πόλις τῆς Κύπρου πάπας τῆς οἰκουμένης τῆς αἰγαίας θάλασσας τῆς Εὐρώπης τῆς Ασίας Θεός, Agatho Episcopus seruus seruorum Dei cum uniuersis Synodis subiacentibus Concilio Apostolice sedis. Aperteque in eadem profertur, esse plures ex iis Metropolitis, & Episcopis εἰς μήτραν τὴν Ἑρακλεῖαν την Λογοθεάρδων, καὶ Σκαλεῖαν, & μετὰ διαδικασίας Φεγγαρίων, Γότθων, καὶ Βρετανῶν, in medio gentium Longobardorum, & Sclauorum, nec non Francorum, Gotthorum, & Britannorum. Sed infra clarissimè enuntiat, diffusos esse eosdem

eosdem Episcopos & n*on* d*e*x*c*ta*s*a & d*u*nt*u*l*o* x*u*p*o*g*o*,
per Septentrionales atque Occidua*s* reg*o*n*es*. Qu*æ* quum
& do*c*t*u*ss*u* Bignoni*u*s obseru*u*ss*et*, nescire se aiebat,
an luculentius testimonium afferri posset ad indican*d*am Patriarchalem Romani Pontificis Dio*c*cesi*m*.

Legationes quinetiam sunt perpendenda*r*, qu*æ* à Ro*m*an*is* Pontificib*u*s ad Con*ci*lia, ad Imperato*r*es, ad Reg*e*s dirige*b*antur. Etenim Episcopos su*x* Dio*c*ce*s* ad eam rem delige*b*ant. Vnde etiam clarum fiet, Suburbicariis regionibus neutiquam fuisse Dio*c*cesi*m* illam coar*c*tam. Vincentius Capuensis, & Marcellus &què ex Campania Episcopus, legati sunt à Liberio ad Con*ci*lium Aquileiense: *Æmilius Beneventanus* ab Innocentio ad Arcadium Imperatorem: Faustinus Episcopus Potentinus in Piceno à Zosimo ad Carthaginense Con*ci*lium: Ennodius Ticinensis ab Hormilda ad Anastasium Augustum: Germanus Capuanus ab eodem ad Iustinum. E Sicilia Paschasius Lilybej Episcopus à Leone ad Con*ci*lium Chalcedonense: Peregrinus Messanensis ab Hormilda ad Anastasium Imperatorem. E Sardinia Lucifer Calaritanus à Liberio ad Constantium Imperatorem. Ex Hispania Hosius Cordubensis à Syluestro ad Con*ci*lium Nicen*u*um, mox à Julio ad Sardicense. Neque enim dubium, quin fuerit Hosius Pontificis legatus, quemadmodum aper*t*è testatur Gelasius Cyzicenus, & non semel Hincmarus Remensis Archiepiscopus. Ex Græcia quoque Ilianum Co*en*sem legatione functum pro Leone Papa,

docent acta Concilij Chalcedonensis: qui etiam Julianus iussus est à Pontifice Constantinopoli confidere, ut contineret in officio Archimandritas illos eorumque Monachos.

Hæc poteras, Anonyme, aliisque indagare, quæ digitum quodammodo intendunt ad veritatis fontem, vnde liquidam haurire potes de Romana Diœcesi sententiam, non turbidas illas, inanésque coniecturas Præfecturæ Urbanæ innixas. Et profectò si tolum ipsum Nicænum Canonem, in quo totius controvèrsiæ cardo vertitur, non lippis oculis inspicere libuifset, prolixæ disputationi parcendum tibi fuerat. Vis enim ipsa argumentationis, quæ inde elicetur, commonefacere te poterat, ampliorem fuisse Romano quam Alexandrino Patriarchæ Diœcesim. Procedit enim argumentatio à maiori ad minus, perinde ac si dixissent Nicæni Patres, quoniam videmus Romani Episcopi potestatem in uniuersa sua Diœcesi, quamvis amplissima sit, sartam rectam esse; equum videtur, ut & Alexandrino Episcopo cui minor Diœcesis ex veteri more contigit, idem ius seruetur. Etenim qui se subducere à potestate Episcopi Alexandrini nitebantur, ordinatio-nesque eo inuito facere, quâ reprimi poterant Romani Episcopi exemplo, si illius Diœcesis ea fuisset, quam tu fingis? annon dixissent illi, mirum non esse, si tantillam Diœcesim Romanus Episcopus solus administra-ret? ac propterea parum æquam videri veterem con-suetudinem, quæ tam latam Diœcesim Alexandrino

concederet?

Quæ igitur quantaque fuerit Romani Patriarchæ Diœcesis, iam patet factum est. Atque ad hanc non solum respicere poterat Prætextatus, quum teste D. Hieronymo ludens dicebat, *Facite me Vrbis Roma Episcopum, & ero protinus Christianus*, sed ad maximam illam auctoritatem, quam Romano Episcopo esse videbat ultra fines quoque Orbis Romani. Nam ad diuitias quod attinet, haud vereor quin Christiani moris ignarus fuerit Ethnicus homo, quemadmodum & Ammianus, qui luxum Damasi carpere videtur, quum tamen sanctissimi illius Pontificis abstinentia, & frugalitas perquam nota fuerit: ut in huiusmodi scriptoribus mendaciorum loquacitatem æquæ, ut in Tacito Tercullianus, iure optimo notaret. Verum huiusmodi Ethnicorum disteriis nimium quantum fauent sectarij, quos sic irritat Ecclesiæ splendor, ut taurorum oculos purpura; quique impudenti non minus fronte, quam Iudeæ fuerat, matronarum oblationes improbare non verentur, mallentque diuitias illas in ganeis ab se insumi, quam ab Ecclesia impendi in pauperum almoniis, in redimendis captiuis, in ornamentis templorum. Ideò Satyrici verticulum libenter usurpant:

Dicite Pontifices, in sacris quid facit aurum?
ut vel Deo ipsi Opt. Max. auream gemmamque supellestilem improparent, quam in sacris ministeriis, & in sacerdotum indumentis adhiberi præceperat.
De Ecclesiæ splendore & diuitiis egregium est Isaïz

vaticinium cap. 60. fore nimirum aiebat, vt post illatas ærumnas, & vilipendia ab ethnicis potestatibus, summam consequeretur dignitatem, in qua scilicet videre nunc est ipsum Ecclesiæ præsidem supra Reges atque Imperatores euctum: magnisque insuper polliceret opibus ab ipsorum Principum liberalitate congregatis. Dei verba apud Prophetam ex versione D. Hieronymi illa sunt: *Pro eo quod fuisti derelicta, et odio habita, et non erat qui per te transiret, ponam te in superbiam saeculorum gaudium in generationem et generationem: et fuges lac gentium, et mamilla regum lactaberis.* Et superbiam saeculorum Chaldaicus interpres reddidit gloriam saeculi, septuaginta interpres gaudium sive exultationem aeternam. *Θησεοις (inquiunt) ἀχαιαὶ μακάροις.* Scripsierant fortasse *μακάροις*, vt responderet τῷ saeculorum, quod habet Hebraïca lectio. Sed nihil immutare est necesse, idem enim valere videtur *μακάροις*. Quod futurum ait, vt alatur Ecclesia gentium laeti, & Regum vberibus, ad diuitias referendum est. Sic enim reddiderunt septuaginta: *καὶ πλοῦσι βασιλέων φάγοτε.*

C A P V T S E X T V M .

Ruffini verba iterum expensa , & emendata . Parænesis ad Anonymum . De Tridentino Concilio . de Miraculis . De progressu Romanae Ecclesie . D . Cypriani loca explanata . Virgilij versiculum è Sibyllinis videri sumptum . Christus petra , Simon petra . Orientales Episcopi membra Romanae Ecclesie , non Occidentales tantum .

N portu iam te Anonyme nauigare putabas , sed lacera fractaque tuæ opinio-
nis veluti naui , extremam à te video ta-
bulam contineri , quam necesse est viatis
demum brachiis remittas , vt ex ipso nau-
fragio salutem quæras . Nouo sanè exemplo , sed Dei
prouidentia accommodatissimo , qui ventosam homi-
num sapientiam confringere amat , vt sospitet pereun-
tes . Frustra inhæres adhuc Ruffini verbis , & cum Ba-
ronio luçtaris , quod scriptorem illum vacillantis fidici ,
ingenitæq; obscuritatis arguat . Ac demus tibi , non la-
bancere in eo loco Ruffini fidé , dum Romanam Diœce-
sim Suburbicas Ecclesias appellauit ; nam verba illa
rectissimè Baronium fuisse interpretatum (quanquam
iis non acquieuerit) suprà euicimus : reliquorum sanè
verborum contextus aut mendosus est , aut illum falsi-

tatis arguit. Dum enim scribit, Nicæno canone statutum esse, *Vt apud Alexandriam, & in Urbe Româ vetusta consuetudo seruetur, ut vel ille Ægypti, vel hic Suburbicariarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat, quis non videat aberrare hominem ab ipso Canone, quo nihil de Romano Episcopo definitum est, sed ipsum tantum eiusque Diocecesim in exemplum assumptam?* At tu illum ē̄m̄w̄l̄z̄r̄ ais. Arabisset etiam (ut sic dicam) non persuadebis tamen, defendi cum ea lectione fidem illius posse. Finge ab Hispanorum Senatu hanc esse legem latam: *Placet, ut in Regum nostrorum inaugurationibus sacra uncio à Toletano Archiepiscopo adhibeatur, nam ex Gallorum Regibus is mos est.* Finge itidem, scriptorem aliquem Ruffino similem, dum huiusmodi legem in suos historiarum libros referret, hisce verbis vñlum esse: *Hispanico Senatusconsulto caustum est, ut sacra uncio in Regum inauguratione adhibeatur, ut vel Hispanorum Reges à Toletano Archiepiscopo, vel Reges Galorum ab Archiepiscopo Remensi inungantur.* Quis porrò hellenismus scriptorem hunc tueretur, quominus conuicia in illum ingereres, iure optimo assertens, aut Senatusconsultum ab eo non perceptum, aut tudem illum esse loquendi? nisi clementiori sententia dices, eius verba mendo laborare, quemadmodum de Rufini verbis credere par est. Sic enim concepta fuisse suspicari licet: *Vt apud Alexandriam, velut in Urbe Româ vetusta consuetudo seruetur; ut ille Ægypti, velut hic Suburbicariarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat.* Vides enim

hoc pacto Romani Episcopi exemplum, quemadmodum & in ipso Canone Alexandrino & cæteris esse propositum; nec iam opus tibi est locos indagare, quibus ostendas particulam V E L pro E T positam: nam in sequioris æui scriptoribus id frequens est adeò, ut exempla congerere putidi sit laboris.

Quoniam verò in extremo tuo opere hæc proferre non dubitasti: *Nobis hæc stabit semper sententia, in his de politica Ecclesiastica controversiis, historiis, Conciliis, & Patrum antiquorum testimoniis adhærere, nullique fidem temerè detrahere: vbi perpenderis quæ bona fide in medium attulimus ex Conciliis, & Patribus antiquis, necnon ex historicis; si quid ingenui sanguinis tibi est, haud dubito, quin manus vltrò sis datus ipsi veritati. nec curæ tibi sit, quòd illam detectum tibi veniat tenuissimus homo, qualem me esse fateor, etenim haud Dco operosum est, vel ex ore infantium & lactentium laudes perficere. nec te latet superciliosam huius mundi sapientiam, quæ Deo inimica est, à rudibus pescatoribus superatam fuisse. Laudo, quòd Concilia, quòd veteres Patres consectoris, & nobis idem est propositum. At illud porrò caendum, ne infelici curiositate mentem torqueas, aut ne sapere tibi ipsi tantùm videaris. Monet nos magnus Apostolus Rom. 12. ne si sumus prudentes apud nosmetipsos. an tu prudentiorem te existimas, quām tot integrissimi Antistites, tot viri doctissimi fuere, qui in ipsis etiam Conciliis excusa veritate, hæreticos esse definiuerunt, qui ea sentiunt,*

quæ tu sentire videris de Romano Pontifice? Crede mihi Anonyme, qui sanitatem mentis auet, imbibenda illi est Christiana simplicitas. Hoc præcipuum est pharmacum, quo animi deterguntur deliciis sectariorum infatuati. Tu Concilia, patrésque antiquos à te stare autumas (velim ut ne singas) nos id pleno ore negamus, & nobis meliori iure asserimus. Iam rationum momenta, ipsásque de iis disputationes omittamus. Fingamus potius interiisse iam diu Concilia, interiisse veterum Patrum volumina. Quæro ex te, quæ tua esset de Ecclesia Dei sententia? apud quam nationem, apud quam sectam constituenda tibi illa foret? num Christum ipsum sua sponsa viduares? ita sanè conari videris, dum contendis Romanos Pontifices à recto declinasse itinere, quia primatum sibi vindicant supra omnes Ecclesias; vides autem Episcopos pñè omnes cum illo consentire. Nam qui pauci à nobis abhorrent, suæ propè quisque sectæ sunt addicti. Itaque si veteribus Conciliis sis destitutus, patrūmque testimoniis, confer te per singulas sectas, inspice non solùm viuendi rationes, legésque Ecclesiasticas, sed ipsos progressus, & qui è cælo defluunt fauores. Tridentinum Concilium, quod è vestris quidam, aut legitimum ridiculè negant, aut vniuersale, si non id sit, at concedes saltem, comprehensionem esse legum Ecclesiæ Romanæ. Quid tu de hisce legibus sentis? quum non vulgari te ingenio numen donauerit, quidni spērem, si librum istum serio euolueris, illud de te evenaturum

turum, quod sectario cuidam, non diu est, contigisse accepi. Totus is erat in sua secta confouenda, atque amplificanda, eodem nimirum errore deceptus, quo Saulus, quum Christi discipulos insectaretur. Damnabat is Romanæ Ecclesiæ ritus, & doctrinam, damnabat in primis Tridentinum Concilium, quod tamen nunquam perlegerat. deuenit ei quodam die in manus id volumen: curiositate illectus legere cœpit: iis, quæ legebat, mentem scriò adhibere. Quid te moror? ex ea lectione exuit immoderatos spiritus, lucem hausit, sanitatem recepit, Romanam Ecclesiam veram & Catholicam fallus est. Ex Saulo factus Paulus, quæ oppugnabat, strenuè propugnat, spirantque eius scripta non pietatem minus quam sanam doctrinam.

Præter leges nostras, an non animaduertis, quæ miracula à sanctis Hominibus Dei ope quotidie patrantur, apud Catholicos tantum esse? Ridebis forsitan, Quid tum? an non & Iudei id faciunt, quum illis Christi miracula prædicamus? nihil sustinet detrimenti veritas ab insipientium risu. Nec sanè miraculorum dona à sua vnquam Ecclesiâ Christus Dominus subtraxit. Mirabar tamen interdum, cur hisce temporibus adeò essent frequentia, quum scirem dari ea in signum non fidelibus, sed infidelibus. noui tandem, quid id sit. Deique veneror prouidentiam, & benignitatem. Nullas non ille vias aperit, quibus nos ab erroribus auocet, dirigat ad veritatem. comperit, multos esse hac tempestate, qui sanæ doctrinæ de sui Vicarij

potestate non acquiescunt, lubetque experiri, num prodigiis perdomita cedat eorum peruicacia. eodem enim veluti imbre cælitus demissio Christianæ quoque prædicationis ab Apostolis, aliisque Christi discipulis, per orbem terrarum diffusa seminum creuit. Quandoquidem quis cernens, audiens, isthac proficiisci ab iis qui stant à Romano Pontifice, non continuo fateatur, à Deo illos diligi? nec fieri posse, ut de Religione prauè sentiant, qui Deo cari sunt? πάντες γὰρ αἱ ψηφίσματα βλεπομέναι εἰς τὸν θεόν δικάσσουσι, dictum est in textâ Synodo Constantinopolitana.

Præterea quos vides progressus fecisse Romanam Ecclesiam à potentissimis licet hostibus pertinaciter exagitataam, eos ne debet legionibus, an religioni? Appositè cecinit D. Prosper:

*Sedes Roma Petri, quæ pastoralis honoris
Facta caput mundo, quantum non possidet armis,
Religione tenet.----*

Fuit hoc Dei Opt. Max. consilium, ut Vrbs, quæ in sui Vicarij iura concessura erat, caput Orbis diceretur, quamquam pars Orbis maxima Romanum dominatum nesciret. Nam quæ nunc adeò remota est regio, quæ non Romanæ sedis Pontificia auctoritas peruidat? sunt Reges, sunt Principes à Christianis legibus alieni: sunt alij, qui suaue iugum Ecclesiæ excusserunt, ut licentia litarent; at in Regnis eorum, &ditionibus, quot homines degunt, qui Romano Pontifici parent? qui vitam prius effundere sunt parati,

quām sint in Pontificia præcepta contumaces? Ipsi Augusti Regēsque Catholici, qui sunt, qui fuerunt, nihil de maiestate suâ detractum credunt, quum maiestati Pontificiæ se subiiciunt. Gallorum Reges animo tecum ipse reputa, Pipinos, Carolos, ipsos Ludouicos; quām egregiè sibi consulere, quantam indipisci gloriam arbitrati sunt, quum Romanos Pontifices pietate ac veneratione eximia prosequerentur? An non heri, aut nudius tertius Iaponij legati, gentēsque nostris obuersæ pedibus, tot demensis terratum mārisque spatiis, tot exhaustis laboribus Romam appulerunt, ut in Pontificis obsequium pronæ ruerent, suorumque Regum in illum obseruantiam coram testarentur? Quis Episcoporum hæc sibi aliquando expectauit, quos tu Anonyme Romano pares facere tentas? Immò quò eorum conatus ceciderunt, qui Patriarchali olim dignitate conspicui primo ipsi ac summo Antistiti aduersari sunt ausi? circumspice animo, & si quis tibi humanitatis sensus est, non absque lacrymis percipies, qui sint rerum exitus consequuti. Atque vtinam vanum fuisset Leonis Papæ vaticinium, quum Marciano Augusto scribens de Anatolio Constantinopolitano Episcopo, iis verbis usus est: *propria perdit, qui indebita concupiscit.*

Iam verò, & ipsa temporum spacia perpende, quibus suā in maiestate stat Romana sedes. Illam sanè comprehendes diuturnitate conualuisse, quippe solida in Petra fundatam, atque ab ipso suo exortu Primum

semper suum tuitam esse , suam (vt aiebat D. Irenæus,) potentiorēm principalitatēm . Nimirum ea est , ad quam teste Cypriano perfidia habere non potest accessum . Quum tu Theodosij constitutionem laudares , in qua illa verba legimus : *Cunctos populos , quos clementia nostra regit temperamentum , in tali volumus religione versari , quam Diuum Petrum Apostolum tradidisse Romanis , Religio usque nunc ab ipso insinuata declarat , au- ream esse sanctionem dixisti , & tamen sanctissimum Pontificem Damasum , qui tum viuebat , aliquoties perstringis , quemadmodum & antecessores , quos aiebas sacerdotali typho ius sibi ac potestatem in alios Episcopos usurpare . non equidem sum nescius , lo- qui Theodosium de fide quæ ad Christi diuinitatem patri æqualem respiciebat , verum scio , illibatam il- lam Religionem , quæ à Petro ad Theodosij usque æcum , & exinde ad nostra tempora promanauit , can- dem quoque esse in asserendo primatu , qui Petro ipsi datus à Christo fuit , non qui à dignitate Urbis Ro- manæ effluxerat . An non D. Petrus , antequam Ro- manam videret , principem se cæterorum Apostolorum , Ecclesiæque præfectum norat ? Ridicule non minus faciunt quām indocte , qui D. Cypriani locum ex Epistola 71. secus quām par est , interpretantur . verba Cypriani ea sunt : *Nam nec Petrus , quem PRIMVM Dominus elegit , & super quem ædificauit Ecclesiam suam , quum secum Paulus de circumcisione postmodum disceptaret , vindicauit sibi aliquid insolenter , aut arroganter assumpserit ,**

ut diceret se primatum tenere, & obtemperari à nouellis
 & posteru sibi potius oportere. Hoc enim voluit Cy-
 prianus, non incognitam fuisse Petro sui vim Prima-
 tus, sed cā vti, demissionis gratiā, noluisse, quum Pauli
 consilium ratione niti videret, effeque expansis vlnis
 excipiendum. Vide cā de re eruditissimum Pamelium.
 Sic hodiéque Romani Pontifices nihil ardui aggre-
 diuntur, quin priùs Consiliariorum suorum senten-
 tiā exquirant, hoc est, R. E. Cardinalium, intelli-
 gentes reperiri se interdum posse reprehensioni ob-
 noxios, quemadmodum, quum de Circumcisione
 ageretur, repertus est Petrus, D. Paulo teste, Galat. 2.

Igitur Romana Ecclesia eadem est, quæ in sui
 exordio fuit, seu fidei integritatem spectes, seu Pri-
 matus honorem, nec auctoritas eius ac potestas ullis
 circumscribi potest terminis aut regionum, aut tem-
 porum, siquidem Christi vices gerit, in cuius ma-
 num omnia Pater tradidit, quique nobiscum se per-
 mansurum pollicitus est usque ad consummationem
 saeculi. Eleganter scribebat Nicolaus Pontifex in Epi-
 stola ad Michaëlem Imperatorem: *Priuilegia istius se-
 dis vel Ecclesiae perpetua sunt, diuinitus radicata, atque
 plantata sunt: infringi possunt, transferri non possunt:
 trahi possunt, euelli non possunt. Quæ ante Imperium ve-
 strum fuerunt, & permanent (Deo gratias) hactenus illi-
 bata, manebuntque post nos: & quoisque Christianum
 nomen prædicatum fuerit: illa subsisterè non cessabunt ini-
 mutilata. Verius itaque dixerit, non de Senatu popu-*

lóque Romano Virgilianus Iuppiter , sed de Romanis Pontificibus verus ac supremus mundi opifex ;

His ego nec metas rerum , nec tempora pono.

nam si quid hariolari licet (cur enim coniectandi scientiam tibi solus vindices ?) facile existimem , de Pontificiâ potestate fuisse isthæc prolata , eaque Matronem è Sibyllinis oraculis in suum poëma transtulisse . Quam fuerit is Poëta Sibyllinorum carminum studiosus , ecloga ipsa quarta luculenter docet . Suspicionem verò meam adiuuat Claudio de Bello Gil-
don. vbi Romæ votum ad Virgilianum versiculum respicientis iis verbis inter cætera conceptum le-
gitur :

*Si mea mansuris meruerunt mœnia nasci
Iuppiter auspiciis : si stant immota Sibylle
Carmina , &c.*

Sed poëtas valere iubens , ac speciosas huiusmodi coniecturas , te Anonyme obtestor , ut non Conciliis tantum , & patribus antiquis , quos ambigi non potest nobiscum esse , si bona fide ad veritatis trutinam perpendantur , & æquis utram iudicibus , sed iis etiam argumentis , quæ consideranda in medium protulimus , mente in scribendo adhibeas , euoluásque præcipue aureum libellum de Notis Ecclesiæ Cardinalis Bellarmini doctrinâ non minùs ac pietate , quam honorum infulis illustriſſimi . Nam , ni obtulsum omnino cor geris , tot esse linguas isthæc agnosces , quibus supremus rerum conditor è cælo nos alloquitur , quibus

liquidò indicat, Romanum Episcopum à se esse ele-
 ctum, apud quem Religionis, atque Ecclesiæ Principa-
 tum statueret. Ridebisque nobiscum, aut miseraberis
 potius infelicem desertorem, qui cęcę ambitioni incu-
 bans nescio quę sibi somnia finxit, vt se parem faceret
 Episcoporum Episcopo, sperauitque fortasse, si alias re-
 giones quæreret, in iis imaginum blandimentis fruitu-
 rum sese Endymionis somno. Censuit quinetiam, me-
 liùs secum actum iri, si charactere Episcopali verè in-
 signitus inter Episcopos degeret, qui nomine tenus
 sunt Episcopi, qui (vt aiebat D. Cyprianus) se præpositos
 sine ullā ordinationis lege constituant, qui nemine Episcopa-
 tum dantur. *Episcopi sibi nomen assumunt.* Sed infletur
 quantumuis ille, atque intumelcat, distinxipetur potius
 vt Aësopæia rana, quam vt maiorem dignitatem
 vel apud perfunctarios Episcopos adipisci queat.
 Sunt qui suspicentur, eius te hominis satellitem esse,
 tuūmque libellum veluti anteambulonem præmissum
 fuisse eius operis, quod ille nuper edidit. Verumenim-
 vero meliori ego te genio, atque ingenio natum con-
 ijcio, spémque esse, vt tu faciliùs sanioribus consiliis
 animum sis compositurus. Existimare illum audio,
 (neque enim librum videre adhuc licuit) Episcopis
 singulis datum esse, vt vniuersam Ecclesiam in soli-
 dum regant: videturque sententiā abuti D. Cypriani
 aientis in libro de vnitate: *Episcopatus unus est, cuius à*
singulis in solidum pars tenetur: non animaduertens, di-
cere Cyprianum, suam cuique Episcopo partem esse

tributam , quum singulis pastoribus (vt scribit etiam epist. 55.) portio gregis sit adscripta , quam regat unusquisque & gubernet , rationem sui actus Domino redditurus . At voces illæ in solidum vnam mem Episcoporum confessionem denotant , dum tamen suum quisque gradum tucatur , ac nemini fas sit , Ecclesiam se iunctim habere ab vniuersali Ecclesia : Vniuersali verò Ecclesiæ suum tanquam fontem esse , suam radicem , videlicet Romanam sedem , apertissime indicat ille idem Cyprianus epist. 45. quippe illam vocat Ecclesiæ Catholicæ radicem , & matricem . Necesse igitur est , quælibet Ecclesia ad hanc reuocetur . atque illud est quod aiebat Irenæus lib. 3. contra hæres . (non enim piget integerimi & vetustissimi Patris aureum dictum pluries repetere) Ad hanc Ecclesiam (de Romana loquitur) propter potentiorum principalitatem , necesse est omnem conuenire Ecclesiam , hoc est , eos qui sunt ubique fideles , in qua semper ab his , qui sunt undique , conservata est ea , que ab Apostolis est , traditio . Id tribus exemplis conatur Cyprianus oculos ponere , sic enim loquitur libro de Vnitate : Episcopatus unus est cuius à singulis pars tenetur . Ecclesia quoque una est , que in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur : quomodo Solis multi rādijs , sed lumen unum : & rami arboris multi , sed robur unum tenaci radice fundatum : & quum de fonte uno rī plurimi defluunt , numerositas licet diffusa videatur exundantis copiæ largitate , unitas tamen seruatur in origine . Quelle rādium solis à corpore , divisionem lucis unitas non capit :

capit : ab arbore frange ramum , fractus germinare non poterit : à fonte præcide riuum , præcisus areſcet , &c. E tribus hisce exemplis mirè congruit secundo loco positum. Ut enim contuemur in arbore caudicem ipsum (robur vocat Cyprianus, velut etiam Arnobius de Pinu loquens matris Deūm) quæ potior est arboris pars , & prouenientes è summo caudice ramos quosdam maiores, ex iis minores alios, ex minoribus surculos , qui omnes vnam efficiunt arborem , in eoque consentiunt , ut velut in solidum frondes, florésque ac pomæ producant : ita Episcopatus unus (ut idem Cyprianus aiebat epist. 52.) Episcoporum multorum concordi numerostate diffusus potiorem sui partem, velut arboris stipitem , Romanam sedem agnoscit. Huic proximi sunt Patriarchæ, tanquam grandiores quidam rami : iis minores sequuntur Archiepiscopi seu Metropolitæ : ex ipsis vero veluti ramusculi pendent Episcopi, laborantque hi omnes in solidum ut Christi gregem suâ vmbra foueant, suis pomis alant. Et quemadmodum in arbore non surculi dedignantur ramis inniti , non rami ipsi prægrandibus ramis , non hi stipiti ; ita quo suus in Ecclesia ordo seruetur, necesse est ut qui tantummodo Episcopi sunt, superiores agnoscant Metropolitas, Metropolitæ subsint Patriarchis, Patriarchæ tanquam ad omnium matricem referantur ad Petri cathedram (verba sunt Cypriani epist. 55.) atque ad Ecclesiam principalem , unde unitas Sacerdotalis exorta est. Sicuti vero efficere in arbore non

potes, ut truncus ipse siue caudex inter ramos, aut surculos computetur, ita non potest Romanus Episcopus, a quo reguntur ceteri, in ordinem redigi, quod tu censebas Anonyme. Quod verò arboris stipes radici inhæret, quæ radix quamquam sub terra latens totius arboris caput dici potest; id quoque in Ecclesia agnoscere est, quæ caput suum, ac fundamentum non obiectum oculis habet Christum Dominum. Ac sanè quum arborem inspicimus, ex iis partibus, quæ visu usurpantur, appositè dicimus, caudicem ipsum fundamentum esse totius arboris: pari quoque modo in visibili Ecclesia visibile caput censi Romanum Pontificem, non absurdè prædicamus. Neque non propterea verè & propriè caput, & fundamentum Ecclesie Christum ipsum fatemur esse. Sed bonitatem eius agnoscimus, quod non designatus sit honorificæ huius appellationis participem illum facere, cui vices suas commisit. Quemadmodum & Petræ nomen ipsi Apostolorum principi indidit. Quae de re elegantia sunt adeò magni Basilij verba in homilia de Patientia, ut temperare mihi non possim, quin ea huic transferam: Πέτρος εἰπὼν, καὶ ὀλογράφεις, εἰπὼν ὅτι τὸς εἰ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίσιν, καὶ ἀκούσας ὅτι Πέτρα εῖ, σφεκαμάθη. Εἰ γὰρ καὶ Πέτρα, γ' χῶς Χειρὸς Πέτρα. ως Πέτρος Πέτρα. Χειρὸς γὰρ ὅτας Πέτρα αὐσάλβεις. Πέτρος δὲ γῆρας τὴν Πέτραν. χαείζεται γὰρ Ἰνοῦς τὰ ἐαυτὸν ἀξιώματα, σὺν ἀποκειμένοις, διλλέχων ἀδιδωτοις φῶς οὔτε. ὑμεῖς ἔχετε δοφῶς τὴν κόρην. ιερές θεῖται, παιδὶ ιερέταις, πατέρεσσαί θεῖται οἴδου ἀποτέλλεται.

ἱμᾶς ὡς ταργάτῃς τῷ μέσῳ λίκων. Πέτρα ἦσι· Πέτρας ποιεῖ,
καὶ τὸ Ἰδητικόν χαριζόμενη τοῖς θύλαισι. Dixerat iam Petrus, &
beatus pronunciatus fuerat, dixerat utique, Tu es Filius Dei
excelsi, & vicissim laudatus audiuerat: Tu es Petra. licet
enim Petra esset, non erat Petra quemadmodum Christus.
ut Petrus, Petra erat. Siquidem Christus Petra est immo-
bilis, Petrus verò propter Petrum, largitur namque Iesus
suas dignitates, nec iūs tamen spoliatur, sed eadem, quæ dat,
adhuc retinet. Lux est: Vos, inquit, estis lux mundi. Sacer-
dos est, & facit Sacerdotes. Ovis est: Ecce, ait, mitto vos
sicut oves in medio luporum. Petra est, ac Petram facit. quæ
sua sunt, largitur seruis suis. Si Apostolorum anteci-
gnanus ~~verus~~ quoque nomen retinuisse, nihil erat
quominus vocari apud Latinos potuisset, Simon Petra,
quemadmodum appellabantur apud Romanos Iulius
Aquila, Æmilius Bucca, Iunius Hasta, Cornelius Mer-
ula, Sempronius Musca, Fabius Ouicula, Aruntius
Stella, Trebatius Derba, & id genus complures. ve-
rū priore nomine antiquato maluerunt Latini au-
ribus consulere, quod Græcis non perinde fuit neces-
sare, apud quos ἡ Πέτρος idem est quod ἡ Πέτρα. Igitur
Romana sedes à Petro instituta, in qua & ad obitum
usque sedet, & successorem reliquit, Petra est in Ec-
clesiæ ædificio, sed propagata quodammodo ab ipsa
principaliori Petra, qui Christus est, & veluti (vt di-
ximus) caudex in arbore radici cohærens. Sed quem-
admodum ramusculi, qui prope radicem progermi-
nant, atque in oblongo caudicis corpore non magis

dicuntur ipsius caudicis membra , quām prægrandes rami , aliisque in summo cohærentes , ita Romanus Pontifex , quem Occidentalium Coryphaeum nominat D. Basilius epist. 10. non magis sua membra censet Occidentales Episcopos , eos nimirum , qui in speciali sua Diœcesi sunt , quām Orientales ipsos . Ea propter hoc se nomine appellare videmus ipsosmet Episcopos Orientales in Synodali Epistola primi Concilij Constantinopolitani ad Damasum Pontificem data . Sic enim loquuntur : ὅπῃ μέτι τῷ μέλει φίλῳ τοῖς ἡμαῖς ἀγαπῶν ὑπερβούντων , οὐώδοι ὅπῃ τῆς Ρώμης ἡγεμονίαν συντρέψειν τις , τοὺς ἡμαῖς τις αἰχμα μέλη πατερεσκελέσαι . 21. ἢ τὴν θεοφιλεστήτου βασιλέως γενουμάτω , &c. Iam verò quoniam vos , quō fraternam vestram erga nos charitatem declararetis , Concilium Deo volente Romæ congregentes , nos quoque veluti membra propria per Deo amantisissimi Imperatoris litteras accessuistis . Et Innocentius primus epist. 26. Ecclesiam Hierosolymitanam sui gregis membrum appellat . Ut enim attrahit caudex ab radice alimentum , quod in ramos , cæteraque arboris partes transfundit , ita Romana , hoc est Petri , sedes haurit à Christo potestatem , quam cæteris Episcopis communicat : hac enim ratione unitas in Ecclesia conualescevit . B. Optatus lib. 7. contra Parm. *Bono unitatis Beatus Petrus & preferri omnibus meruit , & claves Calorum communicandas cæteris solus accepit . Non ergo ultra limites suos tendit Romanus Pontifex , quum in quibusvis Diœcesisbus potestatem suam exerceat , ubi opus*

est, idque bono Ecclesiæ conducere perspicit. Nec quod tu Anonyme obiicere es ausus, obiecit quisquam Cœlestino Pontifici, quum scribebat ad Episcopos Galliæ : *si concessis sibi contentus unusquisque limitibus, non Hilario; quum procurandum monebat, ne quisquam frater in alterius prorupturus iniuriam transcendat terminos venerandis patribus constitutos.* Non Leoni, quum aiebat in Epistola ad Anatolium : *manentibus terminis, quos constituerunt patres, nemo in ius tendat alienum.* Quum idem Leo Pulchriæ Augustæ hisce verbis usus est : *Constantinopolitana verò præsuli Ecclesiæ (quia amplius quam asequutus est concupisit) quid illi satisfacet, si tantæ Vrbis magnificæ, & claritudi non sufficit? exspectauit ne Augusta, ut tu aliquando exoriteris, qui Pontifici obtruderes Lucani hemistichium, Quid satis est, si Roma parum? quod proximo capite fecisti?* Iam verò huiusc petulantia tandem te pudeat, nec tametsi sub persona lateas, fas tibi esse credas, conuicia veluti ex plaustro iacere in sanctissimos Christi Martyres, aliisque quos cœlesti Curiae adscriptos veneratur Ecclesia. horum enim solicitude, dum Romanam sedem tenerent, per vniuersum Christianum orbem protendebatur, non ut ambitioni obsequerentur, quæ à sanctissimis Pontificibus longè aberat, sed quia norant vniuersam sibi dispensationem creditam esse, atque ad reatum suum tendere, si non ubique terrarum se vigilis præstitissent. Hæc ut verissima sunt, sic maximè velim, Anonyme, diuina ut præcunte gratia animum.

tibi penetrent, qui sanis consiliis acquiescas: etenim
 —— ἀνέρας τοι φρέσες ἔσθλαν.

ac ne differas supercilium deponere; ad Romanam;
 hoc est ad Catholicam redire Ecclesiam, quæ te ex-
 pansiſ vlnis moratur. Quid diutius salutem tuam ne-
 gligis, pro qua ego vel sanguinem lubens pacifcar?
 verè loquor, ex animo loquor; ne tu me suspiceris ma-
 leuolentia suffusum aduersus tuas disceptationes scri-
 psisse. quā enim possim, quum nulla te ratione cogniti-
 tum habeam? docet me Christiana Charitas, vt om-
 nium, quacumque ex gente sint, salutem exoptem, ac
 (si quā licet) procurem. velim tamen scias (sī tu non
 falsò Gallum te proficeris) plures esse uobis illissimos vi-
 ros, & doctissimos cūm Parisiis, tum alis in vrbibus
 Gallicis non vulgaris beneuolentia vinculo mihi ad-
 strictos. vt hoc etiam nomine vehementer cupiam, ap-
 pulsum te videre ex errorum pelago in veritatis ac fa-
 litatis portum. Vbi Deo faciente id egeris, me meāque
 hæc scripta, sat scio, amabis: nec oderis si quas in iis
 deprehendisti punctiunculas: vt medicorum ferramenta
 nemo odit, quæ in morbi curatione expertus
 est. Vtar verò tecum pro corollario D. Hieronymi ver-
 bis, quibus Rufinum tuum alloquutus olim est: *Sit in-*
ter nos una fides, & illico pax sequetur.

F I N I S.

523815

S V M M A P R I V I L E G I I
Regis Christianissimi.

LUDOVICI XIII. Francie & Nauarræ Regis
Christianissimi authoritate concessum est SE-
BASTIANO CRAMOISY Bibliopolæ Parisiensi
Iurato, typis mandare, & venalem habere librum qui
inscribitur. *HIERONYMI ALEXANDRI Junioris*
J. C. Refutatio coniecturae Anonymi scriptoris de Suburbi-
cariis regionibus, &c. Aliisque cuiuscumque conditionis
interdictum est intra decennium, ut patet in diplo-
mate Regio dato Turoni 25. Iunij, 1619.

Subsignato;

DV IARDIN:

523815

B

